

Kariūnas

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS ŽURNALAS

ISSN 2029-6045

2012 m. Nr. 3 (114)

Generolo Jono Žemaičio
Lietuvos karo akademijos
žurnalui „Kariūnas“ – 80 metų

ĮVARDYTOS MINTYS

Neseniai iš 57 jaunų žmonių lūpų nuskambėjusi kario priesaika visiems ją girdėjusiems priminė, kas mes esame ir ko siekiame.

Dar kartą suvokiau, kad vertingas tik tas žodis, kuris anksčiau ar vėliau virsta kūnu. Taigi, kiek mes širdyse puoselėjamo patriotizmo išreiškėme darbais?

„Tautiškos giesmės“ skambesys sukūrė optimistišką ir visus vienijančią aplinką. Tokią, kokios dažnai, ypač dabar, pasigendame. Tapome liudininkais pažado dirbti Tėvynės naudai ir jos žmonių gėrybei, o tai vienareikšmiškai – dar vienas žingsnis į šviesesnę ir saugesnę Lietuvos ateitį. Išgirdę šiuos žodžius, kiekvienas dar kartą įsipareigojome aukotis dėl kitų. Tai aukščiausia visuomeniškumo ir pilietiškumo forma, kurią taip išgrynintą galime rasti tik Lietuvos kariuomenėje.

Labiausiai įkvėpė griausmingasis – VARDAN TOS LIETUVOS!

Išties kiekvienas mūsų žingsnis, net atodūsis, yra dėl JOS. O kur tie žingsniai veda mus, ten nuves ir Lietuvą. Noriu palinkėti, kad tie žingsniai taptų vis labiau užtikrinti ir tvirti. Sunkią apsisprendimo akimirką ieškokime ne sau, o mums visiems naudingos išeities. Beveik trys milijonai taip besielgiančių žmonių – stipriausia jėga. Ją su pasididžiavimu galime vadinti LIETUVA!

Ir dar, mielas skaitytojau, sveikinu KARIŪNO gimtadienio, kurį švęsime spalio 25-ąją, proga!

Krn. Matas RADVILAVIČIUS

**Ieškokite
KARIŪNO**

pagrindinėse miestų ir rajonų, aukštųjų ir kitų mokyklų, gimnazijų bibliotekose ir skaityklose arba kariuomenės vienetuose. Jeigu nerasite – rašykite, skambinkite arba užeikite į svečius – į Lietuvos karo akademiją Vilniuje, Šilo g. 5A.

2 GENEROLO JONO ŽEMAIČIO LIETUVOS KARO AKADEMIJOS ŽURNALAS „KARIŪNAS“ ŠVENČIA 80 METŲ SUKAKTĮ

Mjr. Gintautas JAKŠTYS
THE 80TH ANNIVERSARY OF THE „CADET“, THE MAGAZINE OF THE GENERAL JONAS ŽEMAITIS MILITARY ACADEMY OF LITHUANIA

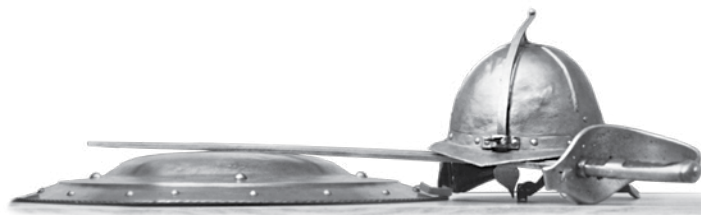
8 VISADA ANALIZUOKITE IR BŪKITE KRITIŠKI
Krn. Justas ZARANKUS
KEEP ANALYSING AND BE CRITICAL

12 LIETUVOS VALSTYBĖS GYNYBOS IR SAUGUMO IDĖJŲ KALVĖ
Prof. dr. Valdas RĀKUTIS
LITHUANIAN DEFENCE AND SECURITY SMITHY OF IDEAS

Viršelio nuotraukoje
Geriausias XIX laidos absolventas Itn. V. Višniauskas su kardu
On the cover:
The best graduate of the Class 19
Lt. V. Višniauskas with a sword

BE REIKALO NEPAKELK, BE GARBĖS NENULEISK!
YOU SHALL NOT DRAW THE SWORD WITHOUT A CAUSE NOR SHALL YOU SHEATHE IT WITHOUT HONOUR!

ŠIAME NUMERYJE / Contents

5 BŪRIO VADO KOVOS KURSAS KITOMIS AKIMIS
Kpt. Karolis STIGA
PLATOON COMMANDER BATTLE COURSE IN DIFFERENT PERSPECTIVE

18 PSICHOLOGINIS TERORAS DARBE – MŪŠIS, KURĮ PRALAIMI VISI
Doc. dr. Jolita VVEINHARDT
PSYCHOLOGICAL TERROR AT WORK: THE BATTLE LOST BY EVERYONE

20 MOKSLEIVIAI APIE LKA, KARIŪNUS IR... SAVE
SCHOOLCHILDREN ABOUT THE MILITARY ACADEMY OF LITHUANIA, CADETS AND... THEMSELVES

23 PAGALIAU SPORTO ŽAIDYNĖS KARIŪNŲ BATALIONO VADO TAUREI LAIMĖTI! KAS NUGALĖTOJAS?
Krn. Elmyra BALJANAITĖ
FINALLY, THE CADET BATTALION COMMANDER CUP! WHO IS THE WINNER?

28 ALGIRDO LDK KARINĖ KAMPANIJA PRIEŠ TOTORIŲ AUKSO ORDĄ 1362–1363 M. PERGALĖ PRIE MĒLYNŪJŲ VANDENŲ
Doc. dr. Romas BĀTŪRA
THE GRAND DUKE OF LITHUANIA ALGIRDAS' MILITARY CAMPAIGN AGAINST THE TARTARS' GOLDEN HORDE IN THE PERIOD OF 1362-1363. VICTORY OVER THE BLUE WATERS

38 7 SAVALAIČIŲ SERŽANTO PĖSTININKO KURSAS
Krn. Marius DZENECVIČIUS
7-WEEK INFANTRY SERGEANT COURSE

40 BIBLIOTEKA ATIDAVIAU Į GERAS RANKAS
Dim. kpt. Aleksandras DAGYS
I HANDED OVER THE LIBRARY TO GOOD HANDS

44 LEONARDO DA VINČIO KARO MAŠINOS
Mjr. Rimvydas ADOMAVIČIUS,
mjr. Gintautas JAKŠTYS,
doc. dr. Nijolė JANULAITIENĖ
LEONARDO DA VINCI WAR MACHINES

2 / 10 / 14 / 36 IŠ PIRMŲ LŪPŲ
Krn. Mindaugas VITKAUSKAS,
doc. dr. Virgilijus PUGAČIAUSKAS,
krn. Evaldas KUČINSKAS,
kpt. Paulius DILIŪNAS
AT FIRST HAND

14 MOKSLO DARBAI / III DALIS
WORKS OF SCIENCE / PART 3

17 / 32 / 42 / 48 AKADEMIJOS PULSAS
ACADEMY PULSE

26 FOTOREPORTAŽAS
PHOTOREPORTAGE

33 AKTUALI TEMA / DISKUSIJA
KEY TOPIC / DISCUSSION

35 TRADICIJOS
TRADITIONS

47 RYŠIAI SU VISUOMENE
PUBLIC RELATIONS

49 STOJANČIAJAM Į LKA
TO THE ACADEMY APPLICANT

51 MŪŠŲ KŪRYBA
Krn. Matas RADVILAVIČIUS,
krn. Monika ŠINKŪNAITĖ
OUR WORKS

52 KARIŪNŲ BATALIONO DAINA
THE SONG OF THE CADET BATTALION

53 ALBUMAS
ALBUM

Redakcinė kolegija

Arunas ALONDERIS
Vyriausiasis redaktorius

IV k. krn. Elmyra BALJANAITĖ
III k. krn. Kęstutis KILIKEVIČIUS
mjr. Birutė KRASAVINIENĖ
IV k. krn. Evaldas KUČINSKAS

IV k. krn. Vytenis MILIUŠAS
II k. krn. Matas RADVILAVIČIUS
mjr. Mantas VALATKEVIČIUS
dr. Manvydas VITKŪNAS

Žurnalą rengia

Nijolė ANDRIUŠIENĖ
Kalbos redaktorė

Marija MLINKAUSKAITĖ
Dizainerė

Kęstutis DIJOKAS
Fotografas

Spausdino Lietuvos kariuomenės
Karo kartografijos centras
Muitinės g. 4, Domeikava,
LT-54359 Kauno r.
Tiražas 500 egz.
Užsakymas GL-364
Žurnalas platinamas nemokamai.
Leidžiamas kas trys mėnesiai.
Dėl žurnalo platinimo prašome
kreiptis: (8 5) 210 3680,
KATT 24 680

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA
Šilo g. 5 A, LT-10322 Vilnius
arunas.alonderis@mil.lt
aalonderis@yahoo.com
(8 5) 210 3680, KATT 24 680

Mjr. Gintautas
JAKŠTYS

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos žurnalas KARIŪNAS švenčia 80 metų sukaktį

Minint Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos kariūnų laikraščio, vėliau – žurnalo, 80-ąsias metines verta ne tik prisiminti leidinio kūrėjus, bet ir apžvelgti visą jo gyvavimo laikotarpį.

Idėja leisti oficialų Karo mokyklos laikraštį kelią skynėsi gana ilgai. Pirmiausia ją įgyvendinti bandė IX kadro kariūnų laidos entuziastai. Jie maždaug 1927 m. išleido vienkartinį slaptą satyros žurnalą „Vargelis Tėvelis“. Tačiau realūs žingsniai bandant organizuoti kariūnų žurnalo leidybą buvo žengti tik 1932 m. Anot pirmojo „Kariūno“ redaktoriaus ltn. Simo Urbonavičiaus, anaip tol ne jam vienam į galvą atėjo mintis steigti Karo mokyklos laikraštį.

Ją įgyvendinti ryžosi XIV kadro kariūnų ir VII kariūnų aspirantų laidos kariūnai. Oficialaus Karo mokyklos kariūnų laikraščio

steigėjų iniciatyvinė grupė, kurią sudarė XIV kadro kariūnų laidos kar. vyr. psk. Viktoras Vilkutaitis, kar. j. psk. Jonas Šukys, kar. gr. Stasys Šiliauskas ir VII aspirantų laidos kar. asp. Antanas Miškinis, kreipėsi į tuometį Karo mokyklos adjutantą ltn. Simą Urbonavičių, kaip turintį leidybos patirties, prašydama padėti leisti mokyklos laikraštį ir būti jo redaktoriumi. Iš pradžių ketinta gimnazijų laikraščiu pavyzdžiu leisti rotoriumi spausdintą Karo mokyklos kariūnams skirtą leidinį. Tačiau surinkus visą pirmojo numerio medžiagą, kar. vyr. psk. Viktoras Vilkutaitis pasiūlė ltn. Simui

Urbonavičiui tai atlikti spaustuvėje. Tačiau šis viliojantis pasiūlymas turėjo vieną esminį trūkumą – tam dar reikėjo rasti lėšų. Kaip vieną iš galimų sprendimų pateikė kar. vyr. psk. Viktoras Vilkutaitis – surinkti reikiamą sumą iš išleidžiamojo kurso kariūnų – puskarininkių ar net viršilų, kurie gaudavo didesnę atlyginimą ir galėjo sau leisti dalyvauti tokioje rinkliavoje. Tačiau visiškai nebuvo aišku, kaip jie reaguos į tokią lėšų rinkimo iniciatyvą.

Į kar. vyr. psk. Viktoro Vilkutaičio surengtą vyresniojo (išleidžiamojo) kurso susirinkimą buvo pakviestas ir ltn. Simas

IŠ PIRMŲ LŪPŲ

Kariūnų garbės teismo pirmininkas
Mindaugas Vitkauskas

- ➔ **Jūsų credo**
Vae victis! (Vargas nugalėtiesiems!)
- ➔ **Jeigu galėtumėte keliauti *laiko mašina*, kokį mūšį/ karinę operaciją norėtumėte pamatyti?**
V. Štusausko ir jo žmonos konfliktą Seimo viešbutyje ☺, o rimčiau – 1939 m. Žiemos karą
- ➔ **Pats skaniausias pyragėlis vaikystėje buvo**
Dešrelės
- ➔ **Ką pasikviestumėte į negyvenamą salą?**
II kariūnų kuopą
- ➔ **Jei rašytumėte žmogaus garbės kodeksą, kokie reikalavimai būtų esminiai?**
Išlikti žmogumi
- ➔ **Ko niekada nesutiktumėte padaryti?**
Nepadėti draugui
- ➔ **Pats baisiausias filmas, kurį kada nors matėte**
Automobilių avarija
- ➔ **Norisi, kad gėris visada nugalėtų blogi todėl, kad**
Jei laimėtų blogis, aš būčiau pralaimėjusių pusėje

- ➔ **Šventė, kurios labiausiai laukiate**
Stipendija
- ➔ **Lietuvių kalba buvo nemėgstamas dalykas mokykloje?**
Nes taip ir neišmokau taisyklingai kirčiuoti
- ➔ **Jeigu reiktų pasirinkti tik tris knygas, kurias pasirinktumėte?**
Balio Sruogos „Dievų miškas“, Ernesto Kuckailio „Trispalvio erelio skrydis“, Farlio Moveto „Šuo, kuris nenorėjo būti šunimi“
- ➔ **Paskutinė mintis prieš miegą**
Aš užmiegu net nespėjęs nieko pagalvoti
- ➔ **„Pasaulyje yra tik dvi jėgos: kardas ir kovos dvasia, ir anksčiau ar vėliau kardas bus nugalėtas kovos dvasios.“ Ar tikrai?**
Taip, nes kardas gimė iš kovos dvasios, be jos jis negalėjo atsirasti
- ➔ **Mėgstamiausias tarptautinis žodis**
„Abrakadabra“
- ➔ **Esate rimtas ir užsispyręs kaip**
Rimčiausias užsispyrėlis ☺
- ➔ **Užgaida, kurią sau leidote šią vasarą**
Grįžti į namus

Urbonavičius. Jis buvo patikintas, kad visi minėto kurso kariūnai sutinka su kar. vyr. psk. Viktoro Vilkutaičio pasiūlymu surinkti pinigų „Kariūnui“ spausdinti spaustuvėje. Šiam sumanymui pritarė ir tuometis Karo mokyklos viršininkas gen. ltn. Jonas Jackus. Jis leido paimti 383 Lt iš Kariūnų klubo fondo. Taip Kariūnų klubas (nuo 1934 m. – Kariūnų ramovė) tapo oficialiu laikraščio „Kariūnas“ leidėju, nors pagrindinį leidybos darbą atlikdavo laikraščio redakcinė kolegija ir jo vyriausiasis redaktorius ltn. Simas Urbonavičius.

Pirmasis neperiodinio laikraščio „Kariūnas“ numeris išėjo 1932 m. spalio 25 d., antrasis – po dviejų mėnesių, jame pirmą kartą buvo oficialiai pranešta, kad „Kariūnas“ bus leidžiamas kas du mėnesiai. Pagerinus leidinio poligrafijos kokybę, nuo 1934 m. 13/15 numerio „Kariūnas“ vadinamas PLP karo mokyklos kariūnų iliustruotu žurnalui.

Pirmąjį redaktorių ltn. Simą Urbonavičių 1935 m. perkėlus į Spaudos ir švietimo skyriaus laikraščio „Karys“ redaktoriaus pareigas, atsirado keblumų, nes jam teko papildomai redaguoti ir leisti žurnalą „Kariūnas“. Dėl didelio užimtumo atliekant tiesiogines redaktoriaus pareigas pradėjo strigti „Kariūno“ leidyba: 1936 m. buvo išleisti ne planuoti šeši, o tik trys numeriai. Iš viso ltn. Simas Urbonavičius išleido 1–25-ąjį laikraščio, vėliau – žurnalo, „Kariūnas“ numerius.

1937 m. tuometis PLP karo mokyklos viršininkas gen. štabo plk. Kazys Musteikis

„Kariūno“ redaktoriumi paskyrė Karo mokyklos lektorių ltn. Joną Noreiką. Nuo to laiko prasidėjo kryptingas šio leidinio ideologijos formavimas. Būtent PLP karo mokyklos viršininkas gen. štabo plk. Kazys Musteikis buvo to pradininkas. 1937 m. Nr. 1 (26) jis pateikė skaitytojams apsvaistytą keletą minčių, kas turėtų būti spausdinama žurnale. Jis pabrėžė būtinybę auklėti skaitytojus – ugdyti pamatines asmenybės vertybes: dorą, tikėjimą, drausmę, drąsą ir darbštumą. Antrasis žurnalo redaktorius ltn. Jonas Noreika išleido 26–31-ąjį „Kariūno“ numerius.

1937 m. ltn. Joną Noreiką paskyrus tarnauti į Kariuomenės teismą, kurį laiką „Kariūnas“ neturėjo oficialaus redaktoriaus, nes Karo mokykloje neatsirado nė vieno šias pareigas galinčio eiti karininko. Susiklosčius tokiai situacijai, kilo reali grėsmė „Kariūno“ leidybai. Siekdamas išgelbėti žurnalą nuo žlugimo, PLP karo mokyklos viršininkas gen. štabo plk. Kazys Musteikis sukvietė visus mokykloje besimokančius kadro kariūnus ir aspirantus, turinčius literatūrinio, žurnalistinio ar kultūrinio darbo patirties, ir pasiūlė perimti „Kariūno“ redagavimą.

Po ilgų derybų ir svarstymų aspirantas Kazys Kecioris-Zupka, iki studijų Karo mokykloje dirbęs laikraštyje „Naujoji romuva“, sutiko tapti žurnalo redaktoriumi. Trečiajam redaktoriui pavyko suburti kurybiną bendradarbių kolektyvą. Jo nariai savo publikacijomis svariai prisidėjo prie „Kariūno“ populiarumo augimo.

Karo mokyklos leidžiamas ir aspirantas Kazio Kecoriaus-Zupkos redaguojamas

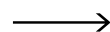
žurnalas sparčiai populiarėjo. Vien 1938 m. jo skaitytojų padaugėjo beveik penkiais šimtais. Redaktoriui Kaziiui Kecioriiui-Zupkai vadovaujant išėjo 32–37-asis „Kariūno“ numeriai. 1938 m. pabaigoje jis pasitraukė iš posto, o naujuoju žurnalo redaktoriumi tapo rašytojas j. ltn. Vytautas Tamulaitis. Jam perėmus šias pareigas, žurnale atsirado daugiau vietos literatūrai ir poezijai. Keivirtasis žurnalo redaktorius j. ltn. Vytautas Tamulaitis parengė 38–45-ąjį „Kariūno“ numerius.

1940 m. prasidėjus sovietinei okupacijai, nutrūko žurnalo leidyba.

Atkūrus nepriklausomybę ir šalies kariuomenę, Lietuvos karo akademijoje (LKA) toliau leidžiamas „Kariūnas“. Ironiška ar ne, bet 1995 m. liepos mėn. pasirodęs Nr. 1 iš esmės buvo kopijavimo būdu išleistas laikraštėlis, skirtas akademijos kariūnams ir darbuotojams. Atkurto leidinio atsakinguoju redaktoriumi buvo paskirtas plk. habil. dr. Stasys Puškorius. Jis siekė, kad žurnalas taptų mėnesiniu leidiniu, tačiau nuo 1996 m. jis kurį laiką buvo leidžiamas nereguliariai. Nepaisydami nepalankių aplinkybių, atsakingasis redaktorius ir „Kariūno“ bendradarbiai stengėsi, kad jame atsispindėtų LKA gyvenimas, bandė gvildinti ir kariūnus jaudinančias problemas.

Nuo 1995 iki 1998-ųjų, „Kariūnui“ vadovaujant penktajam jo redaktoriui – plk.

Tęsinys 4 puslapyje

➔ Kai ko nors nežinote

Tenka sužinoti

➔ Dabarties asmenybė, kuria žavėtis

Veiklūs ir iniciatyvūs mano draugai ir kolegos – visų nė neišvardysi

➔ Kada paskutinį kartą verkėte iš juoko?

Krn. Mockui specialiai civilinei praktikai nusipirkus kostiumą, marškinius, kaklaraištį ir sužinojus jos atlikimo vietą (URM rūsyje) ir pobūdį (baldu inventurizacija)

➔ Kuopos vadas kartu yra ir

Vienas iš kuopos karių

➔ Esate kariūnas todėl

Kad baigęs PPKT tarnybą įstojau į LKA

➔ Iš kitų kariūnų norite tik

Kad jie gerai atliktų tai, ką turi atlikti

➔ Jus iš pusiausvyros išveda, kai

Pamatau moteriškus vyrus

➔ Neįsivaizduojate dienos be

Nakties

➔ Viską, ką gali pamatyti

Ir kiti gali kartu su tavimi pamatyti

➔ Jeigu nebūtumėte tapęs kariūnu

Vis tiek būčiau tapęs (ir tapau) kariūnu

➔ Ko Jums trūksta Akademijoje?

Lietuvos edukologijos universiteto Filologijos fakulteto ☺

➔ Ar karininkas turi būti patriotas? Kodėl?

Kitaip jis bus tiesiog samdiny

➔ Daugelis galvoja, kad Jūs

Kol kas kitų minčių skaityti dar nepradėjau, bet intensyviai to siekiu ☺

➔ Trys patarimai pirmakursiui

Nepamiršti kvėpuoti, pavalgyti ir išsimiegoti

➔ Lietuvos vieta, kurią patartumėte aplankyti

„Psichbaris“

➔ Mėgstamiausia vieta Akademijoje

Prie bet kurio iš mano kuopos draugų kompiuterio

➔ Iš ko šiemet daugiausiai mokėtės ir ką dažniausiai mėgdžiojote?

Na, nežinau, ar daug ko galima išmokyti iš negyvo daikto, bet tikrai daugybę kartų jį mėgdžiojau – tai sunkvežimis GAZ 66

➔ Kiek kainuoja idėja?

Gera idėja neįkainojama

➔ Mėgstamiausias mokytojas mokykloje

Pirmos klasės mokytoja, kurios vardo nė nepažinau, nes buvau ją išsimylėjęs

➔ Jūsų ateities LKA vizija

Po sėkmingo studijų baigimo – LKA be manęs ☺

➔ Pirma mintis pabudus ryte

Koks mano vardas?

➔ Knyga, kurią patartumėte perskaityti draugams

Rinkitės iš trijų, mano anksčiau paminėtų ☺

➔ Kas Jums labiausiai padėjo, kai buvote 17–18 metų?

Kai man tiek buvo, Žemėje dar negyveno žmonių ☺

➔ Trimis žodžiais apibūdinkite karininką

Aukštesnės moralės žmogus

➔ Akademijoje Jus labiausiai džiugina (-o)

Kariūnų Kalėdos, draugai ir jų pokštai

➔ Įvaizduokite, kad Jūs – Karo akademijos viršininkas. Pirmasis įsakymas

Prašau atnešti man puodelį juodosios arbatos ☺

← Pradžia 2 puslapyje

habil. dr. Stasiui Puškoriui, kiekvienais metais buvo išleidžiamas skirtingas skaičius numerių. 1998 m. gegužės mėn. išėjus 12 numeriui, „Kariūno“ leidyba nutrūko, tačiau pati leidinio idėja išliko.

2001 m. rugpjūtį tuomečio LKA viršininko plk. Algio Vaičeliūno sprendimu atsakinguoju žurnalo „Kariūnas“ redaktoriumi buvo paskirtas dr. Vytautas Tininis. Atkurta „Kariūnas“ pradėtas leisti kas 3 mėnesiai 500 egzempliorių tiražu. Netrukus smarkiai pagerėjo, palyginti su 1995–1998 m. laikotarpiu, jo poligrafijos kokybė, padidėjo apimtis. Vadovaujant šeštajam „Kariūno“ atsakingajam redaktoriui dr. Vytautui Tininiui buvo išleisti 13–16-asis jo numeriai.

2002 m. birželio 25 d. buvo paskirtas naujas leidinio atsakingasis redaktorius – plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis. Jis iš karto ėmėsi esminės pertvarkos. Nuo 2002 m. gruodžio 18-ojo „Kariūno“ numerio buvo atkurta ištisinė leidinio numeracija, pradedant nuo 1932 m. spalio 25 d. Nr. 1.

Nuo 2003 m. kovo mėn. 1-ojo numerio jis imamas leisti kaip žurnalas – džiuginantis spalvotais vidiniais puslapiais ir viršeliais. Kasmet jo numeracija prasideda Nr. 1, prie kurio skliausteliuose nurodomas bendras eilės numeris, kaip buvo daroma nuo 1937 m. Nusistovi ir žurnalo periodiškumas: per metus jis išeina keturis kartus – kovo, liepos, spalio ir gruodžio mėnesiais.

Nuo 2005 m. pradžios (Nr. 1 (84), visi „Kariūno“ numeriai tampa prieinami interneto vartotojams per prieigą <http://www.lka.lt/index.php/lt/148417/>.

Septintasis „Kariūno“ atsakingasis redaktorius plk. ltn. dr. Gintautas Surgailis išleido į gyvenimą 19 jo numerių (nuo 17(75) iki 93). Net tapęs Vytauto Didžiojo karo muziejaus direktoriumi, jis, paprašius LKA vadovybei, dar kurį laiką vadovavo žurnalui.

2007 m. rugsėjo mėn. buvo paskirtas naujas „Kariūno“ atsakingasis redaktorius – kpt. Jonas Švilpa. Aštuntasis redaktorius vadovavo leidžiant 94–101-ąjį jo numerius.

Kpt. Joną Švilpą perkėlus tarnauti į Ryšių ir informacinių sistemų tarnybą prie Krašto apsaugos ministerijos, nuo 2009 m. rugsėjo žurnalo atsakinguoju (nuo 2012 m. –

vyriausiuoju) redaktoriumi tapo Lyderio ugdymo skyriaus vyriausiasis dėstytojas Arūnas Alonderis.

Redakcinė kolegija siekia, kad leidinys būtų pažangus, įdomus, atitiktų šių dienų dvasią, tačiau tuo pat metu tęstų ir tarpukario „Kariūno“ tradicijas. Žurnalas leidžiamas visuomeniniais pagrindais. Kariūnai ir Akademijos darbuotojai savo straipsniuose daug dėmesio skiria vadovavimo (lyderystės) aktualijoms, kultūros paveldo klausimams, išvykų į Lietuvos laisvės kovų vietas aprašymams, sielovadai, visuomenei veiklai, tarptautiniam kariniam bendradarbiavimui ir kt.

Šiandien galime pasidžiaugti, kad prieš 80 metų įkurtas „Kariūnas“, neįveiktas okupacijos ir kitų negandų, gyvuoja, vis stiprėja ir tobulėja. Jį mielai skaito ne tik Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnai, jos absolventai, karininkai, seržantai, darbuotojai, bet ir šalies jaunuomenė – moksleiviai, studentai. Pastaraisiais metais pastebima, kad „Kariūnas“ randa vis naujų skaitytojų ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje.

Krn. G. Panumis iškilmingoje karių rikiuotėje minint LKA 20-metį 2012 m. birželio 6 d.

Kpt. Karolis
STIGA

Kiekvienais metais pavasario pabaiga ir vasaros pradžia Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje – įskaitų, egzaminų, kursų, lauko taktikos pratybų metas. I kurso kariūnų individualusis karinis rengimas baigiamas lauko taktikos pratybomis Lietuvos kariuomenės poligone Pabradėje. Antrakursiams Lietuvos kariuomenės mokyklos Kazlų Rūdos poligone rengiamas Seržanto pėstininko kursas. III kurso kariūnai finišuoja išėję I–III etapo Šaudymo vadovo kursą ir perpratę mūšio mieste modulį. Galiausiai ketvirtakursiai visą karinio rengimo Karo akademijoje ciklą užbaigia, manau, nesuklysiu teigdamas, svarbiausiu Bazinių karininkų kursų (BKK) mokslo metų renginiu – baigiamosiomis lauko taktikos pratybomis, geriau žinomomis kaip Būrio vado kovos kursas (toliau – BVKK).

Įdomus paradoksas – 2006 metais, būdamas ketvirto kurso kariūnas, baigiamųjų lauko taktikos pratybų metu (tuomet BVKK buvo kvalifikacinio egzamino dalis) tikrai negalvojau, kad ateityje pačiam teks visa tai organizuoti ir vesti. Tačiau taip atsitiko, ir dabar, jau būdamas ne kariūno „kailyje“, galiu į jas pažvelgti ir iš kitos pusės – papasakoti, kaip man atrodė BVKK prieš šešetą metų, t. y. gana netolimoje praeityje, ir kaip atrodo šiandien, kai tenka šias pratybas kaip karininkui planuoti, organizuoti ir vesti.

Manau, tiek jaunesniųjų kursų kariūnams, tiek ketvirtakursiams bus įdomu paskaityti Karo akademijos instruktorių „kariūniškus“ atsiminimus apie BVKK, palyginti, kaip kursas buvo organizuojamas anksčiau ir dabar, įvertinti skirtumus, sužinoti, kam reikia ruoštis, siekiant įgyti pėstininkų būrio vado kvalifikaciją.

BVKK – tai intensyvios, nepertraukiamos lauko taktikos pratybos, kurių metu atliekamas kiekvieno kariūno individualus gebėjimų vadovauti vertinimas. Pradėtas

Būrio vado kovos kursas kitomis akimis

organizuoti 2002 metais. Anksčiau, kaip ir dabar, jo metu ketvirtakursiai buvo suskirstomi į būrius. Svarbu paminėti, kad IV kurse karinio rengimo ir lauko pratybų kariūnams „tekdavo“ minimaliai, ir tai turėjo įtakos jų individualiesiems įgūdžiams, tarpusavio ir komandiniam veiksmams. Pratybos buvo organizuojamos ir vedamos būrio sudėtyje su vienos dviejų parų pertraukomis. Būriai veikdavo savarankiškai, nesąveikaudami vienas su kitu. Pagrindinės nepertraukiamos kovos kurso dalies trukmė – 10 parų. Kiekvienai užduočiai atlikti buvo skiriamas būrio vadas, būrininkas ir trys skyrių vadai. Šias pareigas kurso metu kariūnai turėjo eiti ne mažiau kaip vieną kartą.

Kiekvienam kariūnų būriui įvertinti buvo skiriami du Karo akademijos Takti-

kos sekcijos instruktoriai (karininkai) ir du Lietuvos kariuomenės dalinių instruktoriai (seržantai, puskarininkiai). Būrio vado ir būrininko pareigas atliekantį kariūną vertindavo Taktikos sekcijos instruktorius karininkas, skyriaus vadus – seržantai, puskarininkiai.

BVKK sudarė trys etapai:

1. pasirengimas,
2. vykdymas,
3. pratybų pabaiga, rezultatų skelbimas.

Pasirengimo metu kariūnai buvo supažindinami su kurso tikslais, temomis, instruktuojami. Pagrindinis pratybų etapas – nepertraukiamas užduočių vykdymas dieną ir naktį. Kiekvienas kariūnas

← Pradžia 5 puslapyje

būrio vadas, tik paskirtas į šias pareigas, gaudavo užduotį, kurią turėdavo suplanuoti ir įvykdyti, ir už tai buvo vertinamas. Pagrindinis pratybų etapas baigdavosi taktiniu koviniu šaudymu būrio sudėtyje. Galiausiai pratybų aptarimas ir rezultatų skelbimas vykdavo jau Karo akademijoje, grįžus iš Centrinio poligono.

Toliau pateikiami Karo akademijos anksčiau surengtų BVKK instruktorių įspūdžiai.

Kpt. Martynas Vereška

(2003 m.)

Įstrigo draudimas rūkyti. Buvome išpurtyti prieš pat išvykimą į poligoną: viską iškraustė, bet nebūtume sumanūs kariūnai – vis tiek radom būdų, kaip „pervežti kontrabandą“. Už rūkymą gaudavom po minusą, kuris turėjo įtakos galutiniam įvertinimui. Vėliau instruktoriai (kiti, ne LKA) į tai žiūrėjo pro pirštus. Sunku buvo rūkantiems...

Miego trūkumas... Miegodavom po porą valandų per parą, o jei dar naktį saugą reikėdavo užtikrinti... Kaip smagu būdavo, kai budintis karys užmigdavo ir tavęs nepakeldavo jo pakeisti... Tikra palaima! ☺

Pamenu, reikėjo įveikti užterštą zoną. ☺ Vykdyčiau galinę saugą. Būrys sustojo,

reikėjo pasirinkti patogią stebėjimo poziciją. Tuo metu patogiausia buvo atsiremti į medį... KAK'o (karinio apsauginio kostiumo) šiluma (kai lauke +30° C) ir dujokaukė, visą laiką aprasojusi iš vidaus, „padarė“ savo – užsnūdau ir, matyt, miegojau kaip užmuštas. Po kurio laiko pramerkęs akis žiūriu – likau vienas! Teko greitai žingsniu skuosti – vytiis būrio draugus. Tik po poros šimtų metrų įdėmiai pažvelgęs į batų pėdsakus pamačiau, kad skubu ne į tą pusę... Teko apsisukti. Po gero pusvalandžio pasivijau draugus, jau išėjusius iš „pavojaingos zonos“ ir manęs net nepasigedusius. ☺

Kpt. Laurynas Česūnas

(2003 m.)

BVKK – neeilinis įvykis IV kurso kariūnų gyvenime. Pamenu, daug rūpesčių kėlė komandų ir skyrių nesuderinti veiksmai. Jau seniai buvome „kariavę“ miške, tad po ilgos pertraukos mūsų individualūs ir komandų įgūdžiai „šlubavo“. Paskutinėmis dienomis stengėmės pasidaryti planavimo atmintines, suorganizuoti konsultacijas.

Kursas vyko dešimt parų, kaip sakoma, „non stop“. Krūviai – gana dideli, miegoti pirmąsias tris paras praktiškai neteko, tad jau buvome įjungę „vaiduoklių režimą“ – eini ir nieko negalvoji, nieko nematai. Užkliuvo man tai, kad pirmiesiems buvo daug len-

gviau vadovauti būriui negu paskutiniams. Būrio vado vertinimas priklausė nuo skyrių vadų, būrininko, vedlio atsidavimo, pastangų tinkamai įvykdyti užduotį.

Pamenu, kovos kurso metu buvo geras oras – labai karšta. Nekantriai laukėme aštuntos paros, kad atliktume persikėlimą per upę. Visi galvojome: kaip bus gerai – atsigaiivinsime. Septintos paros išvakarėse oras staiga subjuro, lijo visą naktį, sušlapom kaip „ančiukai“. Ryte plaukti per upę jau nelabai buvo smagu. Persikėlę dar ilgai žygiavome, sąveikavome, bandėm atsiplėšti nuo priešo... Surengėm staigiąją pasalą ir ėmėme laukti... Gulėti teko ilgai, o buvome šlapi... Vėliau, išsidėsčius patulio bazėje, būrio vadas davė nurodymą: vienas dengia, kitas persirengia. Tačiau visi buvome taip sušalę, sustirę, kad daugelis šoko nuo žemės ir pradėjo kuo skubiau traukti nuo savęs šlapius drabužius ir keisti juos sausais. Instruktoriai greitai pastebėjo spragą mūsų gynyboje: netrukus jau sąveikavome su pasirodžiusiu priešiu ir keitėme patulio bazę.

Linksmiausias akimirkas išgyvenau pasaloje. Gulim šturmo (naikinimo pasalos) grupėje su vienu kariūnu (pavardės neminėsiu), o jis „lesa“, suprask, sunkiai kovoja su nuovargiu. Žiūriu, pasidėjęs ginklą ant žemės, o skruostą – ant buožės, budriai stebi galimas priešo priartėjimo kryptis, tik viena blogybė – kad užsimerkęs ir dar knarkia...

Staiga matau – mūsų pozicijos ateina tikrinti vertintojas, t. y. puskarininkis. Aš stengiuosi kolegą pažadinti: pss... psssss... sssss..., bet jis nereaguoja. Metu kankorėžį į galvą – nepadedo... Puskarininkis jau čia... Ramiu balsu pažadina kariūną, paaiškina, kad pasaloje negalima miegoti, ir duoda pasirašyti minusų lapelį (už kiekvieną individualių veiksmų nevykdymą gaudavome minusą, už pasižymėjimą – plusą). Kariūnas pasirašo ir puskarininkis pasišalina. Po kelių minučių pasirodo priešas. Atliekame veiksmus, kaip buvome mokyti, atsitraukiame, gulime vienas šalia kito. Tada aš jo ir klausiu: kaip ten buvo, kad užmigai? O jis: kada aš miegojau? Sakau: per pasalą! Jis man: nesąmonė, aš niekada

nemiegu užduoties metu... Sakau: tave pagavo, tu pats pasirašei minusų lapelyje. O jis netiki, žiūri į mane ir vis kartoja, kad baigčiau juokauti. Tada susilažiname, ir nelaimingasis, įkvėpęs drąsos gurkšnį, nu-eina pas puskarininkį pasitikrinti... Reikėjo matyti šio būsimo karininko veido išraišką, kai išvydo savo parašą tame nelemtame lapelyje...

Kpt. Tomas Klizas

(2002 m.)

Nors Būrio vado kovos kursas vyko prieš dešimt metų, vis dar liko „šiltų“ ir „šaltų“ prisiminimų. Jo metu buvo siekiama pasunkinti užduoties vykdymą sudarant kuo didesnę fizinių krūvių. Kiekvienas kariūnas turėjo pabūti būrio vadu ir įvykdyti jam skirtą užduotį. Kaip ir dabar, pratybos vyko Pabradės poligone, bet tada neturėjome jokios ratinės ir vikšrinės kovos technikos, todėl į visas užduočių vykdymo vietas teko kulniuoti pėsčiomis. Tai ir buvo sunkiausia. Gauni užduotį, kuriai reikia pasiruošti, kurią turi suplanuoti ir atlikti, ir judi į priekį. Kažkodėl dėl man „nežinomų“ priežasčių © visada tekdavo žygiuoti į kitą poligoną galą. Atlieki žygi, įvykdai užduotį ir, atrodo, viskas, poilsis, bet nieko panašaus. Paskiriamas naujas būrio vadas, atakos objektas už septynių kilometrų, ir vėl į kovą. Taip ir maišėme poligoną skersai išilgai. Miegojome miške, trumpalaikėse stovyklavietėse, kur kas numigdavo, kas budėdavo, o kas planuodavo veiksmus. Tačiau, nors ir išsekę nuo didelio fizinio krūvio, iškankinti nuovargio, buvome labai vieningi, niekada niekas neatsisakydavo padėti būrio, skyriaus vadui ar būrio draugui.

Bet grįžkime į šiandieną. BVKK tikslas, kaip ir prieš dešimtmetį, liko tas pats – įvertinti kariūno gebėjimus vadovauti padaliniiui, patiriančiam stresą ir nuovargį, t. y. artimomis realiam mūšiu sąlygomis. BVKK metu vertinami ir kiti kariūnų individualūs įgūdžiai.

Bėgant metams tobulėjo, keitėsi ne tik kariūnų karinio rengimo programa, kartu su ja keitėsi ir BVKK organizavimo ir vykdymo tvarka. Šiandien, skirtingai nei tada, kariūnai didelį žinių bagažą sukaupia paskutiniame karinio rengimo etape – VIII semestrą, kuris visas yra skirtas tik kariniam rengimui. Todėl į baigiamąsias BVKK pratybas ketvirtakursiai žengia „ginkluoti“ naujausia žygio, puolimo, gynybos, taikos rėmimo operacijų, mūšio mieste mokymo modulių metu instruktorių pateikta informacija ir jiems lieka tik parodyti, ko išmoko.

Pamažu keitėsi ir BVKK kariūnų vertinimo sistema. Siekiant objektyviai įvertinti kariūnus, vertintojų grupė sudaroma tik iš LK Sausumos pajėgų padalinių karininkų ir puskarininkų. Būtina sąlyga – būrio vado pareigas einantį kariūną turi vertinti ne žemesnį kaip vyresniojo leitenanto laipsnį turintis karininkas, ne trumpiau kaip dvejus metus tarnavęs pėstininkų būrio vadu. Būrio vado pavaduotojo ir skyriaus vado vertintojais gali būti skiriami puskarininkiai, ėję ar einantys atitinkamas pareigas.

Noriu pabrėžti, kad šiandien BVKK metu kariūnai instruktorių skiriami į įvairias pareigas: būrio vado, jo pavaduotojo, skyriaus vado, būrio ryšininko, navigatoriaus ir kulkosvaidininko, todėl neužtenka tik paskutiniaisiais karinio rengimo metais įgytų žinių. Būsiamam karininkui tenka pritaikyti visus gebėjimus – pradedant planavimo (padalinių valdymo procedūromis) ir baigiant orientavimosi ir ginklo valdymo įgūdžiais. Aktyvioji fazė, pagrindinė pratybų dalis, baigiasi tada, kai visi kovos kurse dalyvaujantys kariūnai būna ėję minėtas pareigas.

Šiais metais, siekiant priartinti taktinę situaciją prie realybės, sukurti kuo palankesnes sąlygas kiekvienam IV kurso kariūnui atsiskleisti, parodyti viską, ko išmoko, BVKK buvo organizuotas pagal naują scenarijų. Kartu buvo sudarytos galimybės vertinimo grupei įvertinti kariūnų gebėjimus vadovauti padaliniiui. Įgyvendinti pratybų tikslus, priartinti scenarijų prie tikrovės labai padėjo priešo veiksmų imitavimo grupė – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mechanizuotojo pėstininkų bataliono III mechanizuotosios pėstininkų kuopos profesionali komanda, vadovaujama vyr. ltn. Almino Sinevičiaus. Labai jiems už tai ačiū.

Pratybos buvo 2 dalių. Per pirmąją BVKK dalį Taktikos sekcijos instruktorius sudarytiems būriams paskelbė operacinę kuopos vado įsakymą. Kariūnai atliko pirminį planavimą, padalinių valdymo procedūras, susipažino su būsimois užduotimis. Aktyvioji pratybų fazė – veiksmai – vyko *Heraan* provincijoje, lietuvių kontingento atsakomybės rajone esančioje priešakinėje operacijų bazėje „Skydas“. Čia kariūnai planavo veiksmus, rengėsi užduotims, tiesa, ne visoms... Pagrindinis lietuvių kontingento pajėgų uždavinys buvo surinkti informaciją apie teroristinę grupuotės *Hezbollah* veiklą atsakomybės rajone ir sulaukyti jos lyderį *Mohamedą Ali*. Renkant informaciją, demonstruojant koalicijos pajėgų viršenybę vietovėje, situacija *Heraan* provincijoje keitėsi: teroristai, taikydami

„smok ir traukis“ taktiką, vykdė išpuolius prieš koalicijos pajėgas naudodami improvizuotus sprogstamuosius užtaisus, buvo sužeistųjų, žuvusiųjų. Kariams, siekiant stabilizuoti situaciją, teko rengti puolamąsias operacijas. Buvo rengiamos pasalos, suplanuotos atakos, reidai. Surinkus pakankamai informacijos, nustačius *Mohamedo Ali* planavimo kelės buvimą vietą, teroristas po sėkmingos apšaukos ir sulaukymo operacijos buvo sulaukomas, o situacija provincijoje stabilizuota. Vadovaujantis pateikta pratybų legenda ir scenarijumi, kiekvienam kariūnui buvo sudarytos sąlygos per nustatytą laiką pasirengti gautai užduočiai ir ją įvykdyti.

Pasibaigus pratyboms, grįžę į Karo akademiją kariūnai buvo supažindinti su galutiniais pratybų rezultatais: visi absolventai išbandymą išlaikė. Noriu pabrėžti, kad remiantis šiuo metu galiojančia tvarka, tik sėkmingai baigusius kovos kursą kariūnams yra leidžiama laikyti kvalifikacinį egzaminą, todėl, manau, nė vienam ketvirtakursiui per šias baigiamąsias pratybas motyvacijos neturėtų trūkti.

Baigdamas noriu įterpti vieną iš perskaitytų Napoleono maksimų: „*Pirma gero kario savybė – tai tvirtumas įveikiant nuovargį ir nepriteklius, o drąsa – tik antroji. Skurdas, nepriteklius ir kančia – tai gero kario mokykla.*“ (Napoleon, „Maxim LVIII“). Siekiant, kad kiekvienas Karo akademijos kariūnas išeitų „gero kario mokyklą“, šiais metais vykusiame BVKK „nuovargio sąlygas“, manau, pavyko sukurti, nepriteklių – ne šimtu procentų, tačiau mintys, kaip tai įgyvendinti, jau sukasi galvoje...©

PROTINGOS MINTYS

*Jeigu kapitonas priešvartavo
savo karo laivą šalia priešo laivo,
tai dar nereiškia, kad jis pasielgė*

blogai

**Viceadmirolas
Lodv Horatio Nelson**

Krn. Vytenis
MILIUŠAS

Visada analizuokite ir būkite kritiški

Krn. Justas Zarankus

Gerbiamieji žurnalo KARIŪNAS skaitytojai, šį kartą kalbiname prestižinėje Jungtinių Amerikos Valstijų Vest Pointo karo akademijoje studijuojantį lietuvį, antro kurso kariūną Justą Zarankų. Su juo kalbasi KARIŪNO redakcinės kolegijos narys Vytenis Miliušas.

➔ Justai, kas paskatino pasirinkti karininko profesiją?

Šeima renkantis karininko profesiją didelės įtakos neturėjo. Būdamas penkiolikos metų dalyvavau karinėje stovykloje, kurioje išbandyti save pasiūlė mama. Stovykla vyko Kaune, Vytauto Didžiojo jėgerių batalione, savaitę. Jos vadovas buvo karo kapelionas kapitonas Tomas Karklys. Stovykla labai patiko, nes jos metu buvo gera proga ne tik susipažinti su karišku gyvenimu, bet ir susirasti naujų draugų. Ji įsiminė dar ir dėl to, kad gavau pirmąją nuobaudą (nebuvo savo lovoje miegui skirtu laiku). Kadangi nauja veikla patiko, kitais metais vėl vykau į tokią stovyklą. Dalyvaujant kariškose stovyklose augo susižavėjimas nelengvu, bet įdomiu kario gyvenimu. Taip pat didelį įspūdį paliko kapitonas Tomas Karklys. Jo balso tembras, elgsena ir kariškas pasitempimas sudarė gerą nuomonę apie Lietuvos karininkiją. Į Karo akademiją stoti apsisprendžiau 10 klasėje.

➔ Kodėl nusprendei stoti į Vest Pointą?

Jau studijuojant Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje būrio vadas kariūnas Tadas Pašukonis pasakė, kad yra galimybė stoti į JAV Vest Pointo (*West Point*) karo akademiją. Žinojau, jog joje suteikiamas išsilavinimas – vienas geriausių pasaulyje. Pirmame kurse bandžiau, bet neįstojau. Pasisekė antrąjį kartą.

➔ Kuo ypatingas tenykštis karinis rengimas ir civilinės studijos?

Karinis rengimas Vest Pointe pirmiausiai skiriasi tuo, kad čia suteikiamos gali-

mybės rinktis iš daugiau kaip 10 skirtingų kursų (pradedant parašiutininkų ir baigiant parengiamuoju spec. pajėgų rengimo kursu, į kurį iš visos akademijos atrenkama vos keletas kariūnų). Galima tik pasidžiaugti, jog Vest Pointo instruktoriai turi daug patirties, yra dalyvavę Irako ir Afganistano karuose. Karinis rengimas vyksta kituose daliniuose. Akademija tik siunčia ten žmones kartu su atsakingais karininkais. Vasarą visi dažniausiai išvažinėja po dalinius dalyvauti įvairiuose kursuose. Susitikome tik po pirmo kurso, bendrose pratybose, kurios vyksta Vest Pointo poligone. Čia daugiausia mokėmės bendrosios taktikos skyriaus sudėtyje. Baigus antrą kursą galima siekti vadovaujamo pareigų.

➔ Ar bazinis kursas kitoks nei LKA?

Taip. Vest Pointo kariūnams bazinio kurso metu vadovauja trečiakursiai ir ketvirtakursiai. Pažymėtina, jog jie gerai išmano taisykles ir jomis griežtai vadovaujasi, tad nesusipratimų dėl neteisingų sprendimų nekylo. Kursas trunka septynias savaites. Jį sudaro dvi dalys. Pirmoji dalis – studijos vyksta pačioje akademijoje tris savaites. Mokoma karybos pradmenų, kurie daugiausia yra susiję su administravimu: rikiuotės elementų, tvarkyti kambarį ir uniformą. Jau iš pat pradžių diegiamos taisyklės, kurių privalėsime laikytis, pvz., negalima kalbėtis lauke. Skiriamos nuobaudos, dažniausiai atspaudimai, kuriuos kartu su prasižengusiu kariu daro visas jo skyrius ir skyriaus vadas. Tačiau mano laida buvo paskutinė, kuriai bazinio kurso metu buvo taikomos tokios fizinės nuobaudos. Ateityje baismės bus apribotos ir fizinės nuobaudos nebus taikomos. Kitos keturios

savaitės praeina Vest Pointo poligone, kur supažindinama su ekipuote, ugdomi individualieji kario įgūdžiai. Čia vyksta daug šaudymo pratybų. Teko šaudyti iš sunkiųjų kulkosvaidžių M240B, prieštankinių ginklų AT-4, povamzdinių granatsvaidžių M203. Taip pat susipažinama su karo inžinerija. Dedamos ir sprogdinamos įvairios paskirties minos. Pažymėtina, kad topografiniai žygiai gana nelengvi, o mankšta bazinio kurso metu užima ypatingą vietą. Ji trunka ganėtinai ilgai – nuo 5.00 iki 6.40 val. Mankštą sudaro 8 km bėgimas, atspaudimai, prisitraukimai. Taip pat atliekami fizinio parengtumo testai: vienas – kurso pradžioje, kitas – pabaigoje. Be to, buvo sudaryta galimybė gauti karinio automobilio „Hammer“ vairuotojo teises. Labai daug veiksmų laisvės suteikta kairiūnams (gali paimti iš parko mašiną ir ją vairuoti). Patys kariūnai organizuoja ir fizinio parengtumo testus.

Labai vertinamos taisyklės, nuolaidų nedaroma. Sukčiavimas netoleruojamas, nes bus išugdyti blogi karininkai, kuriems nesąžiningumas gali sukelti problemų ateityje.

Civilinės studijos džiugina labai aukšta kokybe. Mokomuosius dalykus dėsto karininkai, kurie sudaro apie 70 % profesūros. Jų tikslas – ne tik išdėstyti medžiagą, bet ir padėti kariūnams ją išmokti (dėstytojai džiaugiasi, kad kariūnams tai pavyksta). Suteiktos galimybės papildomai konsultuotis. Jie žino, kad tapsime karininkais ir teks kartu dirbti, tad konsultuojama ir stengiamasi išmokyti labai noriai. Viso semestro metu vyksta atsiskaitymai ir kaupiami balai, o galutinis atsiskaitymas sudaro tik 30 % bendro įvertinimo. Verta pažymėti, kad turintiems „skolų“ stipendija nemažinama (priešingai nei LKA) ir yra tokio pat dydžio

visam kursui (I – 225, IV – 525 doleriai).

➔ Kaip skaičiuojamas kariūnų reitingas?

Reitingas priklauso nuo trijų pagrindinių dalykų. Akademijoje jie vadinami kolonomis, ant kurių stovi karininkas: tai fizinis, akademinis ir karinis pasirengimas. Fizinis pasirengimas įvertinamas atliekant fizinio parengtumo testus ir pagal per metus gautus fizinio rengimo pažymius. Akademinių pasirengimą lemia pažymių vidurkis (verta pažymėti, jog JAV taikoma kita vertinimo sistema – mažiau negu 67 % – jau neigiamas įvertinimas). Na, o karinio pasirengimo vertinimas, kuris, mano manymu, yra gan subjektyvus, priklauso nuo vyr. instruktoriaus ir kuopos vado. Jie gauna skyrių vadų rekomendacijas ir vertina kariūnus visus metus pagal jų atliktus ir neatliktus darbus, motyvaciją, gebėjimą bendradarbiauti ir t. t.

➔ Papasakok plačiau apie garbės teismo instituciją.

Kiekvieno kariūno pareiga – pranešti vyresniajam apie kito kariūno padarytą nusizengimą. Galioja 24 valandų terminas pačiam pranešti apie savo nusizengimą. Garbės teismą sudaro skirtingų lygių teismai: pradedant kuopos, baigiant brigados teismu. Populiariausia nuobauda – žygiuoti su ginklu (už pavėlavimą į paskaitą – 5 val.). Vartoti alkoholio pirmame kurse negalima. Gali grįžti išgėręs būdamas aukštesniame kurse. Svarbu tik neprisidaryti problemų ir elgtis atsakingai. Pagrindinės nuobaudos gresia už vėlavimą, melavimą, neleistiną išėjimą, pareigų neatlikimą.

➔ Ar daug kariūnų pašalinama iš akademijos?

Praėjusių metų ketvirtakursių laidos baigė 75 %, t. y. iš 1200 apie 900. Už studijas mokėti nereikia, jei išėini iš pirmo arba antro kurso. Jei taip nutinka baigus antrąjį – tenka susimokėti.

Krn. J. Zarankus vasarą šaudymo pratybų metu su atakos ekipuote

➔ Pakalbėkime apie tradicijas. Kokios JAV karo akademijos tradicijos?

Akivaizdu, kad Vest Pointo tradicijos labai gilios. Juk ši karinė mokymo institucija veikia jau daugiau nei 210 metų. Pasitikėjimas ja remiasi tuo, kad ugdantys karininkai čia mokėsi to, ko mokosi dabartiniai kariūnai, ir išgyveno tai, ką šiandien išgyvena jų auklėtiniai. Smagu, jog kariūnai susitikę gali pasidžiaugti, kad kartu sugebėjo išlaikyti egzaminą, o ne tuo, kad pavyko sukčiauti. Vyrauja visuotinė pagarba. Gerbiami laipsniai. Vis dėlto ne viskas idealu. Kadangi vadams ugdoma pagarba nuo pat pirmųjų dienų, visi vertina aukštesnį laipsnį labiau nei patį asmenį, nes dažniausiai jo asmeniškai nepažįsta. Labai padeda tai, kad akademija didelė, tad nėra korupcijos.

➔ Šiek tiek papasakok apie taisykles.

Labai daug taisyklių galioja pirmakursiams: galima kalbėtis tik akademijos patalpose ir kambariuose, sporto komplekse. Su aukštesniųjų kursų kariūnais kalbiesi tik tada, jeigu tave užkalbina, su jais reikia sveikintis pagal laipsnį. Negalima turėti draugų aukštesniuose kursuose, taip

pat socialiniuose tinklalapiuose, tokiuose kaip „Facebook“. Labai pagarbiai elgiamasi tik pirmame kurse. Visur vaikščiojama su gniaužtais kumščiais. Pastatuose judama „kampais“. Prieš rikiuotę šaukiama, kiek liko laiko iki kitos rikiuotės, kokia uniforma ir kas bus valgyti. Pirmakursiai privalo žinoti valgiaraštį, dviejų dienų aktualijas – būti skaitę naujienas, kad galėtų atsakyti to paklausti. Uniformos tikrinimas vyksta kartą per savaitę – trečiadienį. Kambarį gali patikrinti bet kada.

➔ Keletas įdomesnių tradicijų...

Kai nori, kad pasisektų išlaikyti egzaminą, turi ateiti prie vieno iš akademijos įkūrėjų paminklo ir paprašyti paramos. Švenčiantį gimtadienį kariūnų įmeta į skalbinių vežimėlį ir aplaisto padažu, pienu, o vėliau varo į dušą. Dažniausiai taip elgiamasi su tais, kurie nelabai mėgstami. Kita tradicija, gimusi Socialinių mokslų fakultete, susijusi su rašto darbų atidavimu. Visi stengiasi tai atidėti iki paskutinės dienos ir valandos, o tada persirengia įvairiomis uniformomis ir skuba atsiskaityti.

← Pradžia 8 puslapyje

Taip pat vyksta kuopų rungtynės (krepšinio, futbolo, imtynių), kuriose dalyvauja tie, kurie nepriklauso sporto klubams.

➔ Kaip galėtumėi apibūdinti visuomeninę veiklą?

Visuomeninė veikla – ne pats didžiausias prioritetas. Bet kariūnai gana paslaugūs. Pavyzdžiui, padeda žmonėms stichinių nelaimių atvejais. Kartais keliaujama į mokyklas, agituojama stoti į Vest Pointą.

➔ Ką pasakytumėi apie atranką į Vest Pointą?

Užsieniečiams ją sudaro fizinis testas (vienos mylios bėgimas, rutulio stūmimas, atsispaudimai, susilenkimai, šaudyklinis bėgimas, prisitraukimai), karininkų komisijos atsiliepiamas, anglų kalbos testas SAT (skaitymo suvokimas, matematika, rašymas, esė), plius TOEFL.

➔ Kokie pastebėjimai praleidus metus JAV karo akademijoje, palyginti su studijomis LKA?

Dvejus metus pasimokius LKA ir metus praleidus Vest Pointe yra ką palyginti. Kadangi JAV kariuomenė – viena moderniausių pasaulyje, tai, atvirai šnekan, pa-

matai, kaip iš tikrųjų viskas turėtų vykti, ko kartais pasigendame jaunoje Lietuvos karo akademijoje. Visų pirma Vest Pointas išsiskiria savo aplinka. Visi pastatai išlaikyti tokie, kokie kažkada buvo pastatyti, ir labiau primena senovines pilis negu karveivines. Jis įsikūręs ant upės kranto, kur vaga daro vingį, – strategiškai svarbioje vietoje. Palyginti su LKA, Vest Pointas sulaukia kur kas daugiau lankytojų, nes ten patekti sąlygos nėra tokios griežtos ir, kaip minėjau, yra į ką pasidairyti. Manau, jei LKA būtų atviresnė visuomenei, galbūt požiūris į mūsų akademiją ir kariuomenę būtų palankesnis, šiltesnis. Labai skiriasi ir atmosfera klasėje. Paskaitų turinys nuolat atnaujinamas, derinamas prie aktualiausių įvykių, visos žinios taikomos praktikoje, bandoma tarp mokomų civilinių dalykų ir kariuomenės rasti ryšį. Manau, to trūksta LKA, nes mokoma pagal pasenusius šablonus, dėstytojai stokoja motyvacijos sudominti kariūnus mokomuju dalyku, dėl to paskaitų kokybė gerokai prastesnė.

➔ Kokių pastebėjimai karininkų rengimo skirtumų?

JAV kariūnams rengti atrenkami patys geriausi karininkai. Jie dalyvauja kariūnų gyvenime, kad kiekvieną dieną ugdytiniai juos matytų ir galėtų imti pavyzdį.

Kariūnai vienas kitą verčia laikyti standartų, bet kartu ir labai vienas kitą palaiko. Nors ir praneša, jei kas nors nesilaiko

taisyklių, bet iš tikrųjų nori padėti. Taip pat džiugina aukšta kariūnų motyvacija.

➔ Kodėl norėjai stoti į Vest Pointą?

Pirmiausia sužavėjo mintis studijuoti JAV. Pamaniau, kad kitos progos pamatyti šią šalį gali ir nebūti. O įgyti išsilavinimą vienoje prestižiškiausių pasaulyje karo mokyklų buvo kažkas nesuvokiama ir stauga tapo pasiekiamą. Dar mokykloje gerai sekėsi mokytis ir patiko anglų kalba, todėl, išgirdęs apie Vest Pointą, apsisprendžiau priimti iššūkį, kad netektų paskui gailėtis visą gyvenimą nepanaudojus savo anglų kalbos žinių ir net nemėginus stoti. Jeigu būčiau neįstojęs, galėčiau bent pasakyti, kad bandžiau. Bet to daryti nereikės, nes iš antro karto pavyko įstoti, ir dabar labai dėl to džiaugiuosi. Kai jau čia pasimokiau metus, atsirado kitų dalykų, kurie dar labiau žavi. Pavyzdžiui, garbės kodeksas, kuris veikia 100 %. Visame pasaulyje žmonės yra girdėję apie Vest Pointą ir žino, kad žmogus, baigęs šią akademiją, yra garbingas ir juo galima pasitikėti. Civilinis išsilavinimas, suteiktas Vest Pointo, labai aukšto lygio ir yra vertinamas visame pasaulyje. Visos šios aplinkybės ir lėmė, kad dabar esu Vest Pointe.

Daug žmonių klausia, kodėl, praleidęs dvejus metus LKA ir likus dar vos dviems iki baigimo, nusprendžiau išvažiuoti studijuoti į JAV ir pradėti viską iš naujo. Atsakyti į šį klausimą galiu pavyzdžiu. Įsivaizduokite, kad važiuojate iš Vilniaus į Klaipėdą

IŠ PIRMŲ LŪPŲ

doc. dr. Virgilijus Pugačiauskas

➔ Jūsų credo

Viskas bus, bet ne iš karto

➔ Jeigu galėtumėte keliauti laiko mašina, kokį mūšį/karinę operaciją norėtumėte pamatyti?

Žalgirio mūšį

➔ Ką pasikviestumėte į negyvenamą salą?

LKA kolektyvą

➔ Jeigu nebūtumėte tapęs dėstytoju, būtumėte

Mokytojas

➔ Jei rašytumėte žmogaus garbės kodeksą, kokie reikalavimai būtų esminiai?

Tai surašyta Dekaloge

➔ Ko niekada nesutiktumėte padaryti?

Niekada nesakyk „niekada“...

➔ Pats baisiausias filmas, kurį kada nors matėte

Tokio nemačiau

➔ Norisi, kad gėris visada nugalėtų blogį

Kad nelaimėtų blogis

➔ Šventė, kurios labiausiai laukiate

Grybų

➔ Jeigu reikėtų pasirinkti tik tris knygas, kurias pasirinktumėte?

E. Hemingvėjaus „Senis ir jūra“, A. Kamiu „Maras“ ir J. Hašeko „Šauniojo kareivio Šveiko nuotykių pasauliniame kare“

➔ Napoleono, kaip lyderio, geriausia ir blogiausia savybės

Ryžtingumas ir įsitikinimas, kad tikslas pateisina priemones

➔ Jūsų sėkmingos profesinės veiklos receptas

Kryptingos pastangos

➔ Paskutinė mintis prieš miegą

Kaip rytoj sugauti bizoną?

➔ „Pasaulyje yra tik dvi jėgos: kardas ir kovos dvasia, ir anksčiau ar vėliau kardas bus nugalėtas kovos dvasios.“ Ar tikrai?

Taip

➔ Rytas už vakarą išmintingesnis, nes Vėl bandai su viltimi įveikti seną klūčių ruožą

savo automobiliu. Pusiaukelėje jus sustabdo atsitiktinis žmogus ir pasiūlo vykti nauju „Ferrari“, bet tik su viena sąlyga – kad reikės važiuoti aplinkkeliais ir tai užtruks ilgiau. Nežinau, ką rinktumėtės jūs, bet aš pasirinkau „Ferrari“, nes į „Klaipėdą“ man skubėti nėra ko – visas gyvenimas prieš akis, be to, tokia galimybė pasitaiko tik kartą gyvenime.

➔ Išskirtiniai mentaliteto skirtumai.

Kiekvieną kartą sau keliami nauji tikslai ir iššūkiai, t. y. varžomasi su savimi, visur pabrėžiama bendradarbiavimo, rūpinimosi „ginklo broliais“ svarba.

➔ Patarimas, palinkėjimas kariūnams.

Patarčiau neklausyti, ką sako aplinkiniai. Pastebėjau dėsninę, kad, susiformavus kokiai nors vyraujančiai nuomonei vienu ar kitu klausimu, daugelis, taip pat ir kariūnų, nelinkę daryti priešingai, nenorėdami išsiskirti iš minios, tačiau dažniausiai toks išsiskyrimas veda tobulėjimo keliu. Man teko išsiskirti iš minios, kai daug kas sakė: kam tau važiuoti į tą Ameriką – jau po dvejų metų baigtum LKA? Sakė, kad, būdami mano vietoje, nevažiuotų, tačiau nusprendžiau pats, savo galva, ir nesigailiu. Manau, ši patirtis tikrai pravers gyvenime.

Linkiu visada siekti kuo daugiau išpešti iš kiekvienos situacijos – nesvarbu, ar

tai būtų egzaminas, ar pratybos. Taip pat žiūrėti į kiekvieną užduotį ne kaip į bausmę ar laiko gaišimą, o kaip į saviugdos priemonę, nes atliekant įvairias užduotis įgyjama patirties, kuri tikrai bus naudinga ateityje – juk niekad nežinai, ko gali prireikti. Ir galiausiai – nepriimti visko, kas sakoma, kaip neginčijamos tiesos, nesvar-

bu, koks būtų šaltinis. Visada analizuokite ir būkite kritiški.

KARIŪNO skaitytojų vardu dėkojame Justui už išsakytas mintis. Linkime jam sėkmės ir tvirtybės tolesnėje tarnyboje.

J. Zarankaus asmeninio archyvo nuotraukos

Su tarptautinio būrio kariūnu iš Latvijos Marisu Saba

- ➔ **Mėgstamiausias tarptautinis žodis** „Transformacija“
- ➔ **Užgaida, kurią sau leidote šią vasarą** Deja, tokios nebuvo
- ➔ **Kai nieko nežinai, tai** Ir nereikia nieko
- ➔ **Ko reikia, kad taptum geriausiu LKA dėstytoju?** Gerų kariūnų
- ➔ **Didžiausias laisvalaikio pomėgis** Leisti laiką gamtoje
- ➔ **Dabarties asmenybė, kuria žavėtis** Mano žmona
- ➔ **Kada paskutinį kartą verkėte iš juoko?** Tokiomis aplinkybėmis neverkiu
- ➔ **Iš kariūnų norite tik** Iniciatyvos ir nuolatinių pastangų
- ➔ **Neįsivaizduojate dienos be** Rytinės kavos
- ➔ **Viską, ką gali pamatyti pats** Pamatyk

- ➔ **Kokių darbų nemėgstate daryti namuose?** Jokių
- ➔ **Lietuvą apibūdintumėte kaip** „Yra šalis, kur...“
- ➔ **Daugelis galvoja, kad Jūs** Dėstytojas
- ➔ **Lietuvos vieta, kurią patartumėte aplankyti** Šv. Jonų bažnyčios varpinė
- ➔ **Mėgstamiausia vieta Akademijoje** 311 kabinetas
- ➔ **Kiek kainuoja idėja?** Neįkainojama
- ➔ **Trys patarimai pirmakursiui** Dirbti, dirbti ir dirbti
- ➔ **Iš kokių pamokų mokykloje dažniausiai bėgdavote?** Nepamenu, kad būčiau bėgęs
- ➔ **Geroje virtuvėje visada turi būti** Geras virėjas

- ➔ **Trimis žodžiais apibūdinkite kariūną** Nuolat „besivartantis“, dažniausiai pozityvus ir vis neišsimiegojęs
- ➔ **Nesėkmė** Tai, kai nėra sėkmės
- ➔ **Ko palinkėtumėte kariūnams naujų mokslo metų proga?** Nuolat atsiminti, kad para – tik 24 val.
- ➔ **Akademijoje labiausiai džiugina (-o)** Kariūnų mokymosi pažanga
- ➔ **Įsivaizduokite, kad Jūs – Karo akademijos viršininkas. Pirmasis įsakymas** LKA civiliams įsakyčiau pravesti karines pratybas

P. S. Kariūnų tarybos pripažintas geriausiu 2011–2012 mokslo metų Akademijos dėstytoju

Prof. dr. Valdas

RAKUTIS

Lietuvos valstybės gynybos ir saugumo idėjų kalvė

Tiesiogine Lietuvos karo mokyklos pirmtake tapo 1919 metų sausio 25 dieną Kaune įsteigta Karo mokykla, kurioje buvo išugdytos kelios mūsų karininkijos kartos.

Lietuvos kariuomenės pradžia galima laikyti XII amžiuje pradėjusias aktyviai veikti Lietuvos valdovų, kunigaikščių kariuomenas. Rinktiniai ginkluoti vyrai ne tik gynė savo žemę ir puldinėjo priešų žemes, bet ir kaupė patirtį, žinias apie kelius, kliūtis, perkėlas, svetimtaučių įpročius ir taktiką. Šią mokyklą baigė visi Lietuvos valdovai ir pasižymėję kariai iki XV amžiaus vidurio, kai nusistovėjusi taika privertė ieškoti, kaip kitais būdais galima būtų įgyti reikalingą karinį ir kitokį išsilavinimą.

Galutinai susiformavus bajorų – kurių tiesioginė pareiga buvo karo tarnyba – luomui, atsirado poreikis juos tinkamai rengti būsimai tarnybai. XV–XVI amžiuje tokia vieta tapo valdovo vėliavos – kartais iki tūkstančio karių turintys daliniai, daugiausia sudaryti iš svarbiausių Lietuvos šeimų palikuonių, kurie, būdami šalia valdovo, mokėsi rūmų etiketo, papročių, elgesio viešose vietose ir, žinoma, valdyti ginklą, kaip ir kiti bajoraičiai, vykdė visokius pavardimus. Nors tokia dvaro tarnyba negalėjo prilygti mokslui karo mokykloje, vis dėlto ji sudarė sąlygas tiesiogiai perimti patirtį, kuri, dažnai vykstant karams, buvo nuolat papildoma žygių į kitus kraštus metu, tad taip buvo galima patenkinti ir karo mokslo poreikį.

Jau XVI amžiuje jungtinės Abiejų Tautų Respublikos valdovai įsipareigojo įkurti specialią Riterių mokyklą bajoraičiams, tačiau aplinkybės susiklostė taip, kad šis sumanymas buvo įgyvendintas tik XVIII amžiume ir dar ne tėvynėje.

Pirmasis žinomas karinis mokomasis dalinys buvo įkurtas 1732-aisiais to meto valdovo Augusto II Stipriojo rezidencijoje. Čia, vadinamojoje grandmuškietininkų kuopoje, tarnavo tik Lenkijos ir Lietuvos jaunieji bajorai. Valdovui mirus, kuopa dar kurį laiką egzistavo, kol jos kariai (kariūnai)

neramių 1733–1735 m. tarpuvaldžio kovų metu išsiskirstė. Tačiau jie ir toliau liko įjalūs valdančiajai Vėtinų dinastijai. Stanislovas Leščinskis, per švedų Šiaurės karą paskelbtas valdovu, nepavykus įsitvirtinti Respublikos soste, pasinaudojo taikos sutartimi jam paliktu titulu ir savo valdomoje Lotaringijoje, Prancūzijos provincijoje, Liunevilio (*Luneville*) mieste, prie jau čia veikiančio Kadetų korpuso įsteigė Lenkijos ir Lietuvos bajorams atskirą padalinį (dalinys gyvavo iki pat Stanislovo Leščinskio mirties). Šių dalinių-mokyklų absolventų mes galime rasti ir tarp XVIII amžiaus vidurio Lietuvos kariuomenės karininkų.

Valdovų pavyzdžio paskatinti karo mokyklas bandė steigti ir Lietuvos didikai: artilerijos ir inžinerijos mokslams buvo skirtas Kadetų korpusas Lietuvos didžiojo etmono Mykolo Kazimiero Radvilos valdomame Nesvyžiuje, grandmuškietininkų kuopa buvo sukurta Jeronimo Florijono Radvilos milicijoje. Šis mokomasis dalinys garsėjo ypač griežta drausme ir tvarka. Radvilų karo mokykla su pertraukomis veikė iki 1773–1775 metų. Vėliau iš tų pačių dėstytojų buvo sukurtas Gardino kadetų korpusas, o jo likučiai sudarė Vilniaus kadetų korpuso, kuris sunkiai kūrėsi valstybės gyvavimo pabaigoje, pagrindą.

Bet sėkmingiausia XVIII amžiaus karine mokymo įstaiga tapo 1765 metais įsteigta Jo Karališkosios Malonybės Varšuvos kadetų korpusas (Riterių mokykla). Jame buvo išugdyta nemažai itin iškilų Abiejų Tautų Respublikos veikėjų ir karo vadų, tarp jų Tadas Kosciūška, Jokūbas Jasiński, 1812 metų karo didvyrių. Ši mokykla, kuriai išlaikyti buvo nuolat skiriama ir LDK išdo lėšų, šiuo metu laikoma ir mūsų kolegų lenkų karo mokyklų tradicijų pradininke: Varšuvoje esančios Nacionalinės gynybos akademijos reprezentacinės pa-

talpos papuoštos Lietuvos generolo ir ilgamečio šios mokyklos viršininko Adomo Kazimiero Čartoriskio portretu.

Tiesiogine Lietuvos karo mokyklos pirmtake tapo 1919 metų sausio 25 dieną Kaune įsteigta Karo mokykla, kurioje buvo išugdytos kelios mūsų karininkijos kartos. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos štabo koridoriuje 1919–1940 metų mokyklos viršininkų portretų galeriją natūraliai papildė šiandienės akademijos viršininkų nuotraukos. Jos absolventai gauna iš esmės identišką, kaip ir baigusieji tuometę Karo mokyklą, baigimo ženklą ir yra vadinami tuo pačiu garbingu kariūno vardu. Deja, Lietuvos kariuomenės tradicijos buvo nutrukusios dar vienu labai skaudžiu okupacijų laikotarpiu, todėl Karo mokykla vėliau turėjo būti atkurta.

1990 metų pabaigoje, dar tik kalbant apie galimą Lietuvos kariuomenės atkūrimą puse lūpų, Kaune buvo įsteigti Karininkų kursai, kuriuose karinį išsilavinimą jau turintys asmenys turėjo būti mokomi pagrindinių lietuviškų komandų ir rengiami imtis svarbaus kariuomenės kūrimo darbo. Iš šios institucijos vėliau išaugo Puskarininkų mokykla. Tačiau Lietuvai reikėjo geriau organizuotos mokyklos, kuri galėtų rengti vidurines mokyklas baigusius ir karininko kelią pasirinkusius kariūnus.

Pamažu išvedant Rusijos kariuomenę, 1992 metų pirmoje pusėje pradėta ruošti perimti Vilniuje įsikūrusios sovietinės kariuomenės Priešlėktuvinės gynybos vadų radioelektronikos mokyklos patalpas ir turtą. Iš pradžių galvota ją pavadinti akademija, vėliau apsiribota Lietuvos krašto apsaugos mokyklos pavadinimu. Birželio-rugpjūčio mėnesiais buvo išleisti reikalingi įsakymai, priimti Seimo sprendimai. Liepą suplevėsavo lietuviškoji trispalvė, o rudenį buvo priimti pirmosios po okupacijos laidos

kariūnai. Mokykla turėjo aukštesniosios mokyklos statusą, mokslas joje truko dvejus metus. Pirmieji darbuotojai turėjo daug darbo, kai reikėjo pritaikyti sovietinės karo mokyklos bazę naujiems reikalavimams. Ypač trūko knygų ir kitos mokomosios literatūros, todėl iš sovietinė kariuomenės atėję karininkai sparčiai rengė lietuviškus vadovėlius, mokomąsias priemones, bibliotekoje savo vietą rado viskas, kas galėjo nors šiek tiek palengvinti pedagogų darbą.

1994 metais buvo nutarta Krašto apsaugos mokyklai suteikti aukštosios universitetinės mokyklos statusą. Mokslas akademijoje jau truko ketverius metus, ją baigusiems buvo suteikiamas karybos bakalauras laipsnis. Tuo metu Lietuvos karo akademija buvo pavaldi Lietuvos Respublikos švietimo ministerijai, jos viršininkas buvo vadinamas rektoriumi, o jo pavaduotojai – prorektorais. Toks pavaldumas ilgainiui turėjo nepageidaujamų padarinių: tarp Akademijos ir Krašto apsaugos ministerijos atsirado trintis, skyrėsi programos ir mokymo turinys, dėstytojai imti vadinti raudonaisiais pulkininkais, kilo kitų sunkumų. Nemažai Akademiją kūrusių žmonių, pasipiktinę tokiais priekaištais, ją paliko tuo metu, kai dar nebuvo parengta dėstytojų pamašina, ir karybą turėjo dėstyti nauji darbuotojai, kai kurie – vakarykščiai kariūnai.

1998 metais Karo akademijai buvo suteiktas partizanų generolo Jono Žemaičio vardas, ji vėl priskirta Krašto apsaugos ministerijai. Prasidėjo energingų reformų laikotarpis: Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje buvo patvirtintos naujos civilinio profilio programos, leidžiančios

kariūnams gauti daugiau universitetinių žinių, aktyviai pradėjo dirbti mokslininkų pajėgos, suvienytos į Mokslo centrą, buvo įkurta Politikos mokslų katedra, prasidėjo magistro studijos, kapitono karjeros kursai, Oro pajėgų štabo karininkų kursai, pamažu prie Užsienio kalbų katedros pradėjo glaustis kalbų kursai, įsteigti įvairiose šalies vietose.

2002–2008 metais vyko mažiau permainingų, o reformų tempas sulėtėjo – tai buvo giluminis pokyčių įtvirtinimo laikotarpis: Karo akademija perėmė tęstinį leidinį „Karo archyvas“, ėmė leisti „Metinę strateginę apžvalgą“, aktyviai vykdė mokslinius tyrimus, toliau tobulino mokymo programas, gavo *Erasmus* chartiją, pradėjo tarptautinius dėstytojų ir administracijos mainus. Šie pokyčiai ypač buvo juntami universitetinių studijų srityje. Karinis rengimas, o taip pat ir karybos mokslas gerokai šlubavo, todėl 2008 metais buvo pradėtos reformos kariniam rengimui ir lyderio ugdymui gerinti ir kartu pakeista Akademijos struktūra.

Tuo metu prasidėjusi ekonomikos krizė neleido išnaudoti įsibėgėjusių permainingų, tačiau viskas, kas nereikalavo daug pinigų, vyko sparčiai. Mokslo centras išaugo į Karo mokslų institutą. Lyderio ugdymo grupės įvairioms iniciatyvoms buvo uždegta žalia šviesa. 2010 metais permainos įgavo evoliucinį pobūdį: buvo tobulinamos tiek karinės, tiek akademinės studijos, ypatingas dėmesys skiriamas tarptautinio bendradarbiavimo skatinimui – *Erasmus* programos plėtrai, Sausumos pajėgų štabo karininkų kursų steigimui. Energingas

bendradarbiavimas su Krašto apsaugos ministerija leido įgyvendinti nacionalinių gynybos ir saugumo kursų idėją, pagerinti Karo akademijos teisinę bazę, peržiūrėti jos misiją ir geriau jai integruotis sprendžiant valstybės problemas. Pradėtos vykdyti trečiosios pakopos – doktorantūros – studijos. Susikūrė Alumnų draugija, aktyviai veikė Karininkų, Seržantų, Keliautojų ir diskusijų klubai, pradėtas leisti naujas tarptautinis mokslo žurnalas, platinamas sparčiai populiarėjantis žurnalas „Kariūnas“.

Per šį dvidešimtmetį įsikūrė ir įsitvirtino aukštoji karo mokykla, sėkmingai rengiami naujas Lietuvos kariuomenės karininkų kartas. Karo akademijos kariūnai garbingai papildė Lietuvos studentijos gretas. Jie siūlo taikyti naujus kokybinius akademinio sąžiningumo, garbės ir pilietiškumo standartus. Kariūnai tapo padoraus, lojalaus, dorą, visada pasitempusio piliečio etalonu, idealu, pavyzdžiu.

Lietuvos aukštoji karo mokykla, išgyvenusi ne vieną sunkmetį, rado deramą vietą šiandienėmis sąlygomis, sugebėjo pastebėti savo silpnybes ir refleksijos būdu nuolat tobulėti negriaudama tradicijų ir neprarasdama teigiamo permainingų pagreičio. Pamažu Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija tampa Lietuvos valstybės gynybos ir saugumo idėjų kalve, krašto apsaugos sistemos intelektiniu ir karo mokslų plėtros centru. Išgyvenusi sunkią pradžią, užgijus trūkinėjančios istorijos žaizdoms, įveikusi įvairias nepalankias aplinkybes ir klaidas, ji šiandien tvirtai žengia šviesios ateities link.

Kai kurie 2010–2011 m. m. atrankos į LKA aspektai

Mjr. Rimvydas ADOMAVIČIUS, kpt. Ronaldas ENDRIJAITIS, doc. dr. Nijolė JANULAITIENĖ,
kpt. Andrius JURGAITIS, doc. dr. Valentina VILUTIENĖ

KARIŪNE toliau spausdiname LKA Atrankos centro darbuotojų parengtą mokslinio tyrimo ir tiek stojančiųjų į LKA anketose, tiek individualių pokalbių su jais metu sukauptą ir išanalizuotą medžiagą.

Tęsinys. Pradžia 2012 m. Nr. 1 (112)

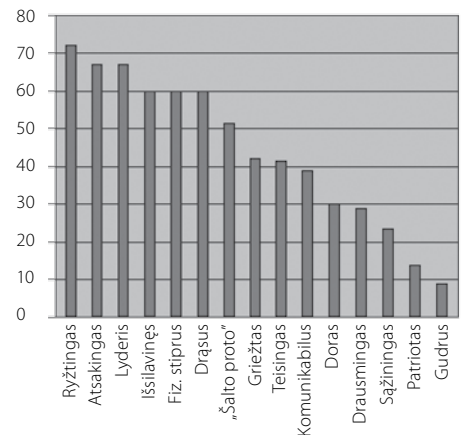
Karininko lyderio savybės

Lyderystė – tai vado gebėjimas pasiekti, kad pavaldiniai suprastų jo sumanymus, vykdytų numatytus uždavinius ir juo sektų mūšyje.

A. Maslow, išnagrinėjęs daugelio žmonių (tarp jų ir vadovų) biografijas, padarė išvadą, kad visos šios skirtingos asmenybės yra kai kuo panašios. Sėkmingai save išreiškiančiai asmenybei (manome, ir kariniam lyderiui) būdinga:

- aiškiai, konkrečiai, adekvačiai, o ne bendrai ar stereotipiškai suvokti realybę; gebėti gyventi realiame, o ne dirbtiniame „kaukių“, įsitikinimų, stereotipų, iliuzijų ir abstrakcijų pasaulyje, kurį daugelis žmonių suvokia kaip realybę;

- nebijoti nežinomybės, pasitikti, priimti ją (nors ji ir baugina, nes dažnai yra neapibrėžta ir nekonstruktyvi); tai galima apibūdinti A. Einšteino žodžiais: „Pats nuostabiausias dalykas, kurį mes galime išgyventi – tai paslaptis. Būtent ji – viso mokslo ir meno šaltinis“;

13 pav. Kandidatų nurodytos karininko lyderio savybės

IŠ PIRMŲ LŪPŲ

krn. Evaldas Kučinskas

➔ Jūsų credo

Niekada netapk „bandos“ dalimi, eiline vidutinybe

➔ **Jeigu galėtumėte keliauti laiko mašina, kokį mūšį/ karinę operaciją norėtumėte pamatyti?**

Termopilų perėjos mūšį

➔ **Pats skaniausias pyragėlis vaikystėje buvo**

Mamos keptas „kukurūznykas“

➔ **Ką pasikviestumėte į negyvenamą salą?**

Draugę, draugų, keletą žmonių, kad nebūtų nuobodu

➔ **Kuopos vadas kartu yra ir**

Kuopos Tėvas

➔ **Jei rašytumėte žmogaus garbės kodeksą, kokie reikalavimai būtų esminiai?**

Žmogiškumas, sąžiningumas, draugiškumas...

➔ **Ko niekada nesutiktumėte padaryti?**

Išduoti tikro draugo, nes tokių yra labai mažai

➔ **Pats baisiausias filmas, kurį kada nors matėte**

Turbūt siaubo ☺

➔ Norisi, kad gėris visada nugalėtų blogį todėl, kad

Tada visi gyventų ilgai ir laimingai...

➔ **Lietuvių kalba buvo nemėgstamas dalykas mokykloje?**

Nes lietuviškai moku kalbėti nuo gimimo

➔ **Jeigu reiktų pasirinkti tik tris knygas, kurias pasirinktumėte?**

M. Pjužo „Krikštaitėvis“, „Sicilietis“ ir galbūt D. Brown „Angelai ir demonai“

➔ **Paskutinė mintis prieš miegą**

Rytoj vėl anksti keltis...

➔ **„Pasaulyje yra tik dvi jėgos: kardas ir kovos dvasia, ir anksčiau ar vėliau kardas bus nugalėtas kovos dvasios.“ Ar tikrai?**

Jei taip rašoma „Kariūne“, taip turėtų ir būti

➔ **Mėgstamiausias tarptautinis žodis**

„Deadline“ – nors čia tiesiog anglų kalbos žodis

➔ **Jeigu nebūtumėte tapęs kariūnu, būtumėte**

Eilinis studentas arba pušeles Norvegijoje sodinantis emigrantas

➔ **Esu rimtas ir užsispyręs kaip**

Tikras lietuvis

- gebėti vis iš naujo atrasti įprastus dalykus ir jais džiaugtis (įžvelgti naujus jau žinomų dalykų bruožus);

- gebėti save ir kitus priimti geranoriškai: stiprinti tapatumo, meilės ir simpatijos kitiems, priklausomybės visai žmonijai jausmus; sugebėti užmegzti šiltus ir glaudžius emocinius ryšius su artimais žmonėmis, kas labai žmogiška ir natūralu. Visa tai išsaugo sveiką požiūrį į gyvenimą, „demokratinę“ charakterio struktūrą, kai bendraujant nepaisoma klasės, rasės, titulu, statuso, politinių įsitikinimų;

- dėmesį sutelkti į problemas, o ne į save; suvokti savo gyvenimo misiją, uždavinius, tikslą: pareigą, atsakomybę; gyventi ir dirbti visuotinių universalių ir ilgalaikių vertybių pasaulyje;

- sutelkti dėmesį į tikslus, o ne priemones, gebėti jas pritaikyti atitinkamiems tikslams pasiekti. Dažnai tikslas – tai pati veikla, kuri gali virsti kūryba, ugdančia išradingą, originalią ir savarankišką asmenybę, ištikimą saviesiems idealams ir vertybėms, nors ir nepopuliarioms);

- atkakliai laikytis aiškių ir tvirtų moralinių standartų (nors tai gali ir nesutapti su socialinei aplinkai įprastomis sampratomis – kas teisinga ir neteisinga, gera ir bloga ir pan.);

- siekti savarankiškumo, užsiimti savivugda (motyvacija – noras tobulėti, bręsti);

- elgtis natūraliai, nesiekiant daryti įspūdį. Tai nėra konvencionalu ar paviršutiniška, o asmenybės esmė, laisvas jos pačios apsisprendimas; tokia asmenybė linkusi

veikti laisva valia, todėl išlaiko vidinę ramybę net ekstremaliose situacijose;

- lavinti humoro jausmą.

Lietuvos kariuomenėje atliktų apklausų apie svarbiausias vado asmenybės savybes metu išskirtos sėkmingai save išreiškiančios asmenybei būdingos savybės:

- reiklumas sau ir kitiems;

- gebėjimas net sudėtingiausiose situacijose blaiviai mąstyti;

- darbštumas;

- komunikabilumas – gebėjimas bendrauti;

- intelektas;

- organizatorius gebėjimai;

- gebėjimas vertinti kiekvieną žmogų kaip asmenybę;

- ryžtingumas;

- griežtumas;

- geras fizinis pasirengimas.

Kandidatai į kariūnus svarbiausia lyderio charakterio savybe laiko ryžtingumą (73 proc.). Toliau buvo nurodytos šios savybės: atsakingumas (66 proc.), lyderis (66 proc.), išsilavinęs (60 proc.), fiziškai stiprus (60 proc.), drąsus (60 proc.), „šalto proto“ (52 proc.), griežtas (43 proc.), teisingas (42 proc.), komunikabilus (38 proc.), doras (30 proc.), drausmingas (29 proc.), sąžiningas (24 proc.), patriotas (14 proc.), gudrus (9 proc.) (žr. 13 pav.).

Matyti, kad kai kurie kandidatai nepakankamai aiškiai suvokia, kas yra charakterio savybės, pavyzdžiui, „išsilavinimas“ prie jų nepriskiriamas.

- Kandidatų pateikta karininko lyderio savybių skalė iš esmės atitinka bendrąją lyderio sampratą, pateikiamą mokslinėje literatūroje; ji taip pat orientuota į Lietuvos kariuomenėje formuojamą karininko lyderio paveikslą.

Galimybės tapti lyderiu

Lyderiais tampa drąsūs žmonės, tačiau tam reikalingas savybes gali išsiugdyti kiekvienas. Šias savybes išsiugdžiusieji nebijo atsakomybės. Mes visi turime paslėptų galių, apie kurias net nenutuokiame. Jos pasireiškia, kai žmogų užgriūva atsakomybė, tuomet, susidarius tam tikrai situacijai, jis atsiskleidžia kaip lyderis, nors iki tol net negalvojo, jog galėtų juo tapti. Vieni lyderiai eina visų priekyje tarsi ledlaužiai, kiti – komandos žmonės – mėgsta veikti savo kolektyvo viduje, treči – įkvėpimo ir išminties šaltiniai – plačiau suvokia savo misiją. Pastarieji išsiskiria įžvalga, gilesnėmis žiniomis, paprastai turi autoritetą. Jie veda į priekį bendraminčius, remdamiesi tvirtu tikėjimu ir ateities vizija. Tikrasis lyderis yra tas, kuris ir kitus uždega, ir pažadina juose lyderį.

Dauguma kandidatų studijuoti LKA įsitikinę, kad gali būti lyderiai (žr. 14 pav.). Vadinas, atsakiusieji į šį anketos klausimą mano turį vidinių išteklių ir galį kryptingai siekti tapti lyderiais.

Tęsinys 16 puslapyje

➔ Trys patarimai pirmakursiui

Nepadlaižiau, neatsilik ir pagalvok prieš ką nors darydamas

➔ Iš ko šiemet daugiausiai mokėtės ir ką dažniausiai mėgdžiojote?

Daugiausiai mokausi iš savo klaidų, tačiau niekada nesistengiu nieko mėgdžioti

➔ Užgaida, kurią sau leidote šią vasarą

Ilgai laukta kelionė į užsienį

➔ Kai ko nors nežinai

Geriau patylėti

➔ Dabarties asmenybė, kuria žavėtės

Dažniausiai žaviuosi žmonėmis, kurie sugeba pasiekti daugiau nei kiti, bet kurio nors išskirti negalėčiau

➔ Kada paskutinį kartą verkėte iš juoko?

Turbūt kokioje 10 klasėje

➔ Mėgstamiausias mokytojas

Tikriausiai pradinių klasių mokytoja

➔ Esate kariūnas todėl, kad

Kariūnu būti gera

➔ Iš kitų kariūnų norite tik

Kad būtų šiek tiek draugiškesni vieni kitiems ir mažiau tingėtų ☺

➔ Jus iš pusiausvyros išveda, kai

Apkalba už akių arba meluoja į akis

➔ Iš kurių pamokų mokykloje dažniausiai bėgdavote?

Iš tų, per kurias tą dieną būtų reikėję rašyti kontrolinį

➔ Neįsivaizduojate dienos be

Keleto kąsnių ko nors saldaus

➔ Viską, ką gali pamatyti pats

Pamatysi – tik reikia turėti šiek tiek noro

➔ Ko Jums trūksta Akademijoje?

Baseino ir šiek tiek supratimo, kad esame jauni ir mums reikia ne tik mokslų

➔ Ar karininkas turi būti patriotas?

Kodėl? Žinoma, nes karininkas – Lietuvos ir jos žmonių gynėjas. Nebūdamas patriotas, jis negalės tinkamai atlikti šių pareigų

➔ Daugelis galvoja, kad Jūs

Daugelio ir reikėtų paklausti, bet manau, kad atsiliepiamai nebūtų labai blogi ☺

➔ Lietuvos vieta, kurią patartumėte aplankyti

Ventės ragas – ten nesu buvęs, todėl norėčiau nuvažiuoti

➔ Mėgstamiausia vieta Akademijoje

Turbūt sporto salė

➔ Kiek kainuoja idėja?

Tiek, kiek iš jos įmanoma uždirbti

➔ Jūsų LKA ateities vizija

Deja, bet karinis koledžas, kuriame vyksta tik paskaitos, o kariūnai po jų keliauja namo

➔ Pirmą mintis pabudus ryte

Jau keltis????!!!

➔ Knyga, kurią patartumėte perskaityti draugams

M. Pjuzo „Krikštėvis“

➔ Kas Jums labiausiai padėjo, kai buvote 17–18 metų?

Tikriausiai tėvai

➔ Trimis žodžiais apibūdinkite karininką

Patriotas, garbingas, sąžiningas

➔ Akademijoje Jus labiausiai džiugina (-o)

Penktadieniai ☺

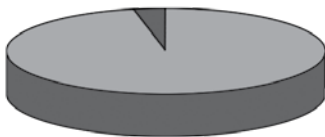
➔ Įsivaizduokite, kad Jūs – Karo

akademijos viršininkas. Pirmasis įsakymas Ketvirtam kursui „barako“ režimas! ☺

← Pradžia 14 puslapyje

Žinoma, kad tai pačiai amžiaus grupei priklausantys jaunuoliai gali visiškai skirtingai suvokti aplinką, nes kai kurie nesupranta tobulėjimo reikšmės ir, pasiekę tam tikrą pakopą, sustoja, todėl vieni būna labiau pažengę į priekį negu kiti. Neturintiems lyderio gebėjimų kandidatams studijos LKA – rimtas iššūkis, reikalaujantis didžiulio ryžto ir daug jėgų.

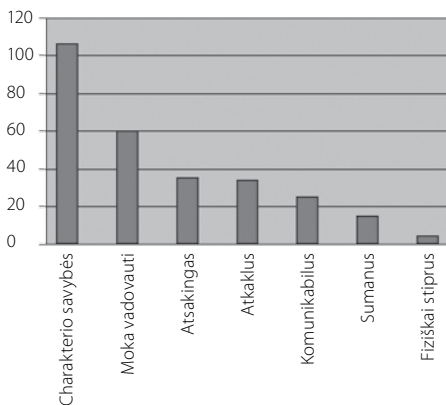
Negali būti lyderis 5 %

Gali būti lyderis 95 %

14 pav. Galimybės tapti lyderiu

Jau esame minėję, kad vadovavimas remiantis asmeniniu pavyzdžiu – labai svarbus veiksnys. Lyderis turi turėti tam tikrų asmeninių savybių, kurios jį išskirtų iš visos grupės. Jei organizacijoje lyderis formalus, bet sėkmingai organizuoja veiklą, bendradarbiauja ir geba palaikyti gerus santykius su pavaldiniais, tikėtina, kad tai tam tikra dalimi lemia jo asmeninės lyderio savybės. Panašiai galvoja ir kandidatai, galintys tapti lyderiais. Jie pateikė platų spektrą priežasčių, lemiančių lyderio charakterio raišką (žr. 14 A pav.).

14 A pav. Socialiniai lyderio portreto aspektai

Tačiau yra ir kitų nuomonių. Manoma, kad jei lyderis ir pasižymi sumanumu, komunikabilumu, atsakingumu, fizine jėga, atkaklumu ir t. t., tai dar nereiškia, jog jo vadovaujamas kolektyvas dirbs produktyviai ir sėkmingai. Šios išvardytos asmenybės savybės negarantuoja, kad jo vadovavimas padės kolektyvui pasiekti iškeltą

tikslą. Lyderystės esmė – gebėjimas įgyti žmonių pasitikėjimą ir paramą siekiant organizacijos tikslų arba gebėjimas įkvėpti žmones savo asmeniniu pavyzdžiu ir pasirinkus atitinkamas įtikinėjimo taktikas.

Sprendimų priėmimo seka

Sprendimus priimti būtina, kai reikia spręsti problemas ir iškeltus uždavinius. Kai minimi kiekybiniai sprendimų priėmimo metodai, pabrėžiama, kad „vadybos pagrindą sudaro sprendimų priėmimo procedūra. Neretai vadybiniai sprendimai priimami vadovaujantis netiksliai apibrėžtais samprotavimais, todėl paplitusi nuomonė, kad šis procesas yra daugiau menas negu mokslas ir remiasi vien patirtimi bei intuicija.“ Jeigu lygintume karinį ir civilinį sprendimų priėmimo procesus, pamatytume labai daug panašumų, neskaitant skirtingų principinių tikslų ir specifinės terminijos.

Karinėje literatūroje pabrėžiama, kad „karinis vertinimas – tai nustatyta forma, tačiau lanksti loginio mąstymo proceso dalis, kurio metu vadai, net ir patirdami karo keliamą įtampą ir nuolat skubėdami, gali daryti teisingas išvadas ir sudaryti tinkamiausią veiksmų planą. Civiliniame gyvenime neapgalvotas sprendimas gali sukelti nepatogumų ar brangiai kainuoti, o kariuomenėje dėl nesugebėjimo parengti geriausią planą rizikuojama patirti daug nuostolių, net prarasti žmonių gyvybių.

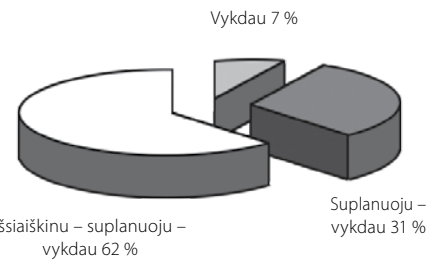
Bendra karinio vertinimo forma buvo nustatyta dėl keleto priežasčių:

kai asmeninės intelektualinės galimybės dėl streso arba nuovargio sumažėja, remiamasi iš anksto parengtu vadovu arba pagrindinėmis gairėmis – kad dėl neapdairumo nebūtų praleistas nė vienas svarbus veiksnys;

visų lygių vadai turi bendrą formą, kuria vadovaudamiesi gali paaiškinti ir pagrįsti savo sprendimus aukštesniesiems vadams ir lengvai perteikti savo mintis pavaldiniams; užduotis, parengtos atlikus vertinimą, leidžia žengti kitą žingsnį – pradėti rengti informacinį pranešimą arba įsakymą.

Kad būtų pasiektas skirtos užduoties tikslas, reikalingas tinkamas sprendimas, kuris priklauso nuo gebėjimo analizuoti turimą informaciją ir, žinoma, nuo pačios užduoties pobūdžio. Dažniausiai siūloma ją išskaidyti dalimis.

Tą ir atliko šios apklausos dalyviai, įsivaizduodami skirtingą užduotį ir atsižvelgdami į savo gyvenimišką patirtį (žr. 15 pav.).

15 pav. Sprendimo priėmimo seka

Kandidatų dviejų apibendrintų atsakymų variantuose („Suplanuoju – vykdu“ ir „Išsiaiškiniu – suplanuoju – vykdu“) nurodoma mokslinėje literatūroje atpažįstama tradicinė „linijinė“ sprendimų priėmimo tvarka. Tai „seka žingsnių, padedančių sprendimo priėmėjui priimti geriausią sprendimą iš visų įmanomų alternatyvų“.

Mažiausia kandidatų grupė, matyt, suprato sprendimų priėmimo seką kaip gautos užduoties greitą įvykdymo kariniu požiūriu būdą (vyrauja atsakymai „vykdu – negalvoju“). Galbūt tai lemia ir sprendimo priėmėjo patirtis vienoje ar kitoje situacijoje arba negebėjimas tinkamai įvertinti alternatyvų, gal net ir perdėtas optimizmas.

• Dauguma respondentų (62 proc.) priima sprendimus vadovaudamiesi gyvenimiškąja patirtimi ir vadinamąja „tradicine linijine“ sprendimų priėmimo tvarka: „Išsiaiškiniu – suplanuoju – vykdu“.

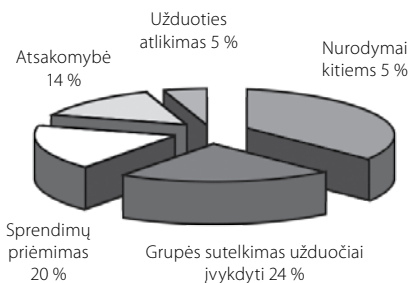
Kas yra vadovavimas?

Vadovavimas – tai skirtų užduočių įgyvendinimas paskirstant grupėje tam tikrus įpareigojimus ir atliekant tikslui pasiekti reikalingus veiksmus. Karinėje sistemoje tai dažnai siejama su vadovaujancia asmenybe. JAV jūrų pėstininkų korpuse pabrėžiama, kad „vadovavimas priklauso nuo pavyzdžio, kurį rodo vadas ne tik kaip kovotojas, bet taip pat kaip pilietis ir žmogus“. Labai panašiai vadovavimas apibrėžiamas ir Didžiosios Britanijos Sandhursto karališkosios karo akademijos kadetams parengtuose vadovavimo pagrindų paskaitų ir pratybų konspektuose: „Vadovavimas – tai vado gebėjimas įtikinti ir įkvėpti, kartais ir priversti veikti asmeniniu pavyzdžiu. Būtent šis derinys skatina daryti tai, ko iš jų reikalauja vadas, netgi kai užduotis apskritai nėra patraukli.“

Neišmanantiems karinės sistemos reikėtų paaiškinti, kad čia galioja visiems priimtini vadavimo ir lyderystės principai, ir viso to pagrindas – drausmė. Akivaizdu, kad ši sistema turi savitumų, kuriuos nelen-gva suprasti artimai su tuo nesusidūrusiems

civiliams. Paprastai pabrėžiama: „Karinė organizacija išsiskiria iš kitų organizacijų tuo, kad turi bendrą tikslą ir pagrindinius uždavinius, kuriuos ji karo atveju turi pasiekti. Karo atveju karinė organizacija funkcionuoja kitaip nei taikos metu, o karo vadams dažnai suteikiama didesnė valdžia nei civiliams vadovams.“

Nereikėtų pamiršti, kad vadovavimas kariams taikos ir karo metu skiriasi. Mūšyje ir ekstremaliomis sąlygomis jau nebegalioja standartinės baudos už įsakymų nevykdymą, nes pats karys žino, kad rizikuoja savo gyvybe, ir galbūt jam visa kita jau nėra aktualu. Todėl labai svarbu, kad vadovavimas nebūtų tik formalus tikslų išsakymas, o aiškėjimas, kodėl reikia įvykdyti užduotį, taip pat aiškūs nurodymai, kaip tai turi būti atlikta. Vado asmenybė ir minėtasis vadovavimas pavyzdžiu šioje situacijoje neabejotinai labai svarbūs.

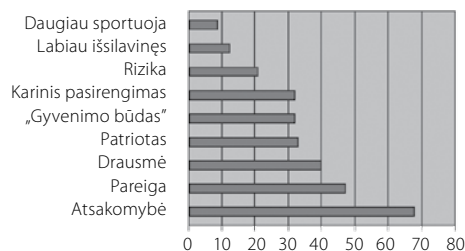
16 pav. Kas yra vadovavimas

37 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų nurodė, kad vadovavimą supranta pirmiausiai kaip vado nurodymus,

įpareigojimų skyrimą grupės nariams (žr. 16 pav.). Nemažai apklaustųjų vadovavimą sieja su gebėjimu sutelkti grupės narius bendrai užduočiai atlikti – 25 proc. Penktadalis respondentų vadovavimą tapatina su savarankišku sprendimų priėmimu. Žinoma, vadovavimas sietinas ir su vado atsakomybe – tai nurodė 14 proc. apklaustųjų. Tik mažesnioji dalis – 4 proc. – anketas pildžiusių pažymėjo, kad sėkmingas vadovavimas turi būti siejamas ir su konkrečios užduoties įvykdymu.

• Kandidatų studijuoti LKA dispersinis karinio vadovavimo specifikos suvokimas – kad vadovaujama nustatyta nuoseklia seka: iš pradžių skiriami nurodymai, po to priimami sprendimai, telkiami grupės nariai, siekiant vieno tikslo – įvykdyti užduotį.

Karininko ir civilinių profesijų skirtumai

17 pav. Karininko ir civilinių profesijų skirtumai

Karys yra Lietuvos valstybės gynėjas. Jo tarnyba grindžiama ištikimybės valstybei priesaika. Valstybės ir karių santykius regla-

mentuoja įstatymai ir kiti teisės aktai. Kario statusą nustato Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas ir kiti kariuomenės veiklą ir karo tarnybą reglamentuojantys įstatymai, statutai, teisės aktai.

Lietuvos kariuomenės pagrindas – motyvuotas ir gerai parengtas karinis ir civilinis personalas. Kariniai daliniai veiks efektyviai, jei bus sudaryti iš aukštos kvalifikacijos specialistų, gebančių tinkamai vadovauti kariams, valdyti, sumaniai ir išradingai naudoti modernią techniką.

Kariuomenės personalą sudaro reguliariųjų dalinių ir visų rūšių rezervo kariai, civiliniai darbuotojai. Kariai ir kariniai daliniai rengiami vadovaujantis sisteminiu požiūriu į karinį rengimą, t. y. jis vyksta cikliška etapai: atliekant užduoties analizę, planuojant, kaip ji turi būti įgyvendinta, ir vertinant mokymo ir rengimo proceso metu pasiektus rezultatus.

Atsakydami į klausimą „Kuo karininko profesija skiriasi nuo civilinių profesijų?“ (žr. 17 pav.) dauguma kandidatų išskyrė šių savybių triadą: atsakomybė (67 proc.), pareiga (47 proc.), drausmė (40 proc.). Toliau nurodoma: patriotizmas (33 proc.), gyvenimo būdas (32 proc.), karinis pasirengimas (32 proc.), rizika (21 proc.), labiau išsilavinęs (13 proc.), daugiau sportuoja (8 proc.).

• 51,3 proc. kandidatų studijuoti LKA yra susipažinę su pagrindiniais karininko profesijos reikalavimais ir suvokia esminius karinių ir civilinių profesijų skirtumus.

Pabaiga kitame KARIŪNO numeryje

KARIŪNŲ TARYBA INFORMUOJA

Krn. Martynas
ŽUKOVAS

1. Kariūnų taryba (KT) rugsėjo 27 d. organizavo kraujo donorystės akciją, kurios tikslas buvo pasiekti kraujo davimo rekordą. Akciją vainikavo žinomų atlikėjų ir plk. ltn. V. Šerelio koncertas.

2. KT per Lietuvos studentų atstovybių sąjungą administruoja Lietuvos studentų pažymėjimų išdavimą, padeda kariūnams, kai kyla klausimų dėl jų įsigijimo ar pratęsimo.

3. KT atstovai dalyvavo Lietuvos studentų atstovybių sąjungos kongrese.

4. KT prisidėjo organizuojant VGTU dienas – jos atsakingas atstovas parengė studentams karinę estafetę, kurią jie turė-

jo kuo greičiau įveikti. Estafetė studentams patiko: jie turėjo galimybę ne tik tarpusavyje pasivaržyti, bet ir susipažinti su kario ekipoje.

5. KT agitavo kitų universitetų studentes ateiti į LKA šokių fakultatyvą.

6. KT I kursui surengė tradicinį pristatymą, kurio tikslas buvo supažindinti naujus kariūnus su LKA KT veikla, paagituoti aktyviai įsitraukti į visuomeninę veiklą ir kandidatuoti į KT.

7. Surengė II kurso atstovų į KT rinkimus – išrinkti 2 atstovai: krn. Rapolas Jurgelis ir krn. Aurimas Morkūnas.

Doc. dr. Jolita

VVEINHARDT

Psichologinis teroras darbe – mūšis, kurį pralaimi visi

Vytauto Didžiojo universitetas

Asmenybės problemos tampa organizacijos bėdomis, organizacijos – visos valstybės, kol susidaro uždaras ratas, traškantis žmonių likimus ir sekinantis visuomenę. Viena iš opiausių, ne tik mūsų valstybėje, sričių – švietimas, kur rengiami būsimieji specialistai, darbuotojai, gludinami jų profesiniai ir socialinės elgsenos įgūdžiai. Pastaraisiais metais skiriama daug dėmesio mokinių patyčioms, tačiau patyčias, priekabiavimą – tai, ką vadiname psichologiniu teroru darbe (mobingu), – išgyvena ir įstaigų darbuotojai. O problemos mastas didėja.

Kas tai yra?

Mokymų metu vadovai dažnai klausia, ar darbuotojai gali piktnaudžiauti, skųsdamiesi dėl *patyčių, priekabiavimo*? Gali. Daugėjant publikacijų, ypač internete, tarptautinis terminas *mobingas* (angl. *mob – pulti, apsupti*, kalbant apie visuomenę), kuriuo įvardijami šie reiškiniai, tampa vis populiarsnis, tad nenuostabu, kad reiklesnis vadovas gali būti ir nepagrįstai apkaltintas. Yra nemažai sąvokų, apibūdinančių netinkamą elgesį darbo arba mokymo aplinkoje: *mobingas*, priekabiavimas, *bulingas*, psichologinis teroras ir kt. Viskas tinka šiems veiksams įvardyti, tačiau yra esminė sąlyga, dėl kurios šis reiškinys itin pragaištingas, – tai dažnas, metodiškas, ilgai trunkantis puolimas naudojant platų psichologinės ir fizinės prievartos arsenalą. Iki šiol nepasenęs švedų mokslininko daktaro Leymanno apibrėžimas: ne rečiau kaip kartą per savaitę ir ne trumpiau kaip pusę metų trunkančios atakos. Nors tyrimai Lietuvoje rodo, kad žmonės, siekdami išsaugoti darbą, tokį psichologinį smurtą kenčia metų metus. Vadinamasis *moberis*, arba puolėjas, įtraukia ir bendradarbius bei vadovus. Jeigu kova vyksta „vienas prieš vieną“, nesisteminai ir pasibaigia, greičiausiai tai vadinamasis *bulingas* (*bulge* – angl.

išsikišimas, išsipūtimas; amer. šnek. – *pranašumas*). Psichologinis teroras baigiasi tik tada, kai įsikiša vadovybė arba dvasiškai ir fiziškai palaužta auka atleidžiama iš darbo, išeina savo noru arba nusižudo. Yra buvę, kad ginklą prieš save pakėlė pareigūnas, nusižudė medicinos slaugytoja – gaila, jog nebuvo tiriama, ar to priežastimi netapo patyčios darbe.

Psichologinis teroras ir švietimas

Psichologinis teroras (puolimas, priekabiavimas, uжимas darbe) ir švietimas – trejo pa problema. Pirma – tai patiria mokiniai ir studentai (beje, į šį reiškinį pradėta gilintis atlikus žiauraus vaikų elgesio su kitais vaikais tyrimus), antra – švietimo įstaigų darbuotojai, kurie nesąmoningai elgsenos modelių perduoda ugdomiesiems, ir trečia – aukomis tapę darbuotojai, iš kurių tyčiojasi mokiniai ir studentai. Švietimo įstaigose, pradedant nuo ikimokyklinių, „šlifuojami“ socialinio elgsenio modeliai, kurie vėliau taikomi darbovietėje ir už jos ribų. Apžvelgiant per pastaruosius ketverius metus atliktus tyrimus matyti, kad švietimas – vienas iš sektorių, kuriame psichologinio teroro raiška yra viena stipriausių, o tendencijos rodo, kad problema aštrėja.

Priežastys – tiek individualios (frustracija, socialinė kompetencija ir kt.), tiek socialinės, tiek ekonominės, tiek pačios švietimo politikos. Specialistų rengiama gerokai daugiau nei reikia, o darbo vietų – mažėja, darbo užmokestis per sunkmetį daugelyje įstaigų irgi „susitraukė“. Kita aktuali problema – vadybinė. Šis reiškinys nagrinėjamas psichologiniais, medicinos, socialiniais aspektais, tačiau tai – aktuali vadybos problema. Susiformavęs stereotipas, kad gydymo įstaigai privalo vadovauti medikas, švietimo institucijai – pedagogas, ir taip nuvertinama vadybinė kompetencija. Būtent remiantis vadybiniais sprendimais organizuojama psichologinio teroro darbe prevencija ir jam nutraukti taikoma intervencija, kuriama jį eliminuojanti organizacinė struktūra, formuojama kultūra ir klimatas. Ne tik švietimo vadybos magistro, bet ir kitose vadybos studijose ši problema beveik arba visiškai neaptariama. Nors, kaip rodo asmeninė patirtis, Vytauto Didžiojo universitete, kur esu parengusi paskaitų ciklą, studentų susidomėjimas – didžiulis. Žinių nauda keleriopa – atitinkamai pasirengęs darbuotojas sugebės atpažinti psichologinį ir emocinį smurtą ir laiku jį reaguoti, o vadovaudamas – priimti veiksmingus sprendimus.

Psichologinis teroras ir vadovai

Du kraštutiniai – visiškai problemos neigimas arba bandymas ją įžvelgti ten, kur ji yra ir kur jos nėra. Priežasčių daug: nežinojimas, netinkamas metodo naudojimas praktikoje, vadybos žinių spragos, žema darbo kultūra ir pan. Pripažinti, kad organizacijoje būna psichologinio teroro, spaudimo atvejų, vadinasi, pripažinti savo, kaip vadovo, klaidas. Nes tai, pirma, yra tiesioginė užuomina į egzistuojančias valdymo problemas. Antra – nereta organizacija, kurioje šis elgesio modelis vadybės naudojamas kaip metodas pigiai atsikratyti nepageidaujamo darbuotojo, sumažinti darbuotojų skaičių išvengiant išieitinių kompensacijų. Trečia – vis dar gajį tradicija psichologinį terorą, ujamą painioti su konkurencija. Dažnas vadovas laikosi nuomonės, kad laimi stipriausieji. Tačiau padariniai organizacijos klimatui, kultūrai ir su tuo susijusiems bendriems veiklos rezultatams neįvertinami, juoba kad dažniausiai siekiama eliminuoti gabų, perspektyvų bendradarbių. Tai yra konkurencija, neturinti nieko bendra su kompetencija. Psichologinis teroras gali būti susijęs ir su seksualine prievarta, priekabiavimu, pavyzdžiui, siekiant palaužti aukos valią. Tai – tema, kurią aukos linkusios nutylėti, slėpdamos gėdą ir nesitikėdamos visuomenės supratimo. Net ir teisininkai vyrai apie tai vengia kalbėti. Beje, tokį psichologinį ir emocinį terorą gali patirti ir įvairaus rango samdomi vadovai – yra atvejų, kai darbuotojai susimoko ir „išėdą“ vadovą.

Psichologinis teroras ir sveikata

Iš pradžių tai gali būti panašu į paprastą konfliktą, kokių dažnai pasitaiko ir kurie greitai pamirštami. Tačiau priekabiavimas nesiliauja ir tampa intensyvesnis. Žmogus, grįžęs namo, galvoja apie konfliktus, sutrinka jo miegas, jis nepailsi, jaučia nuovargį, nenorą, baimę eiti į darbą. Kadangi tokia stresinė situacija trunka ilgai, priklausomai nuo sveikatos būklės atsiranda įvairių negalavimų – gali svaigti galva, pykinti, sutrikti širdies ir kraujagyslių, virškinamojo trakto veikla, pasireikšti daugelis kitų psichosomatinių sutrikimų, užklupti depresija. Žmogus gali pradėti piktnaudžiauti psichotropiniais vaistais, svaigalais, kvaišalais.

Pastebima, kad išėjus iš darbo daugelis minėtų simptomų išnyksta, tačiau kar-

tais prireikia ir gydymo įstaigos pagalbos. Teko analizuoti situaciją vienoje vidurinėje mokykloje, kur pradėjus mažinti etatus jaunesnės bendradarbės susimokė prieš vyresnę kolegę. Rezultatas – psichiatrijos ligoninė ir neįgalumas.

Psichologinis teroras ir finansai

Organizacijų ir valstybės patiriamai nuostoliai – dar vienas problemos aspektas, kurį būtina išryškinti. Paminėtas vidurinės mokyklos pavyzdys rodo, kad organizacija ir visuomenė prarado darbingą, kvalifikuotą asmenį, jam gydyti skiriamos sveikatos draudimo lėšos, mokama pašalpa iš „Sodros“ biudžeto. Pavyzdžiui, ispanai suskaičiavo, kad vidutinė darbuotojo gydymui išleidžiama suma yra apie 100 eurų, tačiau psichologinio teroro aukų atveju gali išaugti iki 1700 eurų. Kiek žmonių patiria šios rūšies prievartą, spaudimą? Paskutinis tyrimas parodė, kad švietimo sistemoje tai gali patirti apie penktadalis darbuotojų. Kiti grėsmingos rizikos sektoriai – jėgos struktūros, sveikatos sistema, socialinis darbas, žiniasklaida ir pan. Dėl priekabiavimo padarinių ir dėl to tenkančių išlaidų prarandami milijonai JAV dolerių. Tai – išmokos, kompensacijos, teisminiai procesai, negautos pajamos ir t. t. Netgi tarptautiniu mastu žinomos Vakarų korporacijos moka dešimtis ar net šimtus tūkstančių eurų kompensacijas už tai, kad koks nors vidutinio rango vadovas engė pavaldinį.

Psichologinio teroro metodai

Šį reiškinį atpažinti nėra paprasta, ypač stebint iš šalies – ne veltui šis metodas vadinamas apgaulingu. Pavyzdžiui, darbuotojas nekviečiamas į bendrus vakarelėjus, skirtingai nuo kitų, nesveikinamas gimtadienio proga, nuolatos kritikuojamas, pertraukinėjamas. Tai lengviau pastebimi ženklai. Bet kaip „apčiuopti“ tokį elgesį, kai apskritai vengiama kontaktų – vengiama bendrauti, praeinama kaip pro „tuščią vietą“.

Bendradarbis gali pasisavinti nuopelnus, sugadinti darbo priemonę, kompiuteryje ištrinti duomenis arba išplatinti rastą „pikantišką“ asmeninio pobūdžio informaciją. Prieš kelerius metus spauda plačiai aprašė atvejį, kai vienas valstybės vadovas perskaitė metų senumo pranešimą. Kaip į jo rankas pateko šis pranešimas, nebuvo gilinama, tačiau aprašytas kitas atvejis,

kai bendradarbiai sąmoningai ištrynė susirinkimui parengtą ataskaitą. Gandai, paskalos, asmeninio gyvenimo narpliojimas, nepadorios užuominos, pavymui leidžiami garsai, rodomi gestai, mėgdžiojimas, elektroninės ir trumposios žinutės telefonui, grasinimai ar net fizinės jėgos panaudojimas.

Darbuotojui gali būti skiriamos užduotys, kurios viršija jo kompetenciją, iš anksto žinant, jog nesusidoros. Klasikinis atvejis vienoje vidaus reikalų sistemos organizacijoje: atimtas kompiuteris ir žmogus kiauras dienas negauna darbo, o kad nebendratų su kolegomis, galiausiai perkeliamas į kitą kabinetą, kur turi sėdėti vienas. Vadovą kartkartėmis pasiekia blogi atsiliepimai apie darbuotoją – netinkamai atlikta užduotis, gal pavėlavo į darbą, gal keistai elgiasi, gal nutekina informaciją, gal „kažkas negerai“ su jo psichika, sveikata, šeima, lytine orientacija ir t. t., ir pan. Aukos psichika tiek išderinama, kad gali būti sunku ir paaiškinti situaciją, o „protrūkia“ tik sustiprina neigiamą įvaizdį. Jeigu auka delsia ir laiku nesikreipia į vadovybę, po kelių mėnesių gali būti vėlu, nes suformuotas tvirtas įvaizdis, kurį paneigti praktiškai neįmanoma. Tačiau galimas ir kitas variantas – didesnės organizacijos vadovas gali net nežinoti apie darbuotoją, kuris kasdien išgyvena baimę dėl to, kad bus nubaustas, atleistas iš darbo ir pan. O tai – nuolatinio ir nuoseklaus varginimo, engimo padarinys.

Psichologinis teroras ir diedovščina

Galima rasti psichologinio teroro palyginimų su vadinamąja *diedovščina*, arba, kitaip tariant, „senių valdžia“. Apie tai, kad yra engiami vyresniųjų kolegų, savo istorijose pasakoja ir pedagogai. Panašumų išties esama: smurtas, žeminantis elgesys, žeminančios užduotys, diskriminavimas, engimas ir pan. Ir priežasčių galima ieškoti ten pat, ypač vadybiniu lygmeniu, tačiau tapatinti šių dviejų reiškinų negalima. Net ir žvelgiant į psichologinio teroro tyrimų organizacijose pradžią Švedijoje, kur kaip tik ir pastebėta, kad jaunesni kolegos priverčia išieiti iš darbo vyresnius bendradarbius. Problema pripažinta valstybės masto nelaime, kadangi darbingi žmonės, neištvėrę patyčių, masiškai ėjo į išankstinę pensiją. Buvo sukurta pagalboms, reabilitacijos infrastruktūra, priimti specialūs teisės

Moksleiviai apie LKA, kariūnus ir.. save

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje buvo surengta 10–12 klasių moksleivių stovykla. Joje dalyvavo 19 moksleivių iš visos Lietuvos. Dalyvių atranką atliko ir prie stovyklos idėjos įgyvendinimo daugiausiai prisidėjo organizacija LATA (*Lithuanian Atlantic Treaty Association*). Tarp dalyvių buvo net 9 merginos. Kai kurie moksleiviai jau anksčiau susidūrė su kariuomene dalyvaudami Šaulių sąjungos veikloje ir būdami Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariai, tačiau daugumai tai buvo pirmoji patirtis.

Vygandas PLĖŠTYS

Tokio tipo stovykloje labai tinka supažindinti mus, moksleivius, su karybos pagrindais.

Man įdomiausia veiklos dalis buvo pokalbiai su mus prižiūrinčiais kariūnais. Pagrindinis trukdys yra žmonių motyvacijos sužinoti daugiau nei pasakoma stoka. Esu patenkintas, kad atvažiuavau į Lietuvos karo akademiją ir patyriau daugybę įdomių nuotykių. Ši LKA ir LATA organizuota stovykla suteikė galimybę moksleiviams patirti dalį kariško gyvenimo iššūkių. Tiek psichologinis, tiek fizinis, tiek karinis rengimas leido panaudoti įgytas žinias stovykloje, bet jos ir vėliau pravers gyvenime. Iš pradžių ne visiems stovyklautojams pavyko sėkmingai pritaikyti įgytus įgūdžius, tačiau, įpusėjus stovyklai, viskas vyko kur kas sklandžiau.

Eglė ŠARKAUSKAITĖ

Į stovyklą atvykau įsitikinti, kad tikrai noriu studijuoti LKA. Ir įsitikinau. Dabar aš pasiryžusi čia stoti ir įstoti.

Man šioje stovykloje patiko viskas. Kariūnai, mūsų vadai, buvo nuostabūs: noriai bendravo, atsakė į visus klausimus, buvo draugiški, visada šypsodavosi, padėdavo, jeigu ko nors nesuprasdavome ar nemo-kėdavome. Viliuosi, kad visi LKA auklėtiniai kariūnai yra tokie. Taip pat patiko veikla. Nors daug kas man buvo pažįstama, bet visada, kad ir darydami tą patį, išmokstame ko nors naujo. Man ši „viešnagė“ tikrai buvo naudinga, nes, kaip minėjau, dabar tvirtai aš prisprendžiau čia stoti. Ačiū už šią

stovyklą ir puikius vadus! **Mes – tavo, Tu – mūsų, Lietuva!**

Julija ČLEK

Pirmoji mano diena prasidėjo labai anksti – teko keltis pusę keturių ryte ir vykti į Vilnių, kur manęs laukė nuotykiškai Karo akademijoje. Iš tikrųjų nustebau, kad esu atrinkta, bet kartu ir labai apsidžiaugiau. Drąsos stoka nesiskundžiu – nuo mažens esu drąsi (daugelis į mane dėl to žiūri neigiamai, tačiau kritikos nebijau, nes ji verčia tobulėti).

Atvykusi į Karo akademiją pirmiausia pamačiau būrelį jaunų žmonių, sėdinčių šalia PP, ir vieną pasitempusį išvaizdų karininką, kuris, kaip netrukus paaiškėjo, tris dienas prižiūrės mūsų laikiną būrį. Apie karininkų tarnybą esu girdėjusi labai daug, mano sesuo nuo jaunystės savo ateitį siejo su šia veikla, todėl ir man buvo įdomu sužinoti, pačiai pamatyti ir savo kailiu pajusti tą tikrąjį kario gyvenimą (bent šiek tiek).

Mus visą laiką globojo penki drąsiausi Lietuvos kariuomenės vyrai: būrio vadas krn. Vytenis Miliušas, skyriaus vadai krn. Andrius Spūdys, krn. Žydrūnas Mockus, krn. Titas Čerikas ir būrininkas krn. Mindaugas Nasutavičius.

O dabar apie kiekvieną atskirai. Vytenis Miliušas – šaunuolis, profesionaliai suvaldė būrį, moka puikiai bendrauti, paaiškinti ir patarti, ką ir kitaip daryti. Labai išvaizdus vyriškis. Manau, jis gyvenime pasieks iš tiesų daug, ir iš visos širdies jam to linkiu. Andrius Spūdys – didžiausią įspūdį palikęs vaikinai. Perspektyvus kariškis. Tikras kario pavyzdys – drąsus, draugiškas,

patriotiškas, mokantis ne tik vadovauti, bet ir padėti, nestokoja humoro jausmo ir šiaip kažkuo traukia akį. Linkiu jam likti tokiam, koks yra, ir siekti savo užsibrėžtų tikslų. Sėkmės! Žydrūnas Mockus – labai nuoširdus ir geras skyrininkas. Turi labai didelę širdį, tačiau ir tvirtą žodį moka pasakyti. Titas Čerikas – atrodo labai, labai rimtas, kaip koks „geležinis vilkas“, šypseną, regis, būtų sunku išspausti, bet iš tiesų suprantantis, ko čia atėjo. Įdomiai veda užsiėmimus, buvo malonu klausyti. Mindaugas Nasutavičius – iš tikrųjų, mano akimis, puikus savo srities specialistas. Perspektyvus, manau, daug pasieksiantis žmogus. Moka suderinti tarnybą su malonumais.

Visi – tikri profesionalai. Sugebėjo suvaldyti 19 narių grupę nepatyrusių jaunuolių (nors atsirado ir tokių, kurie su tuo jau buvo susidūrę) ir kartu sudominti kario gyvenimu. Prisipažinsiu – man buvo liūdna išvažiuoti, nors galbūt ir neradau ten savo vietos, tačiau dienos, praleistos Akademijoje, buvo tik apšilimas, ypač tiems, kurie čia save mato.

Linkiu mūsų kariūnams didžiausios sėkmės, ištvermės ir drąsos kovojant dėl mūsų Lietuvos! Jūs šaunuoliai – gražūs, protingi (pabrėžiu, kad net labai gražūs). Ačiū už puikiai praleistą laiką! Tikiuosi, dar kada nors turėsime progą pasimatyti!

Dovydas LIORENCAS

Stovykla buvo kaip išbandymas. Džiaugiuosi sutikęs naujų draugų ir draugių. Kai kurioms panelėms trūko mandagumo ir pagarbos. Vaikinai buvo santūrūs. Atkreipiau dėmesį į personalą – iš jo galima

pasimokyti svarbių dalykų: tinkamo elgesio, drausmės. Dėkingas, kad mus suprato vyresnieji ir kariūnų vadai. Dienotvarkė man pasirodė neįprasta, bet buvo smagu patirti naujų įspūdžių. Šiaip galiu pasidžiaugti ir pasakyti, jog stovykla Karo akademijoje buvo tikrai *nereali*.

Martynas GUSTAITIS

Šioje stovykloje pamačiau dalį kariško gyvenimo. Deja, buvo labai mažai laiko daugiau apie jį sužinoti, tad norėjosi dar kokią savaitėlę pabūti. Iš tiesų man Karo akademijoje labai patiko, planuoju čia stoti. Kariūnai labai draugiški ir supratingi, sakyčiau, atsakingi. Tiesą sakant, nesitikėjau, jog jie bus tokie nuoširdūs, kažkaip net norėjau daugiau griežtumo ir fizinių bausmių. Kariūnai puikiai atliko savo funkcijas, iš jų išmokau labai daug gyvenime reikalingų dalykų. Labiausiai patiko kovinės savignyos, maskavimosi, taktikos, judėjimo ir nebyliojo valdymo pamokos. Nepatiko vienintelis dalykas – stovykla buvo per trumpa. Ačiū jums, kariūnai, už mums mokytį paaukotą laiką. Žaviuosi jumis. Sėkmės!

Aušra VIŠINSKAITĖ

Kadangi esu jaunoji šaulė, man šioje stovykloje buvo smagu – juk ir anksčiau traukė kariškas gyvenimas ir kariška tvarka. Labai patiko priskirti kariūnai – mokantys bendrauti, negriežti, malonūs ir *be proto* linksmi. Už tai jiems didelis plusas. Patiko jų vedamos paskaitos ir pratybos. Žinoma, norėjusi, kad tokios stovyklos truktų ilgiau ir galima būtų pamatyti daugiau kariūnų gyvenimo. Nepatiko būrio vadas – kad mažai buvo su mumis...

Mano nuomone, LKA yra labai gera drausmė ir tvarka. Per šias kelias dienas trukusią stovyklą pamačiau gana nemažai įdomių dalykų. Sužavėjo savignyos treniruotė, maskavimosi, taktikos pratybos. Apskritai griežtumas, manau, priverčia žmogų tapti tvarkingą ir išauklėtą. Taip pat gerai, jog čia mokoma tikslingai, sakyčiau, kryptingai, naudoti laiką. Taip padedama žmogui ugdyti atsakomybės jausmą. Kas buvo nepatogu? Dažnas drabužių keitimas. Galiausiai norėčiau padėkoti už galimybę pamatyti Akademijos gyvenimą iš vidaus.

Gedvydė CIRTAUTAITĖ

Pirmą kartą dalyvavau tokio pobūdžio stovykloje. Pirmąją dieną buvo labai sunku

Karinės stovyklos dalyviai po šaudymo pratybų

praprasti prie Akademijos tvarkos: formalus bendravimo, žygiavimo, rikiuotės ir t. t. Trupučių pabodo sėdėti paskaitose. Antra diena – pratybos su ginklais – linksmesnė. Kariūnai sukalbami, nors kartais ir *kabinėjasi* prie smulkmenų, bet apskritai – *savi bičiai*. Maitinimas pranoko lūkesčius, čia įmanoma net persivalgyti. Labiausiai patiko kovinės savignyos treniruotė ir taktikos pratybos su ginklais (įgriso plaut veidą nuo maskuotės). Nepatiko, kad tuojau reiks vykti namo. Dėkui kolektyvui ir organizatoriams už stovyklą.

Kariūnai gerai vadovavo ir iš tikrųjų visiškai pateisino mūsų lūkesčius. Praleistas laikas man asmeniškai buvo labai naudingas. Apskritai nemažai sužinojome, bent pačius pagrindus, su kuriais buvo supažindinta tiek teoriškai, tiek praktiškai. Ačiū už puikiai įgyvendintą kelių dienų planą M. Nasutavičiui, Ž. Mockui, A. Spūdžiui, T. Čerikui ir būrio vadui V. Miliušui.

P. S. Tikrai norėjau nuotraukos, kurioje būtų M. Nasutavičius! Dėkinga.

Tomas KUŠELIAUSKAS

Taigi, kartu su jumis prabėgo trys dienos Karo akademijoje. Manau, įspūdžių kiekvienam – iki soties. O man, pirmą kartą susidūrusiam su karišku gyvenimu, ši stovykla išliks atmintyje kaip unikali patirtis.

Ypatinga, sakyčiau, galimybė bent akies krašteliu pažvelgti į „karių gamini- mo virtuvę“ iš vidaus. Manau, mums, pa-

prastiems mokinukams, itin pasisekė. Jau nekalbu apie žygiavimo pratybas, suteikta proga pasidžiaugti ginklais (sakykit, ką norit, bet velniškai sunkus tas AK-4). Svarbiausia – pati idėja, pilietiškumas, patriotiškumas. Didžiausi plusai už gerą kariūnų darbą, skanų maistą, pačią programą, stovyklos turinį.

Trūkumai, mano nuomone, – nepritaikytos uniformos ir tai, kad į stovyklą susirinko skirtingo lygio žmonės (kas taip pat kėlė nepatogumų) – vieni viską žinojo, kitiems reikėjo aiškinti daugiau kartų. Nors ir nesiruošiau, dar kartą įsitikinau, kad LKA studijuoti visgi nenorėčiau. Kelios dienos įspūdžių – puiku, tačiau kario gyvenimas man ne prie širdies. (Gal man trūksta drąsos?) Būrio vadas buvo kariūnas V. Miliušas. Jį, ko gero, matėme mažiausiai, bet jis paliko drausmingo, atsakingo, *tikro kariūno* įspūdį. Žmogus, kuris gali ir griežtai įsakinėti, ir maloniai šypotis. Žodžiu, viskas vietoj ir laiku. Būrininkas M. Nasutavičius – labai malonus, mokantis įdomiai pasakoti. Palaikė drausmę, bet visai nepiktas. Skyrininkas Ž. Mockus – nuoširdžiausias ir maloniausias kariškis (toks įspūdis), mieliai leidžiasi į diskusijas. Skyrininkas T. Čerikas – pats linksmiausias kariūnas. Griežtas, bet teisingas. Skyrininkas A. Spūdys – įdomus, draugiškas kariūnas, visada turi, ką papasakoti...

← Pradžia 20 puslapyje

Violeta GLIAUDELYTĖ

Ši stovykla – viena patirčių, sukeliančių norą ateitį susieti su Karo akademija. Kariūnų gyvenimas neišgąsdino. Nors pamatėme tik mažą jo dalį, bet ir tai paskatino apie jį sužinoti daugiau. Į stovyklą susirinko ištis intelektualūs moksleiviai, su jais diskutuodama įvairiais klausimais įgijau dar daugiau žinių.

Dabar šiek tiek apie puikius instruktorius. Skyriaus vadas A. Spūdys, mano manymu, labai puikiai atliko savo darbą. Buvo pakankamai griežtas ir gana šmaikštus (vietoje ir laiku), o gebėjimas viską suderinti – labai gera savybė. Skyrininkas Ž. Mockus – draugiškumo įsikūnijimas. Visuomet pakelia nuotaiką savo pozityvumu. Taip pat puikiai pasidarbavo. Skyrininkas T. Čerikas – šmaikštuolis ☺ – su juo smagu ir dirbti, ir diskutuoti. Jis savo pareigas ir darbus, mano manymu, atliko nepriekaištingai. ŠAUNUOLIS!!! Būrininkas M. Nasutavičius – tobulas, draugiškas, linksmas rimtas ir idealiai atliekantis savo darbą kariūnas. Na, ir, žinoma, būrio vadas – lyderis V. Miliušas. Labai rimtas, griežtas ir atsakingas. Puikiai moka pateikti informaciją ir vadovauti būriui. Apibendrinama visą šią savo „litanią“ galiu pasakyti – TOBULA (itin dažnas apibūdinimas, tinkantis viskam, kas vykio šios stovyklos metu).

Justina SAVICKAITĖ

Labai smagu, jog buvo sudaryta galimybė susipažinti su Lietuvos karo akade-

mija iš arčiau. To iš tiesų reikėjo, kad galutinai apsispręsciau dėl stojimo į LKA.

Veikla įdomi, nors man ji nebuvo naujiena. Tačiau reikia suvokti, jog kiekvienas kariūnas pirma turi gerai išmanyti pradmenis, įgyti individualiųjų įgūdžių. Norėtusi, kad stovykla būtų ilgesnė ir joje dalyvaudume daugiau ne kaip stebėtojai, o kaip nauji kariūnai. Vis dėlto motyvacija nesumažėjo, o ir vadai šauniai su visu būriu dirbo. Manau, jiems tai buvo sunkesnė užduotis, nes mokė ne karius, o mokinius, kurie niekada nebuvo buvę taktikos, rikiuotės ar šaudybos pratybose. Toliau – mano nuomonė apie vadus.

Krn. V. Miliušas – mūsų būrio vadas. Palaikė tvarką, reikalavo drausmės, atsakingai žiūrėjo į savo darbą. Noriai padėdavo rūpimais klausimais. Krn. M. Nasutavičius – būrininkas – linksmas, nuotaikingas, rūpestingas. Domėjosi kiekvieno iš mūsų reikalais, įspūdžiais. Kėlė kovos dvasią. Krn. T. Čerikas – skyriaus vadas. Stengėsi motyvuoti, išsamiau supažindinti su tvarka, mokslais, taktika. Krn. Ž. Mockus – skyriaus vadas. Labai linksmas, komunikabilus. Į jį, kaip ir į visus minėtus kariūnus, galima kreiptis ir sulaukti pagalbos. Krn. A. Spūdys – skyriaus vadas. Mielai dalijosi patirtimi, visiems padėjo, palaikė tvarką.

Indrė JANAVIČIŪTĖ

Stovykla esu patenkinta, nors naujų detalių – vos pora, bet senas žinias įtvirtinau. Geras maistas, gera organizacija. Patiko, kad niekur nevelavome ir visą dieną buvome užimti. Tik norėjosi daugiau tos karybos. Ir galbūt didesnio „spaudimo“. Na, arba aš įsivaizdavau, kad čia turėtų būti griežčiau elgiamasi. Apskritai daugiau tokių stovyklų ir galimybės ilgiau pabūti kareivinėse! ☺

P. S. Mano motyvacija stoti į LKA nesumažėjo! Blogiausiu atveju, jei neįstosiu (pažymiai *netrauks*), tai nors vyro LKA ieškosiu...* Keletas žodžių apie pačius geriausius (ir gražiausius), kokius esu sutikusi, kariūnus. Krn. T. Čerikas – piktas, griežtas, na, bet turbūt teisingas ☺. Krn. Ž. Mockus – pats nuoširdžiausias (iš instruktorių). Be pykčio ir pašaipų viską paaiškina, jei neišeina – pamoko. Kai reikia – rimtas, kai juokinga – kartu pasijuokia. Krn. V. Miliušas – mažai jį matėm. Atsakingas ☺. Krn. M. Nasutavičius – geras! Manau, pats tobuliausias būrininkas. Jis ramiai paaiškina, net jei tą pačią klaidą padarai dukart, pajuokauja, tereikia jam žodį tarti, ir visas būrys tyli. Nekelia balso tono, pasidomi, ar nieko neskauda, kokia savijauta, ko nors paklaustas, atsako tiesiai šviesiai. Na, ir (bent jau man taip atrodo) nesijaučia viršesnis už mus. Krn. A. Spūdys – pats mėgstamiausias. Net nežinau kodėl: nepiktas, bet sugeba *pastatyti tave į vietą*, kai nurodo klaidas, kažkaip automatiškai jų nebedarai. Pajuokauja. Vis dėlto atrodė, kad žiūri į mus kaip į pirmokus, na, naujokus, ir stengėsi parodyti, kaip kariūnai čia gyvena. Su juo buvo maloniausia bendrauti. Manau, jis kartu su M. Nasutavičiumi ir Ž. Mockumi sugebėjo būryje sukurti labai gerą atmosferą.

Ne į temą: 224 kambario merginos gailisi, kad jų nebepamatys, bet nuo *Facebooko* juk nepasislėpsit!

Stasys VINCEVIČIUS

Tikiuosi, ši stovykla turės tęsinį. Man patiko kariūnų atvirumas, malonus bendravimas. Jie gana šmaikščiai ir vaizdžiai (krn. T. Čerikas) vedė paskaitas ir pratybas. Tačiau man asmeniškai trūko drausmės ir didesnio krūvio, kad dar geriau būtų atkurta kariūnų kasdienybė. Nors dar nemačiau Atrankos centro, manau, ši stovykla atskleidė kitokį požiūrį į LKA.

Linas GRAJAUSKAS

Kadangi labai rimtai svarstau galimybę stoti į Lietuvos karo akademiją, ši stovykla man buvo labai aktuali. Daug įdomios ir vertingos informacijos. Džiaugiuosi, kad čia patekau. Labiausiai patiko pabūti, nors ir trumpai, kariūno kailyje... Siūlyčiau daugiau fizinės ir emocinės veiklos, o ne teorinių paskaitų. Man labai priimtina pati šios stovyklos idėja...

← Stovyklos organizatoriai kariūnai atsiveikina su moksleiviais, gyvenusiais Kariūnų batalione

Krn. Elmyra

BALJANAITĖ

Pagaliau sporto žaidynės Kariūnų bataliono vado taurei laimėti! Kas nugalėtojas?

„Noriu nerimo ir neramybės, audros ir kovos! Duok jų, mano Dieve, visam mano laikui, kad visada jų turėčiau, nes ne visada išdrįsi jų paprašyti... Bet kartu duok ir drąsos, ir jėgų, ir tikėjimo.“

(Ištrauka iš parašutininko maldos *The paratrooper's prayer*, kurią sukūrė leitenantas André Zirnheldas, žuvęs per karą Libijoje 1942 m.)

Noras nugalėti ir pergalės skonis – nuolatiniai lyderių palydovai. Ką tai turi bendra su karių gyvenimu? Karys privalo ne tik puikiai vykdyti komandas, laiku atlikti pavestas užduotis, būti geras pavaldinys, bet ir prireikus perimti vadovavimą, kitaip tariant – tapti lyderiu visose nenumatytose situacijose! Šio meno – lyderystės strategijos, komandinio darbo – nuo pirmųjų dienų mokomi kariūnai, būsimi būrių vadai. Todėl sportas, žaidimai, turnyrai, varžymasis – privaloma mūsų kariūnų, gyvenimo, kasdienės tarnybos dalis. Taigi nenuostabu, kad pagaliau subrendome dalyvauti aukštesnio lygio varžybose – sporto žaidynėse bataliono vado taurei laimėti.

Taigi pirmą kartą varžysis batalionas! Atverstas naujas mūsų sporto istorijos puslapis. Daug jausmų, daug emocijų, idėjų. Kas geriausi? Pirmakursiai? O gal antrakursiai? O gal vis dėlto trečiakursiai, jau įsigyvenę į Akademijos ritmą...

Visi nekantriai laukė žaidynių dienos... Kas tiesiog žvilgčiojo į kalendorių, o kas nerimaudamas įtemptai joms ruošėsi. Organizatoriai laužė galvas kurdami kuo išradingesnes užduotis, o būriai papildomai sportavo ir tyliai spėliojo, kuris iš jų taps žaidynių nugalėtoju. Dėl to ir nepastebėjome, kaip išaušo birželio 16-osios, šeštadienio, rytas. Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos bendruomenė

jį pasitiko su šypsena, nekantraudama išsiaiškinti, kas gi tie geriausieji. Pagaliau pirmą kartą surengtos būrių sporto žaidynės bus skirtos Kariūnų bataliono vado taurei laimėti! Tai buvo nauja ir įdomu...

Iš pradžių, visiems susirinkus į stadioną, kur nuolat sportuodami liejame prakaitą, iš klausėme džiugų bataliono vado sveikinimą. Tiesiog buvo gražu žiūrėti, kai kariūnai, sustoję studijų būriais su savo kovos vėliavomis, reprezentuojančiomis jų jėgą ir valią kovoti iki galo dėl geriausiojo vado, užėmė beveik visą stadiono pievutę. Visi pasitempę, su šypsena veiduose plojo ir laukė leidimo pradėti – starto švilpuko.

Pirmiausia visus supažindinau su žaidynių nuostatomis, taisyklėmis, eiga ir teisėjų komanda. Prisipažinsiu – labai jaudinausi, nes suvaldyti tokią kovingai nusiteikusių minią nelengva. Dar daugiau – man patikėta užduotis vesti pirmąsias tokias žaidynes buvo didelė garbė! Teko labai susikaupti. Ir akimirka mintyse šmėstelėjo garsiosios parašutininkų maldos žodžiai, kuriais visiems ir sau linkėjau: *kovos, drąsos, jėgų ir tikėjimo*.

Devyni kariūnų būriai: 111, 112 ir 113 – pirmakursių, 101, 102 ir 103 (prijungtas aviatorių būrys) – antrakursių, 091, 092, 093 – trečiakursių – laukė ženklų pradėti žaidynes. Gaila, kad ketvirtakursiai negalėjo jose dalyvauti, nes tuo metu vyko Būrio vado kovos kursas.

Būriams buvo parengtos 5 užduotys: pasikėlimų persiverčiant estafetė, virvės traukimo, sumo rungtys, estafetė pagal laiką (reikėjo pribėgus prie skirtingu atstumu išdėliotos kario ekipuotės paimti amunicijos diržą, šalną, kuprinę ir, surinkus iš dalies išardytą šaulio ginklą Ak-4 MT, viską uždėti ant paskutinio kario, kuris turėjo

aplank stadioną apibėgti ratą ir kuo greičiau grįžti į starto vietą) ir „Galiūno“ („Mitsubishi“ visureigio tempimo) rungtis.

Kuriant užduotis daugiausia dirbo kariūnas Jonas Žukas. Jis ir parinko būtent tas, kurias atliekant galima patikrinti itin svarbias karių fizines savybes: išvermę, jėgą, greitį ir vikrumą.

„Sporto žaidynės Kariūnų bataliono vado taurei laimėti buvo smagios. Toks renginys organizuotas pirmą kartą. Manau, kariūnams buvo įdomios užduotys, patiko varžytis. Kai kurios rungtys sustiprino tarpusavio pasitikėjimą, vieningumą, pavyzdžiui, virvės traukimas. Tiek rungtynių stebėtojai, tiek dalyviai palaikė vieni kitus. Kariūnai galėjo trumpam pamiršti kasdienę rutiną, pasilinksinti“, – dalijosi įspūdžiais pirmo kurso kariūnė Monika Šinkūnaitė.

Visų būrių kariūnai tarėsi, kaip geriau parodyti savo stipriąsias ir nuslėpti silpnąsias puses. Štai, prisimenu, kai pakviečiau visus atlikti pirmąją užduotį – dalyvauti pasikėlimų persiverčiant estafetėje („vilkeliai“). Būrių vyresnieji pirmiausia traukdami burtų lapelius išsiaiškino, kas ją pradės. Visiems liepiau išsidėstyti prie skersinių.

Rungties trukmė – keturios minutės. Pagrindiniai reikalavimai: komandos, sudarytos iš keturių kariūnų, nariai, laisvai keisdami, turi atlikti pasikėlimo pratimą. Jo metu, atsidūrus apačioje ir viršuje, būtina ištiesti rankas. Nugali komanda, atlikusi daugiausia pasikėlimo persiverčiant veiksmų.

Vienu metu startavo trys komandos. Rungtį vertino trys teisėjų komisijos nariai, o kilus nesutarimų, aš, rungtynių vedėja, tardavau lemiamą žodį.

← Pradžia 23 puslapyje

Po rungties paaikėjo pirmieji lyderiai: antrakursių 102, trečiakursių 092 ir pirmakursių 111 būriai. Kitų būrių rezultatai nedaug skyrėsi. Dalyviai suprato, kad pergalė nebus lengvai pasiekama ir visi kovos iki galo, atiduodami visas jėgas – juk kalbame apie geriausio būrio vardą!

Po truputį atliekantys užduotis kariūnai ir Akademijos bendruomenė įsijautė, pajuto bendrą kovingą ir azartišką nuotaką: kas su šypsena tiesiog stebėjo ir sveikino nugalėtojus, o kas ir stipriais šūksniais linkėjo sėkmės savo favoritams.

Po virvės traukimo ir estafetės daug žaidynių dalyvių ir žiūrovų dėmesio sulaukė karinis sumo. Rungtis iš kiekvienos komandos buvo pakviesta po vieną narį. Užduotis atliekama taip: „pilvu“, pagalvių prikimšta kuprine, kai rankos užkištos už jos, stengiamasi išstumti varžovus iš apskritimo formos ringo. Sugebėjęs išlikti ringe kovos dalyvis skelbiamas nugalėtoju.

Šioje rungtyje nepralenkami buvo: Julius Parnauskas, Laurynas Černiauskas, Matas Lėckas, Ramūnas Šliburis ir Marius Dzencevičius. Kad ir kaip bendruomenės

naujokai pirmakursiai ir senbuviai trečiakursiai stengėsi, pergalė mėgavosi jau spėjęs apšilti antrakursis kariūnas Marius Dzencevičius. Jis, beje, gavo puikią progą pasivaržyti su tuo metu Akademijoje studijavusiu JAV kariūnu – Benjaminu Traversu. Žinoma, nugalėjo Lietuvos atstovas.

Net nepastebėjome, kaip liko paskutinė užduotis – „Galiūnas“ („Mitsubishi“ visureigio tempimas fiksuojant laiką). Čia kariūnų laukė staigmena. Į automobilį įsėdo Kariūnų bataliono vadas mjr. Aidas Vasinauskas ir bataliono štabo viršininkas kpt. Paulius Čižauskas. Tempti automobilį komanda turėjo 20 metrų. Taikoma vertinimo sistema – nuo devynių iki vieno taško, pradedant nuo geriausio rezultato. Po kiekvienos rungties rezultatai buvo sumuojami ir įrašomi į bendrą turnyro lentelę stende. Ją akykai visi stebėjome ir mintyse tikrinome.

Pagaliau priartėjo didinga akimirka, kai teko susumuoti visus taškus ir paskelbti geriausią 2012 m. būrį. Juo tapo antrakursių 102 būrys. Taip pat įtemptai kovoję 103 būrio aviatoriai pelnė garbingą antrąją vietą. Na, o treči – žinoma, ne prasčiausi, tik šiek tiek sėkmės pristigę – buvo 091 būrio trečiakursiai. Geriausiems būriams bataliono vadas įteikė nugalėtojų triumfą

priminsiančias taures ir būrių lyderiams, spausdamas rankas, linkėjo pasiekti dar daug pergalių.

Žinoma, kaip per kiekvienas varžybas, buvo ir nusivylimo, ir nesėkmių, ir baudos taškų. Tačiau svarbiausia – visi puikiai praleidome laiką. Galbūt ne viskas pavyko taip, kaip planavome, juk žengėme pirmąjį žingsnį. Tikėkimės, kad kitų laidų kariūnai, patobulinę rungtis ir jų organizavimą, tęs šią naują gražią tradiciją.

Į šventę buvo susirinkę ne tik kariūnai ir Akademijos darbuotojai, bet ir jų draugai bei šeimos. Bataliono vadas buvo maloniai nustebintas kariūnų aktyvumo, kovos dvasios ir vienybės, jų sporto rezultatų. Po varžybų visi drauge papietavome gamtoje ir, dalydamiesi įspūdžiais, aptarėme būsimų žaidynių planus.

Šioje sporto šventėje siekta parodyti geriausius komandinio darbo rezultatus, atskleisti ugdytinias lyderio savybes, paskatinti kūrybiškai veikti Karo akademijoje įgyvendinant lyderio ugdymo koncepciją ir misiją. O naujos tradicijos, tikimasi, bus laikomasi ir kitais metais.

Baigdama noriu visiems palinkėti *nerimo ir neramybės, audros ir kovos!* Juk tai ir daro mūsų gyvenimą įdomų ir prasmingą.

Nuotraukų išdėstymo 25 p. schema

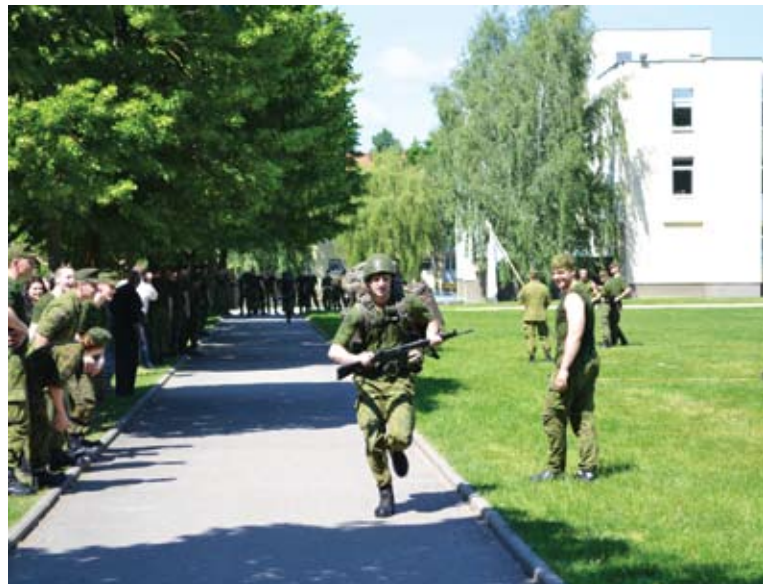
1	2
3	4
5	6

- 1 Varžybų organizatorė krn. E. Baljanaitė stebi sporto rungtčių atlikimo laiką
- 2 Po sumo rungties trečiakursiai liko treči
- 3 Aviatorių būrio atstovai parodė, ką gali
- 4 091 būrio kariūnai stengiasi iš visų jėgų įveikti karinę estafetę
- 5 Kariūnai traukia virvę
- 6 Antrąją vietą užėmė 103 aviatorių būrys

II k. krn. A. Kubiliaus nuotraukos

Pirmąją vietą iškovoję antrakursių 102 būrys

Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kalba liepos 20 d. suteikiant pirmąjį karininko laipsnį Akademijos XIX laidos absolventams

Gerbiamieji kariai ir šventės svečiai!

Ši diena Jums – įdomios ir garbingos karjeros pradžia, laimėjimas sėkmingai įveikus vieną iš etapų – gavus pirmąjį karininko laipsnį.

Jūsų artimiesiems tai kilni didžiavimosi akimirka, nes nuspre-

dėte eiti garbingu keliu. Keliu, kurio kryptis viena – Tėvynė.

Be Jūsų ir Jums brangių žmonių, ši diena svarbi visai Lietuvai, į kurios tarnybą stojate. Jūsų atsakomybė, atsidavimas šaliai ir drąsa saugos mus,

o meilės Tėvynei pavyzdys įkvėps visus gerbti Lietuvą ir kiekvieną jos žmogų.

Nuolat prisiminkite šią dieną, vilties ir pasididžiavimo Jumis pilnas akis. Tai neleis abejoti ir klausti

„kodėl?“ net sunkiausiomis Jūsų gyvenimo akimirkomis. O tokių karinėje tarnyboje tikrai bus. Kaip ir bus ypatingų momentų, kai dėl Jūsų laimės visas būrys, batalionas ir visa šalis. Kai kovoje, jausdami kolegų pečius, grėsmes įveiksite bendru ryžtu.

Būkite verti Lietuvos pagarbos, mūsų visų vilčių ir savo kilnių tikslų!

Algirdo LDK karinė kampanija prieš totorių Aukso ordą 1362–1363 m. Pergalė prie Mėlynujų Vandenų

Doc. dr. Romas
BATŪRA

250 m. Lietuvos ir baltų karo su Kryžiuočių ordinu (1185–1435) metu teko atremti ir galingą totorių-mongolų Aukso ordos spaudimą iš pietryčių. Tuo metu tai buvo du pagrindiniai frontai, vertę Lietuvą kariškai, politiškai ir strategiškai sudėtingai laviruoti.

Kai Ordinas, remiamas Vokietijos imperijos kraštu, pastatė Klaipėdos, o nusiaubęs Sembą ir Karaliaučiaus pilis (1252–1255), Nemuno ir Priegliaus žiotys į Baltijos jūrą buvo uždarytos – vyko aklina Lietuvos blokada.

Lietuvos valdovas karalius Mindaugas, ieškodamas išėties iš sudėtingos situacijos, organizavo bendrą su Haličo-Volinės kunigaikštystė žygį į totorių valdas, Vozviaglį ir Kijevą. Bet, minėtiems bendrininkams sutrukdžius, žygis sužlugo ties Vozviagliu (vakariau nuo Kijevo). Tai buvo bandymas priėti prie pietinio svarbaus tarptautinės prekybos kelio, vedančio iš tolimosios Kinijos į Centrinę Europą, Ordino užvaldytą Pavyslį. XIV a. 3-iajame dešimtmetyje tai įgyvendino Gediminas. Buvo užimta Brasta, apie 1325 m., išstūmus totorių valdžią, ir Kijevas. Jame buvo pasodintas Lietuvos vietininkas, Gedimino „brolis“ Teodoras. Vėliau, paastrėjus kovoms vakarų fronte, 4-ojo dešimtmečio pradžioje, Kijeve, matyt, LDK ir Aukso ordos santykiai tapo kompromisiniai, bet Kijevas taip ir liko svarbi Lietuvos valstybės veiklos pietryčiuose bazė.

Toliau aštrėjant Lietuvos frontui vakaruose prie Nemuno, o Europos pietryčiuose silpnėjant centrinei Ordos valdžiai, susidarė palankesnės sąlygos ten aktyviai veikti. LDK stiprinant savo pozicijas Rytų Europoje buvo kuriama atrama gynybiniam veiksmams vakaruose.

Išvakarės

Tebekvodama su Kryžiuočių ordinu, Lietuva 1356 m. prieš jį sudarė sutartį su Lenkija. Buvo vedamos derybos su imperatoriumi Karoliu IV. 1358 m. Lietuva pareikalavo grąžinti kryžiuočių užgrobtas žemes iki Alnos upės ir Priegliaus žemupio vakaruose ir Baltijos pajūrį tarp Priegliaus ir Dauguvos. Taip pat reikalauta, kad Ordinas būtų įkurdintas stepėse ir gintų nuo totorių antpuolių. Tai liudija Lietuvos vadovybės kovos su totoriais planus.

Aukso orda 1356 m. dar sėkmingai veikė Azerbaidžane. Bet chanas Džanibekas 1357 m. mirė, prasidėjo vidaus karai. Lietuva atkakliai kovojo Rusijoje. Maždaug 1357–1358 m. užėmė totoriais pavaldų Brianską į pietryčius nuo Smolensko. Galbūt patys Briansko gyventojai, nepatenkinti Ordos statybiniais, pasikvietė lietuvius. Tai buvo Ordos valdžios likvidavimo didelėje Černigovo–Seversko žemėje, pagrindinių Ordos valdų kaimynystėje, pradžia.

1362–1363 m. LDK Algirdo vyriausybė, siekdama tolimų politinių ir ekonominių tikslų, vykdė plačią karinę kampaniją prieš totorių Aukso ordą, jos vakaruose esančias pajėgas.

Link Dono

Iš pradžių Lietuva, veikdama į rytus nuo Kijevo, užėmė Korševo miestą-pilį, Ordos regiono centrą prie Sosnos upės (labiausiai įtikima, kad tai – Tichaja Sosna), dešiniojo Dono intako, vieną iš labiausiai į pietryčius nutolusių rusų miestų, buvusių prie pat stepių, kuriomis klajojo Aukso ordos totoriai, jų jau valdomoje teritorijoje. Visa tai vedė prie tolesnių veiksmų stepėse, atrodo, pietryčių link, bei vakariau nuo Dniepro – prie atviro susidūrimo su Aukso orda.

Mėlynųjų Vandeny, Baltosios pakrantės ir Podolės link Šaltiniai

Apie LDK Algirdo suburtų pajėgų veiksmus ir mūsų su totoriais sužinome iš Lietuvos, Rusios žemių metraščių, juose užrašytų pasakojimų, vėlesnės XVI a. istoriografijos ir žodinės tradicijos.

Mus dominančius įvykius nušviečianti XV–XVI a. Lietuvos metraščių dalis beveik visuose nuorašuose yra panašaus turinio, panaši jos pradžia ir pabaiga. Tai užbaig-

tas pasakojimas apie Podolę nuo totorių išvijimo iki Vytauto mirties, kai pasikeitė šios žemės pavaldumas. Šie faktai rodo, kad tai – atskiras kūrinys, vėliau įtrauktas į metraščio tekstą (nuo XIX a. pabaigos tai patvirtina istoriografija) įvairiose jo vietose: po 1396 m. įvykių, maždaug tarp 1418 ir 1431 m. ar pan., kai kuriuose nuorašuose pasakojimas turi antraštę – „Apie Podolės žemę“.

Šis pasakojimas, sprendžiant iš seniausių nuorašų (Slucko-Uvarovo, Supraslio), baigiamas žiniomis apie lenkų diversiją prieš Podolės seniūną Daugirdą ir Kamenecą bei Podolės atplėšimą nuo LDK po Vytauto mirties. Apie vėlesnius įvykius nieko nėra, todėl manoma, kad jis buvo parašytas netrukus po Vytauto mirties, tarp 1430 ir 1432–1434 m. (išlikęs Slucko nuorašo rankraštis, rašytas XVI a.)

Šiame Lietuvos metraščių pasakojime kalbama apie Lietuvos valdovo Algirdo pergalę prieš tris totorių kunigaikščius prie Mėlynojo Vandens ir Karijotaičių įsitvirtinimą su Algirdo Lietuvos pagalba totorių valdomoje Podolėje (Slucko metr., PSRL, t. 35 ir kt.).

Pasakojimo vėlesniuose nuorašuose veiksmo chronologija iškreipta, todėl bandymai tuo pagrindu įvykius nukelti į XIV a. pabaigą nėra pagrįsti. Siekis Karijotaičių įsikūrimo Podolėje epizodą pateikti prieš minėtą Algirdo žygį neturi aiškaus pagrindo, remiamasi spėjimais. Kiekvienu atveju tai negali paneigti Algirdo ir Karijotaičių bendrų veiksmų.

Pasakojimas atspindi Lietuvos poziciją ginče dėl Podolės po Vytauto mirties. Bet dėl to menkinti Algirdo veiksmų prieš Ordą nėra pagrindo. Apie tai kalba patikimi šaltiniai.

Rusios, Tverės kilmės, šaltiniuose apie tai išliko kitokių žinių – XV a. 1-osios pusės Rogožos metraštyje (kuris baigiamas 1412 m. įvykiais, išlikęs rankraštis, rašytas 1440 m.) prie 6871 (1363) m. pažymėta, kad tą rudenį Algirdas „Mėlynuosius Vandenis ir Baltąją pakrantę (Beloberežje) nukariavo“ (PSRL, t. 15, 1), taip pat vėlesniame Nikono metraštyje.

A. Gvaninis „Sarmatijos aprašyme“ (1578 m.) pažymi, kad Algirdas sumušė tris totorių caraičius brolius ir išvijė juos iš Podolės. LDK istorikas, karys ir diplomatas Motiejus Strijkovskis, plačiai panaudojęs ir neišlikusius Lietuvos metraščius, pietinių Podolės, Dobrudžos žemių totorių, menančių savo pirmtakų kontaktus su Lietuva, istorinę tradiciją, savo „Kronikoje“

← Pradžia 28 puslapyje

(1582 m.) pažymi, kad didysis kunigaikštis Algirdas ėjo prieš totorius į negyvenamus laukus, o su juo ir Karijotaičiai. Kai jie per Kanevą ir Čerkasus atvyko prie Mėlynojo Vandens, pasirodė totorių orda su trimis caraičiais. Algirdas, išrikiavęs savo pajėgas šešiais lenktos rikiuotės daliniais, priverė totorius bėgti, trys jų caraičiai žuvo. Algirdas išvadavo iš totorių valdžios Torgovicą, žemes piečiau nuo Kijevo, stepes už Očakovo, nuo Putivlio iki Dono žiočių; nuvijo vienus totorius iki Volgos, kitus – į Krymą. Po to patraukė atgal į Podolę, kur taip pat gyveno totoriai, pavergę rusus, ir išvijo juos. Podolėje Algirdas paliko dalį savo kariuomenės ir ją pavadė Karijotaičiams. Šie Podolėje pastatė Bakotos, Kameneco ir kitas pilis.

Pietų Rusios Gustino sąvade (tekstas baigiamas 1596 m.), sudarytame 1623–1627 m. Kijevo Pečioros vienuolyne („lavroje“), užfiksuota, kad Algirdas nugalėjo tris totorių caraičius su jų ordomis ir iš Podolės išvijo totorių valdžią (1362 m. kaip šaltinis minimas A. Gvaninis).

„Didžiojo brėžinio knygoje“ (XVI–1627 m.) minima, kad „50 varstų aukštyn Bugo upe įteka į Bugą upė Mėlynasis Vanduo (Siniąja Voda), o prie Mėlynojo Vandens, 70 varstų nuo Bugo, yra „pilis Mėlynasis Vanduo“.

Svarbūs žodinės tradicijos duomenys. Jie atsispindi ir minėtuose pasakojimuose. M. Strijkovskis, keliaudamas link Turkijos už Dunojaus per Dobrudžą, kalbėjosi su ten gyvenančiais totoriais, kurie, be kita ko, „klausiami sakė, kad jų protėviai iš Podolės buvo Lietuvos išvyti“. Panašiai M. Strijkovskis galėjo semtis žinių ir apie kai kuriuos kitus jo minėtus įvykius.

Iš legendinių pasakojimų įdomus Padnieprėje, Čerkasų regione, Talno rajone, prie Česnopolės kaimo 1997–2003 m. ekspedicijoje užrašytas pasakojimas apie įvykius prie Siniuchos, tris totorių vadus (vadinamus chanais), lietuvių sumuštus, ir juos simbolizuojančius akmenis:

„Kentėjo šis kraštas totorių junge. Totoriai duoklę ėmė duona, medum, kailiais, bet ypač sunki buvo duoklė krauju: ėmė vaikus, merginas, vaikus. Kazokas bandė priešintis, ginklavosi, vijo totorius. Tačiau rudenį tai išgirdęs totorių „chanas“ pasitelkęs dar du „chanus“, užpuolė kazoką. Šis jau neturėjo kur atsitraukti. „Užnugaryje Siniuchos upė, o aname krante neprieinama uola.“

Kreiptasi pagalbos į kaimynus lenkus, bet šie tylėjo, nenorėjo pykinti „chano“, tikėjosi, kad nusiaubtos žemės jiems teks. Tylėjo ir maskvėnas, bijojo totorių.

Prisiminė kazokas, kad prie Šaltosios jūros gyvena lietuvis, kuris tik ir veikė, vydamas nuo namų vokiečių riterius.

Lietuvi! Nors tau ir sunku, padėk man.

Sudrebėjo žemė, sušvilpė danguje. Ant ugninio žirgo atskriejo lietuvis karys ir puolė tris „chanus“. Įmušė juos giliai į žemę ir paniro pats kartu su žirgu.

Stovi žiemą ir vasarą, stovi amžiais, neišleisdamas iš po žemių totorių „chanų“, kad neimtų jie duoklės, kad neskleistų nelaimių mūsų žemėje. Stovi pajuodavęs...

Legenda aiškina trijų akmenų kilmę: iki juosmens į žemę įaugusi figūra, o greta skydas ir kalavijas.

Užrašytas pasakojimas apie tai, kad ir prie Česnopolio kaimo – „na Česnomu poli“ – būta mūšio su totoriais. (Micik V., 1993; Braičenko O., 2005).

Torgovica – piliakalnis, aukštas, status Siniuchos krantas. Legendinis pasakojimas kovą su trimis totorių vadais sieja su Siniuchos upe ir Torgovica prie jos. Tai tarsi papildomas metraštinis pasakojimas.

Šiaip ar taip, pastaroji istorinė tradicija savaimingai pabrėžia svarbų LDK vaidmenį tos epochos kovoje su totorių orda.

Remiantis minėtų šaltinių ir gausios istoriografijos tyrimais galima teigti, kad XIV a. 7-ojo dešimtmečio pradžioje pietryčiuose susidarė palankios sąlygos LDK toliau veikti.

1360–1363 m. Ordoje vyravo dvalidystė. „Volgos karalystėje“ (rus. carstvo) buvo du carai-chanai: Abdula, Mamajaus ordos caras (pastarojo statytinis), ir kitas – Amuratas (arba Muridas), Sarajaus valdovas. „Ir taip tie du carai ir dvi ordos buvo nesantaikoje, tarp savęs kovojo“ (Nikono metraštis). Mamajus, atrodo, ieškojo Algirdo LDK paramos („siuntė pasiuntinius į Kijevą“).

Valdovas Algirdas, sutelkęs LDK lietuvių ir rusėnų pajėgas, iš bazės Kijeve po smūgio Ordai į rytus link Korševo prie Dono žygiavo į pietvakarius.

Mūšis

Pro Kanevą, Čerkasus LDK pajėgos puolė svarbų Aukso ordos centrą vakaruose – Mėlynųjų Vandenių pilį to paties pavadinimo upės aukštupyje, gavusį ir Torgovicos vardą. Ji stovėjo prie šio reikšmingo tarptautinio Rytų–Vakarų prekybos kelio, perėjos per Mėlynuosius Vandenis. Tai svarbi prekyvietė, Aukso ordos kariuome-

nės telkimosi vieta, karinis administracinis centras, chano vietininko būstinė.

LDK Algirdo pajėgos čia, kaip dabar labiausiai tikėtina, susidūrė su trijų totorių „kunigaikščių Chačebėjaus, Kutlubugos ir Dmitrijaus“, džučidų (Čingischano sūnaus Džučio palikuonių), Aukso ordos vakarinių teritorijų (tarp Dono ir Dunojaus) valdytojų beku, trijų ulusų kariuomene. Jie galėjo atsivesti tris tumenius, tada tradiciškai būtų 30 tūkst. karių, bet, atsižvelgiant į to meto vidinį susiskaldymą, siautusias epidemijas, kaip manoma, jų galėjo būti mažiau – apie 20 tūkst.

Kutlubuga galėjo būti mirusio Aukso ordos chano Džanibeko artimas giminaitis, iš būstinės Kryme valdęs didelę dalį teritorijos tarp Dono ir Dniepro. Jam pavaldus buvo ir Algirdo pultas Korševas prie Dono.

Kačibėjaus (Chačebėjaus) valdoma teritorija buvo tarp Dniepro ir Dniestro, joje – Mėlynieji Vandeny ir Baltoji pakrantė. Pastarasis tiurkiškas vietovardis apibūdina Dniepro žemupio dešinią krantą, Dniepro ir Dniestro tarpupį ir ištisą tarpupio ulusą. Šioje teritorijoje prie Juodosios jūros buvo ir Kačibėjaus gyvenvietė, vėliau minima ir kaip LDK Vytauto uostas (dabar – Odesa).

Totorių Dmitrijaus (greičiausiai iš Temiro, Demiro) ulusas tęsėsi į Vakarus nuo Dniestro tarpupiu iki Dunojaus (O. Galenko, 2005).

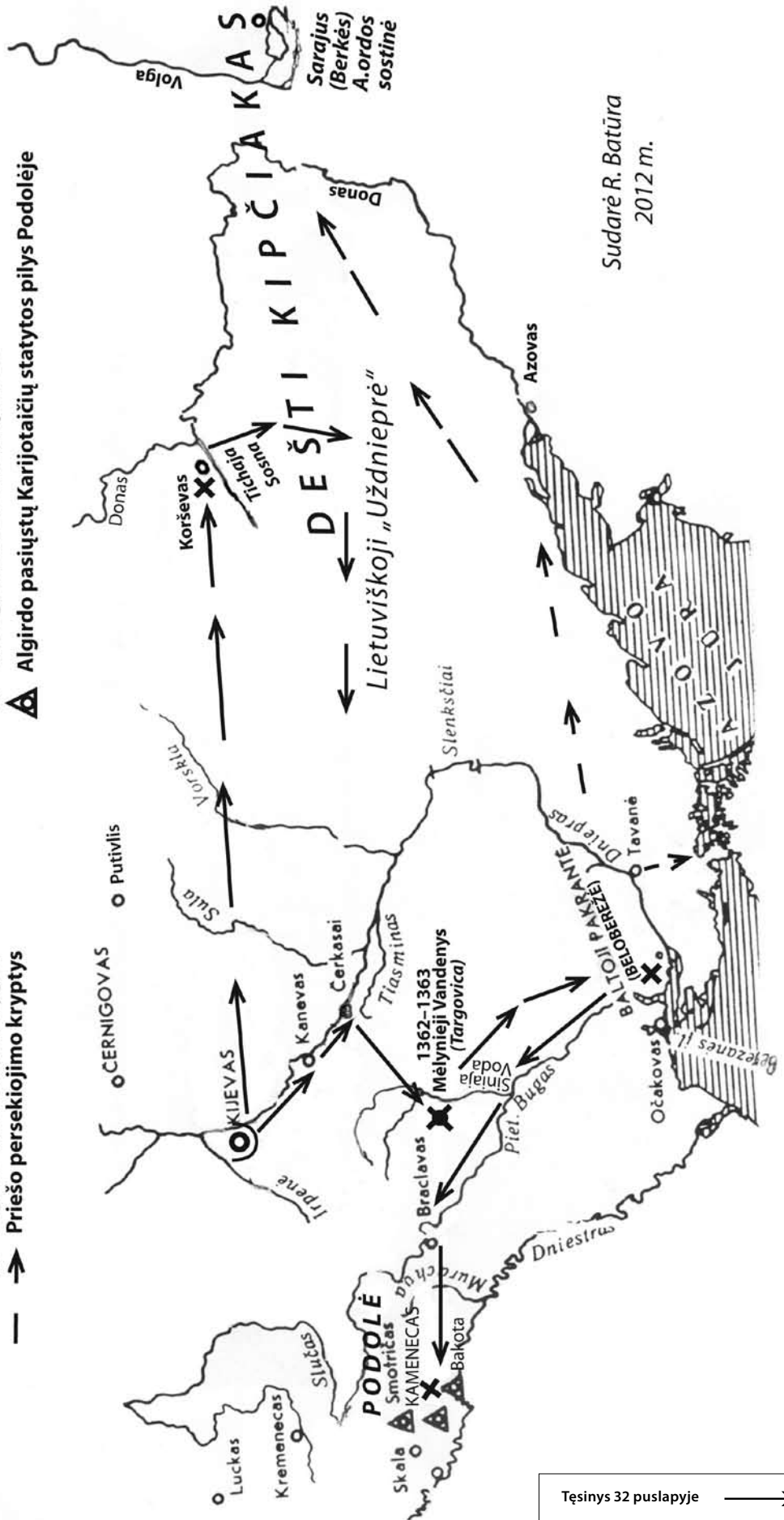
Taigi prieš Algirdo LDK pajėgas Mėlynųjų Vandenių mūšyje stėjo Aukso ordos daugumos vakarinių žemių tarp Dono ir Dunojaus kariai. Dalį Krymo ir Juodosios jūros pakraščio tuo metu valdė minėtas emyras Mamajus, „Volgos karalystės“ „teisėtų“ valdovų džučidų politinis priešas. Sprendžiant iš to meto teritorinio pavaldumo situacijos, vėlesnių chanų raštų LDK valdovams, ypač iš 1500, 1507 ir 1512 m. LDK raštų, siųstų į Krymą (kur „diplomatiškai“ užsimenama apie abiejų šalių „draugiškus“ santykius, pradedant nuo pirmtako „didžiojo kunigaikščio Algirdo“), abiejų pusių veiksmus prieš Sarajaus džučidų valdas, svarstyta Algirdo ir Mamajaus sąjungos galimybė (1361 m.; F. Šabuldo). Tai galėjo užtikrinti didesnę sėkmę Algirdai, jo veiksmų strateginį ir diplomatinį parengimą.

Sprendžiant iš minėtų šaltinių kompleksu, Lietuvos valdovo Algirdo vadovaujamos LDK pajėgos, lietuviai ir rusėnai, nuo Dniepro dešiniojo kranto patraukė į pietvakarius ir, matyt, pro Zvenigorodą pasiekė svarbų Ordos centrą – Mėlynuosius Vandenis to paties pavadinimo upės (dab. Siniucha) aukštupyje – Torgovicą (prie Novoarchangelsko, vakariau (112 km)

Mėlynųjų Vandenių mūšis

Algirdo LDK plataus masto karinė kampanija prieš totorių Aukso ordą
1362–1363 m.

- Kijevas – karinių veiksmų išeities bazė
- Algirdo kariuomenės žygiai
- Priešo persekiojimo kryptys
- Mėlynųjų Vandenių mūšio vieta
- Kitos galimos susidūrimų vietos
- Algirdo pasiųstų Karijotaičių statytos pilyys Podolėje

Sudarė R. Batūra
2012 m.

← Pradžia 28 puslapyje

nuo Kirovogrado, apie 200 km į pietus nuo Kijevo.

Manoma, kad mūšis vyko Torgovicos šiaurytinėse apylinkėse. Mūšyje Algirdas LDK pajėgas išrikiavo šešių dalinių lenka rikiuote, kad priešas negalėtų jų apsupti, prieš tris didelius totorių dalinius. Atrodo, kad totorių smūgis į LDK kariuomenės centrą nebuvo sėkmingas, o prasiskyrę daliniai iš šonų juos apšaudė. Perėjusi į ataką lietuvių kariuomenė pralaužė totorių rikiuotę ir privertė juos bėgti. Minima, kad totorių pusėje žuvo „daug murzų ir ulonų“.

Reikšmė

Sumušus totorių pajėgas buvo nukariautas Mėlynųjų Vandenių ir Baltosios pakrantės regionas, pasiekta Juodoji jūra. Totoriai galėjo būti nuvyti į Krymą ir už Dniepro, link Dono (per ukrainiečių istoriografijoje vadinamą lietuviškąją „Uždnieprę“).

Kalbant apie LDK ir Mamajaus ordos pajėgų bendrus veiksmus (F. Šabuldo), didžiausia tikimybė, kad bent dalis kariuomenės taip galėjo veikti minėtoje Uždnieprėje persekiodama bendrą priešą.

Vėl sutelkus LDK kariuomenę vakaruose, surengus antrąjį žygį, patraukta į Podolę, kur išvijus totorius galutinai įsitvirtino Karijotaičiai (Algirdo brolio Karijoto sūnūs karvedžiai, pasižymėję ir Mėlynųjų Vandenių mūšyje). Vietos gyventojams priartiant, jie organizavo krašto gynybą nuo totorių, statė pilis.

Tai buvo pirmasis Rytų Europoje toks didelis įsiveržimas į Ordos valdas, suda-

vęs jos įtakai skaudų smūgį. Taip buvo įtvirtinta LDK valdžia Kijeve. Sėkmingų karinių veiksmų prieš „Volgos karalystę“ rezultatas – iš didelių Pietų Rusios, Podolės plotų buvo išstumta tiesioginė Ordos totorių valdžia. Manoma, kad juridškai tai įtvirtino hipotetinis Mamajaus „jarlykas“ (raštas), pagal kurį minėti plotai buvo perduoti Gediminaičiams valdyti (F. Šabuldo).

Išplėsta LDK teritorija ir įtaka Pietryčių Europoje, prieita prie svarbių tarptautinio masto prekybos kelių, tų žemių rusėnai įtraukti į LDK gyvenimą ir gynybą. Sukurtas platus atramos ruožas, lengvinantis vakarų fronte gynybą nuo Kryžiuočių ordino, labai komplikuoję pietryčių karinės kampanijos išvakarėse, 1362 m. balandį kritus Kauno piliai (nors kryžiuočiai ir jų gausūs talkininkai nuo Kauno buvo priversti atitraukti).

Pirmą kartą XIII a. pirmojoje pusėje Čingischano ir Batu chano sukurtai galingai totorių-mongolų imperijai, nors jau ir nevienalytei, vakaruose buvo suduotas smūgis ir totorių galima grėsmė Europai likviduota, o jų atstumta okupacinė valdžia atsidūrė už Dniepro. LDK prisidėjo ir prie visos Aukso ordos viešpatavimo, valdymo sistemos laipsniško irimo. Susidarė palankios sąlygos LDK sudėtyje vystyti ukrainiečių tautai. Kovojant dviem frontais pasiekta reikšminga baltiškos (lietuviškos) civilizacijos pergalė prieš agresyviausias to meto Rytų pasaulio jėgas. Šie pokyčiai – didžiulis talentingo stratego ir karvedžio Algirdo nuopelnas. Tai garbinas Lietuvos valstybės įnašas į Europos ir pasaulio istoriją.

Sudėtingomis tarptautinės raidos sąlygomis prie LDK prijungtose buvusiose pavaldžiose Ordai žemėse klostėsi ir kompromisiniai santykiai.

Algirdo žygį iki Baltosios pakrantės – Juodosios jūros pratęsė Vytauto kariai. Jų atminimui 2010 m. rugsėjo 5–spalio 17 d. šių dienų lietuviai raiteliai žemaitukais atliko 2000 km žygį iki Juodosios jūros, Baltarusijos ir Ukrainos gyventojų visur draugiškai palydėti (G. Kaltenis, Žygis..., V., 2012).

Tęsdamas ankstesnes Lietuvos pastangas, Vytautas savo diplomatija, susiklosčius naujoms aplinkybėms, sugebėjo panaudoti tam tikras totorių pajėgas kovoje su Kryžiuočių ordinu Žalgirio mūšyje, Lietuvos gynyboje. Etninėse lietuvių žemėse ir kitur įkurtos sąjungininkų totorių gyvenvietės leido jiems įsilieti į Lietuvos gyvenimą, įnešti savo įnašą naujoje tėvynėje. Tai buvo reikšminga ir čia įsikūrusioms tautoms. Vytautas Lietuvos įtaką išplėtė ir Aukso ordoje, kai net keli jos chanai buvo Vytauto statytiniai. Galėdama tam tikra prasme daryti įtaką Aukso ordai, Lietuva tapo dar reikšmingesniu politiniu veiksniu tarptautinėje arenoje stiprindama savo valstybingumą. Sąlygas tam sudarė Algirdo veiksmai Mėlynųjų Vandenių epochoje.

Minėdami šių įvykių 650-metį, privalome Algirdo atminimą ir pergalę prie Mėlynųjų Vandenių įprasminti paminklu Vilniaus Žemutinėje pilyje, šalia Mindaugo ir Gedimino, o su laiku pastatyti ir monumentą kitiems didiesiems Gediminaičiams Vytautui ir Jogailai bei Žalgirio mūšiu atminti.

Lietuvos totorių bendruomenė savo centre Raižiuose (Alytaus r. netoli Punios) 2010 m. pastatė įspūdingą paminklą savo globėjui Vytautui Didžiajam. Tai gražus tautų savitarpio supratimo ir pagarbos pavyzdys, reikšmingas tarptautiniu mastu.

ALMANACHAS „MŪSŲ ŽINYNAS“

Grupė kariūnų, karininkų ir dėstytojų pasiūlė Akademijos prorektoriumi mokslui ir studijoms prof. dr. V. Rakučiui kasmė, metų pabaigoje, leisti mūsų kariūnų, karininkų ir magistrantų geriausių rašto darbų rinkinį – almanachą „Mūsų žinynas“. Šiai iniciatyvai pritarė ir Akademijos viršininkas plk. E. Vosylius. Tarpukario Lietuvoje 1921–1940 m. tokiu pat pavadinimu buvo leidžiamas mėnesinis karo mokslų žurnalas.

Almanachą sudarytų dalies bakalaurų ir magistro studijų privalomųjų dalykų dėstytojų pasiūlyti spausdinti darbai (ge-

riausi kurso ar grupės), tačiau nebūtinai pačiais aukščiausiais balais įvertinti rašiniai. Reikėtų atsižvelgti į darbo originalumą ir aktualumą.

Almanacho iniciatoriai tikisi, kad „Mūsų žinynas“ įkvėps ir padrąšins kariūnus, magistrantus siekti ne tik gerų studijų rezultatų, bet, kad ir nedidelių, savarankiškų mokslinių atradimų, taip pat galbūt sužadins smalsumą ar sukels minčių karinių kursų dalyviams, besimokantiems Lietuvos karo akademijoje arba Tartu gynybos koledže, o mūsų Akademijos dėstytojus ir instruktorius paskatins atkreipti dėmesį

į originalius ir mokslo požiūriu vertingus rašto darbus.

Jeigu almanachas kam nors padės tobulinti minčių dėstytojų įgūdžius ar paskatins civilių ir kariškių tarpusavio diskusijas ir taip pagyvins akademinį LKA gyvenimą – vienas iš leidinio rengėjų tikslų bus įgyvendintas.

Pasiūlymus ir kitus sumanymus dėl almanacho struktūros, turinio ar tematikos prašome siųsti el. paštu arunas.alonderis@mil.lt arba skambinti į LKA Redakcinį skyrių tel. (8 5) 2103 680.

Norėčiau tęsti diskusiją
 „Karas – menas ar mokslas?“
 nuo Karlo fon Klauzevico
 posakio: „Mąstymas jau yra
 menas.“ Bet mąstymas
 mąstymui nelygu. Manoma,
 kad menas prasideda
 ten, kur prasideda vertinimas.

Karas – menas ar mokslas? arba Pasaka apie tris sesutes

Plk. ltn. Valerijus
 ŠERELIS

Tęsinys. Pradžia 2012 m. Nr. 2 (113)

Paskaitykime „Apie karą“ 96 p. **Sunkumai atskiriant pažinimą nuo mąstymo.** Lengvai klaidina skyriaus pavadinimas – anglų kalba *The Difficulty of Separating Perception from Judgement*. Vien tik iš jo formuluotės matome, kad kartais pažinimas gali būti tapatinamas su suvokimu, o mąstymas – su vertinimu. Manau, kad yra didelis skirtumas tarp žinojimo ir suvokimo (supratimo). Klauzevicas teigia, kad menas negali būti atskirtas nuo žinių, kaip suvokimas negali egzistuoti be vertinimo, ir atvirkščiai.

Taigi, tęsdami jo mintį toliau, turėtumėm brėžti liniją tarp suvokimo ir vertinimo, taip pat – nuo suvokimo link vertinimo. Net jei ir įmanoma ką nors suvokti nežinant, ko vertos žinios, nesuvokiant jų reikšmės? Taip pat reikėtų suprasti, kad suvokimas protu skiriasi nuo suvokimo jutimais, bet ir tai neatskiriama, kaip karo menas nuo karo mokslo.

Beje, kadaise, lyginant karą su kitais mokslais arba menais, buvo išvesta daug netikslių atitikmenų. Kai kurie „tvirtino,

kad karas yra amatas; bet tai tvirtindami daugiau prarado, negu atrado, nes amatas – tik žemiausios kategorijos menas, o būdamas toks yra pavaldus žinomiems ir siauriems dėsniams“¹.

Klauzevicas pripažįsta, kad karo menas kondotjerų epochoje priklausė amatų sričiai. Čia turėtumėme savęs paklausti, kas tokie buvo kondotjerai ir kokia buvo toji epocha. Taigi, „kondotjeras [it. *condottiere*]: 1. XIV–XVI a. Italijos samdytų kareivių būrio vadas; 2.* žmogus, už atlyginimą tarnaujantis svetimam reikalui“².

Suprasti tos epochos potekstę mums padės *Vikipedija*. Ten rašoma: „Terminas „kondotjeras“ yra kilęs iš italų *condotta*, reiškiančio sutartį tarp samdytojo ir samdinių. Terminas ištakos siekia XIII amžių, kai iš Palestinos išvyti kryžieiviai grįždami plėšikaudavo, jų būriai siekė pasisamdyti kam nors į tarnybą. Viduramžių Italijoje buvo daug laisvų ir turtingų miestų, kurie tarpusavyje kovojo ir, kadangi turėjo menkas vietines pajėgas, pastiprinimui

samdydavo užsienio karius. Kondotjerai nebuvo suinteresuoti rizikuoti savo karių gyvybėmis ir prarasti užmokestį už kariavimą. Todėl viduramžių Italijos karų taktiką sudarė ilgi manevravimai ir ilgametės miestų apsiaustys, aukų skaičius dažnai būdavo labai menkas. Tarp kondotjerų buvo plačiai paplitusios išdavystės ir pažadų netesėjimas. XVI a. kondotjerų karybos metodai prarado efektyvumą. *Condotta* sutartys išnyko maždaug nuo 1550-ųjų. Vėliau terminas „kondotjeras“ dar buvo vartojamas Europoje apibūdinant paprastus samdinius, dažniau iš Italijos kilusius. Galutinai kondotjerai išnyko Napoleono karų metu.“

Taigi, amatu karas buvo vadinamas „ne dėl vidinių, bet dėl išorinių priežasčių“³, ir tai liudija istorija. Ir jei jau prabilom apie istoriją, tai norėčiau pasekti pasaką apie tris sesutes.

¹ Carl von Clausewitz, *Apie karą*, p. 97.

² *Tarptautinių žodžių žodynas*, p. 390.

³ Carl von Clausewitz, *Apie karą*, p. 97.

Gyveno kartą trys sesutės: Istorija, Teorija ir Doktrina. Vyriausioji buvo Istorija. Ji pasakojo, kaip viskas buvo, nepaisydamas, kad ne viską žinojo, kai ką pamiršo, apie kai ką kalbėti tiesiog nenorėjo arba norėjo papasakoti ne taip, kaip buvo. Galbūt ji nuoširdžiai mano, kad buvo būtent taip, arba tik nori, jog mes manytume, kad buvo taip, kaip ji pasakoja.

Dažniausiai istorijos yra pamokančios, ir, jei nėra tinkamų pavyzdžių, tai netinkami pavyzdžiai tinka dar labiau. O antroji sesuo labai norėjo mokytis ir klausėsi itin įdėmiai.

Taigi, Teorija mokėsi ir pasakodavo ne tik apie tai, kas jau buvo, bet ir ką tai reiškia, t. y. koks yra vienos ar kitos istorijos „moralas“, ką verta prisiminti ir iš ko pravartu pasimokyti. Trečioji sesuo, Doktrina, klausydama vyresniųjų, jau galvojo, kaip ji elgtųsi vienu ar kitu atveju, ko norėtų ir ką galėtų, kokios vertybės bus vertos aukos ir ką gali tekti paaukoti.

Gražu, kai norai atitinka galimybes, bet taip būna retai. Kartais galimybių skaičius apunkina pasirinkimą, kartais – norai per dideli. Čia kaip tikslai ir priemonės: jei tikslai bus derinami prie jau turimų priemonių, tai menki tie tikslai, o jeigu atvirkščiai – svarbiam tikslui pasiekti atsiranda ir priemonių. Kad ir kaip būtų banalu, bet perfrazuokim „klasika tapusį posakį“ ir pasakykim: „Iš pradžių buvo tikslas.“ Aišku, kad tikslui atsirasti turėjo būti ir priežastis.

Bet grįžkime prie pasakos. Tris „sesutes“ reikėtų vertinti kaip piramidės aukštus: jei nebūtų pirmojo, nebūtų ir kitų. Karo istorijos vertė yra neįkainuojama, nes nuo jos viskas ir prasideda. Bet kaip vertinti istoriją?

„Mes atskiriame kritinį istorinio įvykio atpasakojimą nuo paprasto pasakojimo, kuris tik pateikia įvykius vienus po kitų, vos paliesdamas jų artimiausią priežastinį ryšį. Tokiame kritiniame atpasakojime gali pasireikšti trys proto veiklos tipai (būdai).

Pirmasis – istorinis tyrimas ir abejotinių faktų nustatymas. Tai ir bus istorinis tyrimas, neturintis nieko bendra su teorija.

Antrasis – pasekmių iš priežasčių gavimas. Tai ir yra tikras kritinis tyrimas. Jis teorijai būtinas, nes viskas, kas teorijoje gali būti nustatyta arba patvirtinta, arba nors paaiškinta, remiantis patyrimu, pasiekiamas tik tokiu būdu.

Trečiasis – naudotų priemonių tikslingumo įvertinimas. Tai – kritika tiesiogine prasme, apimanti pagyras ir priekaištus. Čia jau teorija tarnauja istorijai arba tiems pamokymams, kuriais galima remtis iš istorijos.⁴

Taigi – „teorija“. Ištarus šį žodį, norisi tarti ir „praktika“. Ir čia mes jau pajudam doktrinos link. Tai dar nėra veiksmas, bet jau jo numatymas: „<...> tačiau kova susideda iš didesnio ar mažesnio skaičiaus atskirų užbaigtų aktų, kuriuos mes vadiname atskirais mūšiais<...> ir kurie sudaro naujas visumas. Iš čia atsiranda du visiškai skirtingi veiklos būdai:

⁴Ten pat, p. 104.

1. šių atskirų mūšių organizavimas ir vedimas;

2. jų derinimas su bendru karo tikslu.

Pirmuoju atveju – praktika, antruoju – teorija.

Pirmasis vadinamas taktika, antrasis – strategija.⁵

Čia būtų galima nesutikti su Klauzevicu, jei patikėtumėm, kad jis atskiria veiksmų derinimą su tikslais nuo praktikos. Jis sako: „Vargas tai teorijai, kuri prieštarauja protui!“⁶. „Teorija turi lavinti būsimo karvedžio protą arba, tiksliau, vadovauti jo saviugdai, bet neturi lydėti jo mūšio lauke; išmintingas auklėtojas nukreipia ir palengvina jaunuolio protinį lavinimą neveddamas jo už virvelės visą gyvenimą.“⁷ Ir dar: „<...> taisyklės ir principai taip pat turi greičiau nurodyti pagrindines savarankiškai mąstančio proto linijas negu kelrodės, tiksliai nurodančios kelią.“⁸

Skaitydamas Karlo fon Klauzevico „Apie karą“ aš neradau žodžio „doktrina“. Bet tai nereiškia, kad veikale neminima „trečioji sesutė“. „Remdamasi organizacijos pobūdžiu, priešininko būkle ir padėtimi ir vadovaudamasi tikimybių teorija, kiekviena iš kovojančių šalių savaip vertins kito ketinimus ir atitinkamai numatys savo veiksmus.“⁹ Nors šiame sakinyje yra žodis „teorija“, tačiau jis čia reiškia ką kita, ir iš esmės kalbama apie veiksmus, t. y. apie tai, kaip mes kariausime, taigi jau apie doktriną. NATO terminų aiškinamojo žodyno 113 puslapyje rašoma, kad „doktrina – pagrindiniai principai, kuriais savo veiksmuose vadovaujasi karinės pajėgos siekdamos nustatytų tikslų. Doktrina turi įsakymo galią, tačiau ją taikant reikia nuovokumo.“

Paminėtas „nuovokumas“ primena garsią frazę: „Doktrina – ne dogma.“ Nežinau, kas jos autorius, ir manau, kad jų gali būti ne vienas. „Karo meną plėtoja gyvi žmonės ir moralinės jėgos; iš to išėina, kad jis niekada nebus absoliutus ir tikras.“¹⁰

Taigi Doktrina pasiima iš Istorijos ir Teorijos tiek, kiek reikia, kad būtų žinoma, kaip elgtis, kai reikės, atsižvelgiant į situaciją ir aplinką, ją taikyti. Ir kad būtų lengviau susidėlioti mintis, ji iš anksto numato tam tikrus karo principus.

Bet...

Karo principai turi savo istoriją. (Bet tai jau kita istorija.)

⁵Ten pat, p. 69.

⁶Ten pat, p. 80.

⁷Ten pat, p. 87.

⁸Ten pat, p. 87.

⁹Ten pat, p. 15.

¹⁰Ten pat, p. 22.

Vyr. ltn. Andrius

DILDA

Krn. Aurimas

ŠIMKUS

Krn. Viktorija

LAZAUSKAITĖ

Kariūnai oro gynybininko kelyje

2012 m. rugsėjo 25 d. Karinių oro pajėgų Oro gynybos batalione (OGB) Radviliškyje vyko jau 8 kartą surengtas tradicinis renginys – *Oro gynybininko kelias* (toliau – *OG kelias*). Jame dalyvavo OGB kariai ir keturiolika Lietuvos karo akademijos kariūnų, kuriems buvo suteikta galimybė jį įveikti ir duoti oro gynybininko priesaiką.

Atidarydami renginį dalyvius pasveikino ir stiprybės bei sumanumo atliekant

užduotis kariūnams palinkėjo Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų vadas gen. mjr. Edvardas Mažeikis ir OGB vadas mjr. Rolandas Greibus.

OG kelias – tai maršrutas, sudarytas iš įvairių užduočių, kurias kasdien atlieka OGB kariai nuo eilinių iki būrių vadų ir štabo karininkų. Jos skirtos kiekvienam, norinčiam daugiau sužinoti apie oro gynybą,

už tai atsakingos tarnybos kasdienybę ir, svarbiausia, viską patirti savo kailiu.

OGB kariai tą dieną tapo kariūnų instruktoriais. Kiekvieną užduotį jie išsamiai paaiškindavo: kaip reikia parengti oro gynybos sistemas, kokias taktines užduotis ir kaip turėtų atlikti oro gynybos padaliniai

Tęsinys 36 puslapyje

← Pradžia 35 puslapyje

nuo skyrtaus iki baterijos. Čia pat įrengtose pozicijose kariūnai turėjo galimybę įtvirtinti šias teorines žinias praktiškai.

Kariūnai teoriškai ir praktiškai susipažino su raketinėmis oro gynybos sistemomis M-48, RBS-70 ir STINGER, naudojo radarus orlaiviams aptikti, mokėsi apskaičiuoti atstumą iki priešo orlaivių, nustatyti jų judėjimo kryptį, užprogramuoti radijo stotį, perduoti pranešimą apie priešo buvimo vietą ir jo judėjimo kryptį. Be to, LKA auklėtiniai susipažino su oro gynybos taktikos ypatumais ir, pasinaudodami jais, planavo oro gynybos būrio išdėstymą.

Finišuojančių renginio dalyvių patrankoje L-70 su zenitinio pabūklo šovinio tūta rankose ir šūkiu „Sveikinu tapus oro gynybininkais!“ laukė pratybų vadovas kpt. Simas Asačiovas. Jis, spausdamas ranką, kariūnams linkėjo pasirinkti oro gynybos tarnybą.

Kariūnai Aurimas Šimkus ir Viktorija Lazauskaitė, įveikę *Oro gynybininko kelią*, jau po finišo pasakojo, kad jis buvo labai įdomus: nors maršrutas fiziškai ir nebuvo sunkus, atliekant logines ir ypač praktines užduotis naudojant oro gynybos ginkluotę, reikėjo susikaupti ir nemažai atidumo.

OG kelią įveikus visiems dalyviams, gen. mjr. Edvardas Mažeikis apdovanojo geriausiai pasirodžiusius karius. Laimėtojams buvo įteikti prizai, papuošti su OGB

ženklais: kepuraitės, marškinėliai, puodeliai.

LKA kariūnai, atlikdami užduotis, patyrė naujų įspūdžių, gavo daug naudingos informacijos. Jie buvo labai dėkingi OGB kariams ir renginio organizatoriams. Bataliono vadas pakvietė kariūnus į kitais metais vyksiantį renginį.

Renginio akimirks

Vyr. ltn. A. Dildos nuotraukos

IŠ PIRMŲ LŪPŲ

kpt. **Paulius Diliūnas**

➔ Jūsų credo

Sėkmės garantas – visada būti per žingsnį priekyje

➔ Kas Jums padarė pačią didžiausią įtaką?

Tėvas

➔ Jeigu galėtumėte keliauti *laiko mašina*, kokį mūšį /karinę operaciją norėtumėte pamatyti?

Žalgirio mūšį

➔ Jums patriotizmas

Rūpintis valstybės gerove

➔ Lietuvos vieta, kurią patartumėte aplankyti

Patarčiau praleisti vasaros rytą Pervalkoje valgant ką tik išrūkytą žuvį

➔ Jeigu nebūtumėte tapęs karininku

Būčiau jūreivis

➔ Ko niekada nesutiktumėte padaryti?

Sulaužyti priesaikos

➔ Jūsų pirmoji mokytoja buvo

M. Šaferienė

➔ Šventė, kurios labiausiai laukiate

Šv. Kūčios

➔ Pirmoji mintis pabudus ryte

Ar nepramiegojau?

➔ Ar esate pasirėngęs atleisti išdavystę?

Kol kas ne

➔ Kariūno savaitgalio planas

Aplankyti tėvus, padirbėti fiziškai ir gerai praleisti laiką su draugais

➔ Kas trukdo kariūnams laikytis Garbės kodekso?

Pašėlusį jaunystę

➔ Filmas, kurį norėtumėte pažiūrėti dar kartą

„Kapitonas Tenkešas“

➔ Kas Jus pirmą kartą išmokė šokti valsą?

Pramoginių šokių mokytoja 8-oje klasėje

➔ Kada paskutinį kartą verkėte iš juoko?

Tai buvo labai seniai

➔ Iš kariūnų noriu

Kad jie visomis jėgomis siektų užsibrėžto tikslo – sėkmingai baigti Karo akademiją

➔ Ko Jums trūksta Akademijoje?

Komandos dvasios

aktai, ginantys ujamus darbuotojus. Taigi, lyginti galima, tačiau psichologinis teroras nėra *diedovščina* ta prasme, kuria mes šiuos reiškinius suprantame. Pimoji sąvoka – gerokai platesnė, tačiau kiekvienoje šalyje ji turi savo kultūrinį elgsenos, metodų „paveldą“. Galima pastebėti kai kurių sąsajų ne tik su sovietinės kariuomenės, bet ir įkalini- mo įstaigų kontingento tradicijomis.

Psichologinis teroras darbe ir civilizacija

Ar psichologinis teroras civilizacijos ir kapitalizmo padarinys? Ir taip, ir ne. Taip, nes jis pradėtas tirti mokyklose, organizacijose XX amžiaus antroje pusėje, o šiuos tyrimus paskatino milžiniški finansiniai ir žmogiškųjų išteklių nuostoliai. Vis dėlto, žvelgiant giliau, šaknų reikia ieškoti socialinėje žmogaus, kaip ir kitų gyvų gamtos kūrinų, prigimtyje. Nuo seno žinomas posakis „balta varna“. Taip kalbama apie asmenį, kuris nepritampa ir yra socialiai atskiriamas. Ir pats tarptautinis *mobingo* terminas kilo iš gyvosios gamtos tyrimų – pastebėta, kad gyvūnų banda susivienija prieš vieną gentainį, jį žiauriai išveja ir pamerkia mirčiai.

Visuomenėse, kurias santykinai galima vadinti pirmą kartą, didžiausia

bausmė – pašalinimas iš bendruomenės, t. y. saugios socialinės sistemos, kas reiškia vargą ir mirtį. Žmogus baudžiamas už tai, kad pažeidė rašytas arba nerašytas taisykles, tradicijas. Šie principai išlieka ir vadinamosiose civilizuotose visuomenėse. Viena iš bausmių sulaužiusiems tam tikrą įstatymą – atskyrimas nuo visuomenės – ne tik fizinis, bet ir socialinis.

Socialinis atskyrimas kelia skausmą, todėl mes kalbame apie socialinės atskirties, diskriminacijos žalą. Organizacijose, kuriose vadovybė neužtikrina aiškios struktūros, neišgrynina užduočių, funkcijų, atsakomybės, karjeros, skatinimo ir kt. sistemų, formuojasi ir įsigali neformalios struktūros, taisyklės, neformalūs lyderiai, klikos, o pasipriešinusieji neformaliajai tvarkai, nepritapusieji – pašalinami.

Taigi psichologinis (psichosocialinis) teroras yra ne kas kita, kaip priemonė pašalinti asmenį iš tam tikros socialinės sistemos. Kaip ir pirmą kartą visuomenėse, tai yra ir socialinis, ir fizinis atskyrimas. Tik šiuolaikinėse organizacijose randama rafinuotesnių susidorojimo būdų. Kaip šiuolaikinės civilizacijos padarinys dar prisideda ir vertybių krizė.

Ką daryti?

Yra daugybė būdų, iš kurių bendrais bruožais apžvelgsiu tik keletą. Pagrindinė klaida, kurią daro ir aukos, ir vadovai, – ne-

daryti nieko ir tikėtis, kad problema išsprendžiasi savaime. Psichologinis teroras – tai auglys, kurį reikia išpjauti ir po to ilgai, gal net brangiai gydyti visą organizmą, jeigu jau buvo leista susirgti. Negydomame organizme jis plinta kaip metastazės.

Darbuotojas, pajutęs priešišką elgesį, privalo kuo greičiau kreiptis į vadovą – padalinio, organizacijos (jeigu turima surinktų įrodymų, dar geriau, nes jų gali prireikti darbo ginčo komisijose, teismuose). Net ir organizacijų vadovai dažniausiai turi savo vadovus, įmonių savininkus. O vadovybė turėtų skatinti pavaldinius informuoti apie neleistiną kolegų elgesį. Švietimo įstaigų atveju ši sistema turėtų įtraukti ir mokinčius, studentus.

Psichologai dažniausiai siūlo vieną išeitį – rašyti prašymą atleisti iš darbo, tačiau praktika rodo, kad problemai išspręsti pakanka informuoti vadovą, prašyti profsąjungos, teisininko pagalbos. Pavyzdžiui, vienoje valstybinėje įstaigoje psichologinį spaudimą mėgino taikyti vadovas siekdamas intymių santykių – užkraudamas darbus ir trumpindamas jų atlikimo terminus. Žinantieji, kas yra organizacijos strategija, suvokia, kad jai parengti penkių darbo dienų vienam asmeniui nepakanka. Šį kartą pakako profsąjungos teisininko įsikišimo.

Kitu atveju padėjo oficialus advokato laiškas, dar kitoje švietimo įstaigoje puolimą pajutusi psichologė tai paviešino. Viešumas – štai, ko labiausiai bijo vadinamieji *moberiai* (puolėjai), todėl nereikėtų vengti apie tai kalbėti organizacijoje, su bendradarbiais, artimaisiais, užsitikrinti jų palai- kymą. Tylint pašlyja santykiai šeimose, jos irsta.

Nors Lietuvoje, priešingai nei kai kuriose Vakarų šalyse, kovos su psichologiniu teroru įstatymo nėra, tačiau galiojančių teisės aktų pakanka, kad, pavyzdžiui, šiuo metu viena susidorojimo darbe byla teismuose būtų sprendžiama palankiai aukai.

Vis dėlto radikalių teisinių sprendimų gali ir neprireikti, jeigu pašalinamos vadybinės ir asmeninės priežastys. Nors apie tai vengiama plačiau kalbėti, nustatyta, jog viena iš psichologinio teroro priežasčių – menka tiek aukos, tiek puolėjo socialinė kompetencija, silpni konfliktų valdymo įgūdžiai.

Šiems sunkumams įveikti yra metodinių priemonių, galima pasitelkti konsultantą, taikyti *ugdomąją vadovavimą* (vadinamąjį „koučingą“ – angl. *coaching*) ar *superviziją*, jeigu vidinių resursų nepakanka, tačiau problemos sprendimas visada priklauso nuo to, ar ji įvardijama visais lygiais – asmeniniu, organizacijos ir valstybės.

➔ Daugelis galvoja, kad Jūs

Vyresnis nei esu iš tikrųjų

➔ Mėgstamiausia vieta Akademijoje

Lyderio ugdymo skyrius

➔ Trimis žodžiais apibūdinkite lyderį

Charakteris, drąsa, charizma

➔ Geroje virtuvėje visada turi būti

Puiki šeimninė

➔ Praeities asmenybė, kuria labiausiai piktinatės

Juozas Markulis-Erelis

➔ Kai ko nors nežinai

Ne gėda paklausti to, kas žino

➔ Jus iš pusiausvyros išveda, kai

Akivaizdžiai padliaužaujama, kai pasisavintos idėjos ir mintys pristatomos kaip savos

➔ Jūsų vadovavimo filosofija

Tinkamas žmogus tinkamoje vietoje

➔ Iš kurių pamokų mokykloje

dažniausiai bėgdavote?

Vokiečių kalbos ☺

➔ Ko palinkėtumėte kariūnams?

Jaustis ir elgtis kaip Lietuvos bajorams, kuriuos

šeimos paaukojo Tėvynei, o ne kaip algininkams

➔ Kada supratote, kad norite būti ne kas kitas, o tik karininkas?

Kai vaikystėje nupiešiau savo pirmąjį piešinį – tai buvo tankas

➔ Paskutinė mintis prieš miegą

Gaila, kad ne viską spėjau padaryti per dieną

➔ Kariūnų bataliono kuopos vadas kartu turi būti ir

Vyresnysis brolis, draugas

➔ Išgirdęs žodį „VILKAI!“

Matau tikslą ir nebematau kliūčių...

Krn. Marius

DZENCEVIČIUS

7 savaičių Seržanto pėstininko kursas

Sveiki, kolegos kariūnai, ir visi kiti, kurie skaitote šį KARIŪNO numerį! Po trumpų, bet turiningų vasaros atostogų vėl sugužėjome į savo antruosius namus – alma mater militaris. Reikia pasakyti, jog vasara mums, kariūnams, yra ypatingas laikotarpis. Ne vien dėl to, kad turime tą mėnesį (kai kas ir mažiau) laisvadienių, kai galime pamiršti kariūno gyvenimo rutiną, tarnybos užduotis, mokslus – kasmet tuo metu Karo akademiją palieka absolventai ir jos auklėtinių gretas papildoma gausus pirmakursių būrys. Be to, vasarą laukia smagiausia studijų dalis – praktinės pratybos. Prieš kiekvienas jų kariūnai dažniausiai susižino iš aukštesniųjų kursų, ką, kur ir kaip teks patirti, įvykdyti, įveikti, tačiau ši informacija būna neoficiali, todėl vis tiek lieka neaiškūs daugelis būsimų išbandymų aspektų.

Šiame straipsnyje pasakojama apie dabartinių trečiakursių vasaros praty-

bas – Seržanto pėstininko kursą, kurį per 7 savaites išėjome Lietuvos kariuomenės mokyklos Kazlų Rūdos poligone, kad pirmo ir antro kurso kariūnai geriau suvoktų ir įsivaizduotų, kas jų laukia netolimoje ateityje.

Pirmiausia reikėtų pasakyti, jog dar būdami pirmakursiai buvome girdėję įvairių istorijų apie šį kursą, kariūnų dažniausiai vadinamą „puskarininkiais“. Pavyzdžiui, daugelis vyresniųjų kariūnų lygino jį su Patrulio kursu ir sakė, kad „puskarininkiai“ tik šiek tiek už jį lengvesni. Kiti teigė: tas 7 savaites pratybos tokios intensyvios, jog fiziškai atlaikyti bus labai sunku (tiek reikia sveikatos), na, ir panašių dalykų. Iš tiesų, pratybos buvo sunkios ir, kaip šių metų praktika parodė, ne visiems „įkandamos“. Tačiau akivaizdu, jog iš anksto buvome per daug prigąsdinti.

Atvykę į Kazlų Rūdos poligoną sužinojome, jog mūsų kursas šiek tiek skirsis nuo prieš tai buvusių – turėsime daugiau praktikos, kai kurios temos „išimtos“ iš programos ir panašiai. Pirmąsias dvi savaites, galima sakyti, praleidome viena koja poligone, kita – klasėje. Kadangi pratybos buvo mišrios – per pirmąją jų dalį (akademine valandą) išklausedavome teorinę medžiagą, per kitas 45 minutes taikydami teoriją bandydavome viską atlikti praktiškai.

Jau pirmąją pratybų savaitę išryškėjo kai kurie trūkumai, tam tikrų dalykų studijų spragos. Ypač pajutome topografijos žinių ir praktinių įgūdžių stygių. Kaip vėliau sužinojome, mūsų kursas turėjo mažiau topografijos pratybų nei dabartiniai antrasis ir ketvirtasis, tik neaišku kodėl...

Trečiąją savaitę prasidėjo kelių parų trukmės lauko taktikos pratybos. Tai vienas iš sunkiausių šio kurso etapų. Jo metu kie-

kvienas kariūnas išbandomas tiek fiziškai, tiek morališkai. Per šias kelias paras trunkančias pratybas minkštas kareivinių lovas pakeičia miško samanų paklotė, erdvę, šiltą ir sausą kambarį – paties išsikastas apkasas. Tenka „susibendrauti“ su uodais, ne vieną naktį pabūti šlapiam, na, ir dar daug panašių dalykų patirti. Būtent tokios, visai ne „šiltnamio“, sąlygos padeda išsiaiškinti, kas ko vertas. Tuomet ir atsiskleidžia, kurie yra motyvuoti, užsigrūdinę, mėgsta ir teisingai suvokia kario profesiją, o kas tiesiog dar blaškosi nesuprasdamas, ko nori ir kur atejo.

Iš pradžių buvome padalyti į tris skyrius, vėliau sudėtiš kiek tiek kito. Ne paslaptis, jog per pirmąsias ilgesnes pratybas motyvacijos stokojantys kariūnai – tikra našta tiek savo skyriui, tiek visam būriui. Tačiau tai pajutę supratome, kad turime susivienyti. „Jūs turite dirbti kaip viena komanda, būti kaip kumštis!“ – daug tokių ir panašių patarimų teko išgirsti per dvejus metus iki Seržanto pėstininko kurso, tačiau bene pirmą kartą suvokėme tikrąją jų prasmę.

Šio kurso esmė – ne tik suteikti mums individualiųjų kario įgūdžių, bet ir išmokyti skyriaus vado darbo. Filosofinė prasme skyriaus vadas turi būti moralinis pavyzdys kariams, be baimės pirmas eiti į mūšį, sugebėti priversti savo autoritetu jo

klausyti, motyvuoti karius. Praktinė prasme (šio kurso metu) skyriaus vadą galima buvo suvokti šiek tiek primityviau, nes tai – kariūnas, paskirtas vadovauti savo kurso draugams vienai užduočiai atlikti. Iš tiesų motyvacija šiuo atveju buvo pagrįsta labai paprasta logika – jei kariūnas nesistengia padėti savo skyriaus vadui atlikti užduoties, nevykdo jo įsakymų, nerodo iniciatyvos, tikimybės, jog skyriaus vadas vėliau atsilygins tuo pačiu, lygi devyniasdešimt penkiems procentams. Kitaip sakant, greitai buvo perprastas principas: „Aš padėsiu tau, tu padėsi man.“ Skyriaus užduotis iš tiesų tapo ne vien skyriaus vado, bet ir viso skyriaus rūpesčiu.

Paskutinė, vertinamoji, kurso savaitė buvo bene įdomiausia, bet kartu ir pati sunkiausia. Situacijos – vis realesnės ir, žinoma, sudėtingesnės. Teko gerokai pasukti galvą, kaip išlikti nepagautiems prieš, kuris mus persekiojo šarvuočiais, kaip nusigauti nuo taško A iki taško B visiškai nepažįstamoje vietovėje, naudojantis net 15 metų senumo žemėlapiu, kurio informacija jau šiek tiek nebeatitinka realybės, kaip pritaikyti įgytas žinias ir įgūdžius: vykdyti pasalas, staigius ir suplanuotus puolimus, žvalgybos, saugos patrulio ir kitas operacijas. Mūsų kursas negausus, todėl kiekvienas turėjome progą per „puskarininkius“

pavadovauti vienai ar kitai operacijai bent du kartus (praėjusiais metais pasitaikydavo, kad kariūnams to daryti neteko nė karto).

Taigi apibendrinant galima pasakyti, kad Seržanto pėstininko kurso metu nemažai paragavome skyriaus vado duonos: išmokome rengti ir skelbti įsakymus, vadovauti skyriui, planuoti, priimti sprendimus, vykdyti įvairias operacijas, atnaujino me individualiuosius kario įgūdžius. Visko konkrečiai – ko išmokome, ką matėme, patyrėme kurso metu – perteikti raštu beveik neįmanoma, kadangi tokia „rašliava“ užimtų apie pusę „Kariūno“ žurnalo ir nemažai skaitytojų jo neperskaitytų dėl teksto ilgumo. Dauguma įspūdžių, o kartu ir patirties liko atmintyje. Žinoma, net baigę šias 7 savaitių pratybas, negalime lygintis su seržantais profesionalais, kurie skyrių vadų darbą dirba kelerius ir daugiau metų. Tiesiog tai buvo gera praktika, būtina norint tapti visaverčiu ir visapusių Lietuvos kariuomenės karininku. O jaunesniems savo kolegoms kariūnams linkiu sėkmės, daugiau optimizmo, mažiau verkšlenti, neprarasti motyvacijos šiais mokslo metais ir ateityje, Seržanto pėstininko ir kitų pratybų metu.

Krn. M. Dzencevičiaus nuotraukos

Užduotį įvykdę antro kurso kariūnai

Doc. dr. Nijolė

JANULAITIENĖ

Su dim. kpt. Aleksandru Dagiu susitikiame jaukioje Kauno Žaliakalnio gatvelėje. Didžiulių rudenėjančių medžių ūksmėje stūksantis namas, rodos, mena prieškario metus, kai dar švytėjo naujumu ir dalijosi naujakurių džiaugsmais. Prieš pat karą jį pastatė mjr. Jokūbas Dagys, paskutinis Lietuvos karininkų ramovės Kaune viršininkas. Nuo tada čia gyvena ir jo sūnus Aleksandras Dagys su žmona Rūta.

Šeimnininkas mus pasitiko prieškambarėje, kuriame iš karto į akis krinta puošnus didžiulis veidrodinis išraižytas juodmedžio rėmais ir šalia jo muziejinė retėnybė – prieškario laikų telefonas, ir pakvietė į svetainę. Ji, kaip ir kiti kambariai, alsuoja senųjų Kauno inteligentų dvasia, apstatyti to laikotarpio stiliaus baldais, pagyvinti spalvingais paveikslais. Atpažinome garsiojo Kazio Šimonio tapybą. Čia pat tautodailininko šaulio Jono Saurazos darbai, žmonos Rūtos peizažai, romantiški ir kupini meilės Lietuvos pajūriui, gamtai. Pro svetainės balkoną kambarin veržiasi mėlynos ir baltos vynuogės, Aleksandro tėvo pasodintos prieš daugelį metų. Rudens saulės spinduliai, retkarčiais prasiskverbiantys pro tankią lapiją, netrukdydė mums kalbėtis su šeimnininku apie gyvenimą prieškario ir šiandienos Lietuvoje, karininkiją ir nenumaldomą šių namų gyventojų meilę knygai.

Jūs padovanojote LKA bibliotekai labai daug puikių leidinių: gražiai įrištus žurnalų „Mūsų žinynas“ ir „Karys“, išleistų dar prieš karą, komplektus, vertingų knygų vokiečių, rusų ir lietuvių kalbomis. Kaip sukaupėte ir išsaugojote tokią gausią biblioteką neramiais pokario ir sovietinio režimo metais? Ar šios knygos aktualios šių dienų kariūnui, karininkui?

Biblioteką atidaviau į geras rankas

Dim. kpt. Aleksandras Dagys

Biblioteką mūsų namuose pradėjo kaupti mano tėvas ir vyresnysis brolis XX a. 3-iajame dešimtmetyje. Pirmosios Respublikos laikotarpiu mūsų bibliotekoje buvo apie 500 knygų, išleistų Spaudos fondo, „Sakalo“ ir kt. leidyklų, įvairios tematikos ir žanrų – grožinių, istorinių, memuarų, menotyros ir kt. Antrasis bibliotekos kūrimo etapas prasidėjo 5-ojo dešimtmečio antroje pusėje mano, tuo metu vidurinės mokyklos moksleivio, iniciatyva. Skurdi buvo to meto literatūra tiek tematikos, tiek poligrafinės požiūriu. Po Stalino mirties lūžis įvyko ir šioje srityje. Pasirodė rimtų leidinių apie II pasaulinį karą, karinių ir politinių lyderių – tiek sovietinių, tiek užsienio – atsiminimų. Tai sukėlė mano susidomėjimą. Tada knygos nebuvo brangios, bet sunkiai gaunamos, o geros buvo deficitas. Tuo metu Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje veikė karinio prekybos

tinklo (*Vojentorg*) knygynai, per kuriuos ir buvo platinamos knygos. Lietuviai praktiškai ten nesilankydavo, be to, visi knygynų darbuotojai buvo nelietuviai, tad man teko įveikti tam tikrą nepasitikėjimo barjerą. Knygos pagrindinė funkcija – pažintinė. Tačiau pokario metais požiūris į spausdintą žodį gerokai pasikeitė. Šis Lietuvos gyvavimo laikotarpis buvo labai politizuotas, tai atsispindėjo ir leidžiamose knygose.

Tėvas noriai skaitė knygas originalo – vokiečių ir rusų – kalbomis ir nuolat jas kaupė. Per daugelį metų mūsų bibliotekoje atsirado tikrai daug vertingų leidinių. Sovietmečiu jas laikėme spintose darbo kambarėje, dėžėse namo rūsyje. KGB agentai mūsų namuose surengė keletą kratų. Laimei, nieko įtartino nerado: knygos spintose buvo „užmaskuotos“ Stalino portretu, spalvotų žurnalų viršeliais. Tėvas

Jokūbas Dagys (kairėje) su sūnumi Aleksandru savo namo balkone Kaune, 1951 m. vasara

Dim. kpt. Aleksandras Dagys savo namų svetainėje, 2012 m. pavasaris

tikėjo, kad sovietinė epocha nesitęs amžinai. Po pusės amžiaus taip ir įvyko. Deja, tėtis mirė likus šešeriems metams iki Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo.

6-ojo dešimtmečio pabaigoje didžiuosiuose Lietuvos miestuose duris atvėrė „liaudies demokratijos šalių“ knygynai, prekiaujantys knygomis lenkų, vokiečių, vengrų ir kt. kalbomis. Šiose šalyse, palyginti su Lietuva, leidybos sąlygos buvo gerokai laisvesnės. Pvz., daug leidinių lenkų kalba atvirai nagrinėjo Vilniaus krašto padėtį. Šias knygas stengiausi įsigyti ir panaudoti jose pateiktą informaciją kaip ideologinės kovos su sovietine propaganda ginklą. Mano nuomone, šiose knygose sukaupta informacija svarbi ir šiandien, nes geopolitinė padėtis Rytų Europoje tebėra sudėtinga.

O kas Jums pačiam yra knyga? Ar ji įprasmina Jūsų gyvenimą? Kokias knygas labiausiai mėgstate skaityti?

Knyga lydi mane nuo vaikystės. Dar vaikas būdamas drauge su motina ar tėvu švenčių ir kitomis progomis lankydavausi Kauno Lietuvos karininkų ramovėje, kurios bibliotekos lentynos linko nuo daugybės spaudinių. Nuo tada man knyga – šviesos, informacijos šaltinis ir tiesioginis ryšys su autoriais. Internetas knygos negali pakeisti, nes tai – „erzacas“ (vok. k. *ersatz* – *pakeitimas*), neatstojantis tokio bendravimo. Manau, negalima toleruoti kritinių straipsnių, kuriuose autoriaus mintys pateikiamos su tam tikra potekste. Verčiant knygas ar ko-

mentuojant autoriaus žodžius taip pat galima tekstams suteikti kitokią prasmę. Tėvas, būdamas kariškis, tai aiškiai suvokė ir siekė pirminių šaltinių žinių: tai paaiškina, dėl ko mūsų namuose buvo kaupiamas knygos originalo kalba.

Man įdomios įvairios knygos – istorijos, apie dailę ir muziką. Esu baigęs J. Gruodžio muzikos mokyklą, todėl kartais dar paskambinu senu pianinu svetainėje. Patinka ir techninė literatūra: Kauno politechnikos institute studijavau statybos inžineriją, Vilniuje ilgai dirbau Lengvosios pramonės ministerijos projektavimo-konstravimo biure „Punktukas“. Mane domina šiuolaikinė karyba, Lietuvos karių veikla tarptautinėse misijose. Noriai skaitau apie Baltijos šalių pasipriešinimo judėjimą sovietiniais metais. Manau, visi mes, saugoję tarpukario metų knygas ir kitas Nepriklausomybės metų relikvijas, puoselėję tautinio bendrumo dvasią, branginę lietuvių raštą ir kalbą, esame šio judėjimo dalyviai.

Atkūrus Nepriklausomybę, Kauno įgulos karininkų ramovėje (buvusi Lietuvos karininkų ramovė) daug metų nuoširdžiai dirbote, svetingai sutikdavote kiekvieną lankytoją, dosniai dalijotės atsiminimais apie tarpukario karininkijos veiklą. Kokiems Ramovės atkūrimo darbams šiuo laikotarpiu skyrėte ypatingą dėmesį?

Karo pabaigoje Lietuvos karininkų ramovėje įsikūrė karo ligoninė, čia tiesiai iš fronto buvo vežami sužeistieji. Išsikraus-

tant išgrobstyta viskas, ką tik buvo galima išnešti, po to patalpos apleistos. Svarbiausias mūsų uždavinys buvo atkurti puošnų Ramovės pastato interjerą, atidengti meno kūrinius, „užmaskuotus“ grindų dažais sovietiniai metalai, kai čia veikė Kauno įgulos (*garnizono*) karininkų namai, buriant draugėn atkurtos Nepriklausomos Lietuvos karininkiją pradėti organizuoti kultūros renginius: minėjimus valstybės švenčių proga, kariuomenės šventes, laipsnių suteikimo, išleistuvių į atsargą ceremonijas ir kt.

Kad Ramovė taptų karininkijos mėgstama ir lankoma vieta, kur jie galėtų turėti kultūriškai, prisidėjau savo žiniomis ir atsiminimais, taip pat tvarkydamas jos bibliotekos knygų fondą. Manau, kad tai iš dalies pavyko. Kaupiant ir plečiant spaudinių fondus aktyviai prisidėjo prieškarinio karininkai lietuviai, gyvenantys užsienyje: JAV KOP dim. plk. lt. Donatas Skučas ir šviesaus atminimo JAV lietuvių karių veteranų sąjungos „Ramovė“ pirmininkas dim. mjr. Edmundas Vengianskas, kurie atplukdė per Atlantą ir dovanavo Ramovei savo sukauptus literatūros karybos klausimais lietuvių ir anglų kalbomis rinkinius. Fondus praturtino ir Lietuvoje gyvenusio dim. plk. Aleksandro Jamonto knygos, svarus Aldonos ir Aniceto Grinių, Donato Tījūnelio iš JAV ir kitų indėlis. Prie Karininkų ramovės atkūrimo tarpukario Lietuvos karininkai veteranai prisidėjo ir gerais patarimais, nuolat bendraudami su Ramovės administracija ir visais jos darbuotojais. Po vidaus patalpų restauracijos ypač padaugėjo lankytojų, kurie džiaugėsi, kad čia pajuto prieškarinio karininkijos dvasią. Taigi Ramovė savo tikslą – plėtoti kultūrinę karininkijos veiklą – galima sakyti, pasiekė. Deja, savo iniciatyva kariai joje dar nedažnai lankosi.

2011 m. gegužę, minint Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, už puoselėjamas patriotines tradicijas, išsaugotas meno ir kultūros vertybes buvote apdovanotas krašto apsaugos ministro padėka. Kokias vertybes Jums pavyko išsaugoti?

Ramovei grąžinau Lietuvos Respublikos vėliavą, LR herbą – Vytį rėmuose. KAM archyvuui perdaviau daug Ramovės dokumentų (1938–1943 m.), Ramovės užsakymu 1940 m. prof. Augustino Janulaičio parašytos knygos „LDK Kęstutis“ rankraštį. Jį 1998 m. išleido tada dar veikęs „Kardas“, finansavo dim. plk. lt. D. Skučas. 1992 m.

← Pradžia 40 puslapyje

Lietuvos atsargos karininkų sąjungai per daviau Prezidento A. Smetonos 1930 m. įteiktą Sąjungos vėliavą, kai kurias kitas išsaugotas vertybes. Už tai 1994 m. lapkričio 21 d. buvau apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Riterio kryžiumi.

Kokias kultūros tradicijas ir dvasines vertybes perėmėte iš savo tėvų?

Mano tėvų karta po I pasaulinio karo iš Rusijos grįžo į Lietuvą jau turėdama savo sampratą, kokia turi būti atgimstanti Nepriklausoma Lietuva ir kokiais idealais ji turėtų remtis. Valstybės viziją formavo tautinis atgimimas, prasidėjęs XIX a. II pusėje, I pasaulinis karas ir jo padariniai. Lietuviai, Rusijoje išgyvenę karą, matė yrančios didžiulės imperijos, užhipnotizuotos socializmo pseudoidejos, krachą, revoliucijos, naikinančios ne tik kapitalistinio pasaulio ideologiją, bet ir žmonių gyvenimus, rezultatus. Todėl daugelis Lietuvos inteligentų, išugdytų užsienio universitetuose, suprato, kad reikia kurti savo valstybę puoselėjant tautinę kultūrą. Ta intelektualinė patirtis buvo labai sėkmingai panaudota ne tik kuriantis Nepriklausomai Lietuvos valstybei, bet ir jai augant ir tvirtėjant. Valstybingumo stiprinimas buvo šventas XX a. pradžios Lietuvos inteligentų, kiekvieno lietuvių tikslas.

Tėvas džiaugėsi, kad gyvena Kaune, kurį vadino Lietuvos inteligentijos lopšiu. Lietuvos inteligentai, susitelkę laikinojoje sostinėje, buvo galinga kūrybinė intelektualinė jėga, aktyviai kurianti ir puoselė-

janti valstybingumą ir tautiškumą. Prisimenu, tėvas ir kiti karininkai viešų ir privačių pokalbių metu dažnai pabrėždavo, jog mes, lietuviai, turime siekti, kad mūsų valstybė nuolat stiprėtų, todėl ji turi būti „tautiškai gryna“.

Manau, lietuviybės idealai labiausiai atsiskleidė gryninant lietuvių šnekamąją kalbą, gerinant tautinį auklėjimą šeimoje, mokykloje ir kariuomenėje. J. Jablonskis ir kiti kalbininkai karštai ragino: kalbėkime lietuviškai, atsakykime tarmybių, žargono, svetimybų. Mūsų šeimoje, kaip ir daugelyje kitų, buvo švenčiamos ne tik religinės šventės, bet ir Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena. Mano ir kitų Lietuvos jaunuolių ugdymo tradicijos buvo paremtos katalikybės puoselėjimo idėja. Katalikų bažnyčios ir tautiškumo sklaidos principai puikiai derėjo.

Tie, kurie domisi istorija, žino: Kaunas XX a. 2-ąjį dešimtmetį kalbiškai buvo labai margas, o 4-ojo dešimtmečio pabaigoje jį jau buvo galima vadinti lietuviybės *forpostu*. Manau, Lietuvos Vyriausybės pasirinkta tautiškumo stiprinimo kryptis buvo tinkamai įtvirtinta šeimoje, mokykloje, kariuomenėje – visos šalies gyvenime.

Jūs perdavėte LKA bibliotekai daug vertingų tarpukario ir sovietmečio knygų lietuvių ir užsienio kalbomis. Visi žinome, kad pardavus jas antikvariate galima būtų gauti nemažai pinigų... Kodėl dovanojate šiuos vertingus leidinius būtent Karo akademijos skaitytojams?

Kai kuriuose Lietuvos kariuomenės daliniuose bibliotekos išnyko. Nemanau, kad tai gerai. Tačiau liko pati didžiausia krašto apsaugos sistemoje – Lietuvos karo

akademijos biblioteka. Akademijoje šandien sutelktas kariuomenės intelektualinis, šviečiamasis potencialas: čia studijuojantys kariūnai, dirbantys karininkai, seržantai, dėstytojai. Todėl aš savąją, tėvo mjr. Jokūbo Dagio, biblioteką atidaviau, manau, į geras rankas. Taip pagerbiau ir savo tėvo atminimą, ir jaunos karininkus, kurie šandien gina taiką Lietuvoje ir pasaulyje, ir tuos, kurie rengiasi ją ginti, karyboje radę savo pašaukimą. Jei mūsų šeimos sukaupė knygas atiduotume į antikvariatą, nežinia, kur jos patektų. O jei LKA bibliotekos skaitytojui mūsų dovana bus naudinga – aš būsiu laimingas.

Šiandien nemažai rašoma apie pokaario Lietuvos partizanus. Vis labiau tolstant nuo to laikotarpio kyla klausimas – kaip mes šiuos laisvės kovotojus prisiminsime: ar tik „valdiškai“, ar vis dėlto suvoksime jų vertybes, jų buvimo šioje žemėje prasmę, įprasminsime jų pėdsakus, paliktus mūsų istorijoje. Manau, kad Akademijos kariūnai, kursų klausytojai, analizuodami praeities pamokas, privalo jas vertinti kritiškai ir iš jų pasimokyti.

Ko Jūs norėtumėte palinkėti mūsų Akademijos kariūnams?

Romėnai sakė: *Si vis pacem para bellum!* („Nori taikos, ruoškis karui!“). Karininko šūkis *Pro Patria!* („Už Tėvynę!“) reikalauja ne tik tarnybos valandas „atbūti“. Karininkas visada turi būti rikiuotėje. 1941–1945 m. karas, kurį išgyvenau, – klasikinio karo pavyzdys, kai vienas prieš kitą stėjo du priešiški frontai. Tačiau tai – jau tolimesnis praeitis. Šiuo metu vis svarbesnis tampa informacinis karas, psichologinis agresijos pavojus.

AKADEMIJOS PULSAS | SVEIKINAME

Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos proga vyrų choro „Kariūnas“ vadovą **Vytautą VERSECKĄ** Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė apdovanojo ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

SUTEIKTI LAIPSNIAI

2012-08-28

kpt. **Mantui VALATKEVIČIUI** – majoro

2012-09-10

vrš. **Viliui JANUŠEVIČIUI** – seržanto majoro

2012-09-28

vyr. srž. **Artūriui KARPAVIČIUI** – štabo seržanto

AKADEMIJOS SENATO INFORMACIJA

Senato patvirtintos komisijos š. m. gegužės–birželio mėn. atliko mokslinių darbų bendrą ekspertinio patikrinimo procedūrą dėl leidimo eiti profesoriaus ar vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas.

Komisijos, kurias sudarė atitinkamų mokslo sričių mokslininkai, konstatavo, kad Akademijos mokslininkų **doc. dr. Raso Smaliukienės** (tema „Lyderystės raiška viešajame administravime: vadybos diskursas“), **doc. dr. Aušriaus Juozapavičiaus** (tema „Kompiuteriniai fizikinių sistemų modeliavimai“), **doc. dr. Valdo Rakučio** (tema „Karo istorijos tyrimai“) ir **doc. dr. Jūratės Novagrockienės** (tema „Politinės kaitos procesų analizė pokomunistinėje Lietuvoje: metodologinės paieškos ir empirinis tyrimas“) pateikti darbai atitinka nustatytus reikalavimus ir tai leidžia eiti atitinkamas pareigas. Senato birželio 26 d. posėdyje jiems buvo išduotos pažymos, patvirtinančios kvalifikacinį lygį, reikalingą profesoriaus ar vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti.

Su naujo tipo karo veiksniais susiduria ir Lietuvos kariai tarptautinėse misijose. Šiuolaikinis karininkas turi būti pasiruošęs žaibiškai priimti sprendimus nestandartinėse situacijose. Tam reikalingas žinias ir įgūdžius linkiu Jums, kariūnai, įgyti Lietuvos karo akademijoje, kurios bibliotekoje sukaupta daug šaltinių, būtinų šiam tikslui pasiekti!

Visiems Karo akademijos kariūnams ir kariams linkiu visada draugauti su knyga.

KARIŪNO vardu dėkojame už malonų pokalbį.

PROTINGOS MINTYS

*Jeigu manai, kad
mūšį pralaimėjai, tai*

ir pralaimėsi

Ferdinan Foch

BIBLIOTEKOS RĖMĖJŲ GALERIJA

GENIUS PROCUTA (Torontas, Kanada) ir architektas VACYS PROCUTA (Hamiltonas, Naujoji Zelandija) dovanotų knygų kolekciją skyrė savo tėvo Antano Procutos, 20 metų tarnavusio prieškarinio Lietuvos kariuomenės 4-ajame artilerijos pulke vyr. puskarininkiu, atminimui išsaugoti. Prof. Genius Procuta, aktyvus Kanados lietuvių bendruomenės veikėjas, remia mūsų šalies bibliotekas.

BENEDIKTAS VYTENIS MAČIUIKA – JAV lietuvių politikas ir visuomenės veikėjas, profesorius, istorikas – dovanotų knygų kolekciją karo mokslų tematika skyrė karo lakūno plk. ltn. Antano Mačiukos atminimui pagerbti.

VIKTORAS KUBILIUS – Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokyklos XX laidos artilerijos jaunesnysis leitenantas – bibliotekai dovanuoja didelę enciklopedijų anglų kalba kolekciją, vertingų knygų karo mokslų ir istorijos tematika, suteikė materialinę paramą, kuri buvo skirta bibliotekos fondams vertingais leidiniais papildyti.

ALFONSAS SVARINSKAS – pirmasis atkurto Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas, Lietuvos partizanų kapelionas, dimisijos pulkininkas, mونسin-joras – nuoširdus Akademijos bibliotekos bičiulis, nepailstantis dvasinių ir moralinių vertybių sergėtojas, asmeninės tvirtybės pavyzdys karininkams ir kariūnams – dovanuoja bibliotekai daug vertingų religinės tematikos knygų.

ALGIRDAS VINCAS KANAUKA – Amerikos lietuvių bendruomenės narys, JAV karinių oro pajėgų dimisijos majoras, Lietuvos karo akademijos kvietinis lektori-

rius, viešojo administravimo mokslų daktaras – ištikimas bibliotekos rėmėjas, dovanojęs labai daug knygų moderniosios karybos ir lyderystės tematika.

JONAS ANDRIŠKEVIČIUS – dimisijos generolas majoras, pirmasis atkurto Lietuvos kariuomenės vadas – Akademijos bibliotekos nuolatinis rėmėjas, asmeniškai dovanojęs jai daug vertingų knygų, svariai prisidedantis puoselėjant kultūros tradicijas Lietuvos kariuomenėje.

ALEKSANDRAS DAGYS – dimisijos kapitonas, Lietuvos atsargos karininkų sąjungos narys – Karo akademijai padovanojo savo tėvo, paskutinio Lietuvos karininkų ramovės reprezentacinių rūmų šeimininko, mjr. Jokūbo Dagio sukauptą ir išsaugotą knygų istorijos ir karo mokslų tematika kolekciją.

AMBASADOS

1. Jungtinių Amerikos Valstijų ambasada
2. Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės ambasada
3. Lenkijos Respublikos ambasada
4. Prancūzijos Respublikos ambasada

INSTITUCIJOS

1. „Versmės“ leidykla
2. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
3. Vilniaus Šv. Kristoforo ROTARY klubas
4. Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos

AKADEMIJOS PULSAS | PASKIRTI | PAREIGAS

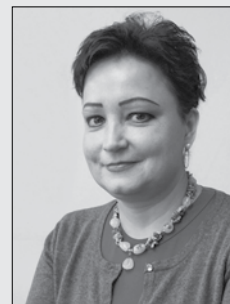
2012-09-03
Arūnas ALONDERIS
paskirtas į LKA Redakcinio skyriaus viršininko pareigas.

2012-10-01
dr. Rasa SMALIUKIENĖ
paskirta į LKA Universitetinių studijų instituto Vadybos katedros vedėjo profesoriaus pareigas.

2012-10-01
dr. Aušrius JUOZAPAVIČIUS
paskirtas į LKA Universitetinių studijų instituto Inžinerinės vadybos katedros vedėjo profesoriaus pareigas.

2012-10-01
dr. Dileta JATAUTAITĖ
paskirta į LKA Universitetinių studijų instituto Užsienio kalbų katedros vedėjo docento pareigas.

Mjr. Rimvydas

ADOMAVIČIUS

Mjr. Gintautas

JAKŠTYS

Doc. dr. Nijolė

JANULAITIENĖ

Leonardo da Vinčio karo mašinos

KARIŪNO skaitytojus kviečiame susipažinti su sutrumpintu paskaitos „Kas sieja tanką, sraigtasparnį ir Moną Lizą?“ variantu.

Rugsėjo 11–20 d. Lietuvos karo akademija dalyvavo pirmą kartą šalyje vykusiame mokslo festivalyje „Erdvėlaivis Žemė“. Jo metu Akademijoje lankėsi šešios Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių grupės. Susitikimų su moksleiviais metu mjr. Gintautas Jakštys ir mjr. Rimvydas Adomavičius skaitė paskaitą „Kas sieja tanką, sraigtasparnį ir Moną Lizą?“, skirtą didžiojo Renesanso genijaus Leonardo da Vinčio 560-osioms gimimo metinėms paminėti.

Išvykdami namo moksleiviai dėkojo už įdomią viešnagę Karo akademijoje ir vylėsi apsilankyti čia dar ne kartą.

Renesanso epochoje susiformavo nauja žmogaus ir jo gyvenimo tikslo samprata. Ji reiškėsi per proto kultūrą ir tikėjimą neišsemiamomis individo kūrybinėmis galiomis, jo genialumu, išskirtinumu. Bažnyčios autoritetui pamažu menkstant, žmogus vis dažniau pasijusdavo visatos centru.

Išvykdami namo moksleiviai dėkojo už įdomią viešnagę Karo akademijoje ir vylėsi apsilankyti čia dar ne kartą.

Festivalio organizatorių ir dalyvių nuotrauka atminimui, 2012 m. rugsėjo mėn.

Todėl nenuostabu, kad šioje epochoje gimė universalus žmogaus koncepcija, kurios esmė – žmogus turi aktyviai reikštis įvairiose gyvenimo srityse: moksle, mene ir politikoje.

Leonardas da Vinčis (*Leonardo da Vinci*) – vienas žymiausių Italijos ir pasaulio dailininkų, kurio teptukui priklauso nemažai tapybos šedevrų, dažnai buvo vadinas *Homo universale*, nes bene labiausiai atitiko Renesanso epochos visapusiško žmogaus idealą. Jo genialumas atsiskleidė ne tik mene – garsiuosiuose paveiksluose „Paskutinė vakarienė“ ir „Mona Liza“, kurių meninė šlovė pasaulyje neblėsta daugiau kaip 500 metų, bet ir kitose srityse, kuriomis domėjosi šis talentingas žmogus – gamtos moksluose, filosofijoje, karyboje. Todėl šiandien Leonardas da Vinčis žinomas ir kaip botanikas, anatomas, fizikas ir konstruktorius, literatūrologas ir karo inžinierius.

Maždaug 1482 m. Leonardas da Vinčis, jau žinomas tapytojas, buvo priimtas į Milano hercogo Ludoviko Sforcos (*Ludovico Sforza*) tarnybą kaip karo inžinierius. Jis parašė laišką, suintrigavusį ir visiškai apstulbinusį hercogą. Jame da Vinčis teigė galįs pastatyti kilnojamąjį tiltą, išmanų bombardavimo technikos konstravimą, žiną, kaip sumontuoti patranką, mokąs statyti laivus, kurie būtų gerai šarvuoti kaip vežimai, katapultos ir kitos karo mašinos. Ir tikrai, pažangių idėjų įkvėptas, tuo metu jis sukūrė šarvuotį, granatą, minosvaidį, haubicą, katapultą, daug kitų Renesanso epochos standartus pranokusių gynybinių įrenginių. Kare su turkų flotile jis pritaikė nemažai tiesiog genialių revoliucinių išradimų: gelbėjimo ratą, plaukimo batus, naro kostiumą, kvėpavimo prietaisą, povandeninį laivą.

Daugelis Leonardo da Vinčio išradimų taip ir liko brėžiniuose, o jo idėjos, pralenkusios laiką, buvo pradėtos įgyvendinti tik po 400 metų. Tačiau Renesanso genijaus suprojektuoti šiuolaikinių ginklų prototipai: sraigtasparnis, tankas, kulkosvaidis, minosvaidis, raketos, povandeninis laivas, gerai apgalvotos jų konstrukcijos iki šiol stebina mokslininkus ir karybos specialistus.

Leonardo da Vinčio indėlis kuriant karo technologijas

Robotas karys. Leonardo da Vinčio parengtas roboto kario projektas mokslo pasaulyje nebuvo žinomas iki 1957 m., kol Karlas Pedretis (*Carlo Pedretti*) atrado jo brėžinį tarp daugybės kitų genijaus projektų. Pirmasis roboto kario brėžinys datuojamas 1495 m.

Moksleiviai Akademijos šaudykloje

Leonardo da Vinčio robotas karys sulaukė pelnyto mokslininkų dėmesio. 1996 m. Markas Rosheimas (*Mark Rosheim*), bendradarbiaudamas su Florencijos institutu bei Istorijos ir mokslo muziejumi, išleido jam skirtą studiją. 2002 m. BBC bendrovės užsakymu tas pats Markas Rosheimas pagamino roboto kario modelį. 2007 m. Mario Tadei (*Mario Taddei*), tyrinėdamas Leonardo da Vinčio rankraščius, rado dar daugiau informacijos, kuria remiantis buvo sukurtas dar vienas robotas karys, beveik idealiai atitinkantis da Vinčio brėžinius. Tik tada paaiškėjo, jog šis mechanizmas sukurtas išskirtinai gynybos tikslams, tačiau negali pakeisti mūšio lauke tikrų karių, nes jo judesiai gana riboti. Virvelių ir kitų techninių elementų konstrukcija leido robotui kariui tik judinti šarvuotas rankas ir ginklus į kairę ir į dešinę.

Sraigtasparnis. Manoma, kad oro sraigto brėžinį genealusis išradėjas nubraižė 1489 m. Jo brėžinys rastas XIX a., tačiau niekada nebuvo bandyta šio prietaiso pagaminti. Vėlesniais laikais didžiojo Leonardo idėjos buvo pritaikytos kuriant vertikalaus pakilimo orlaivius, kurie, ilgai tobulinami, tapo dabar itin plačiai naudojamais sraigtasparniais.

Minosvaidis (mortyra). Tarp daugelio karinės paskirties įrenginių išskirtinės Leonardo da Vinčio sukurtos artilerijos

priemonės. Jo 1482 m. sukonstruotą įrenginį galima drąsiai vadinti minosvaidžiu pirmtaku. Itin svarbi šio ginklo savybė ta, kad, keičiant šaudymo kryptį ir nuotolį, šauliui nereikia perkelti viso minosvaidžio. Šaudymo kryptį ir kampą galima keisti specialiais prie minosvaidžio pritvirtintais prietaisais.

Daugiamazdis pabūklas. Šis ginklas iš kitų išsiskyrė ugnies galia. Iš daugiamazdžio pabūklo buvo galima apšaudyti didžiulį sektorių, vienu metu pataikyti į daug taikinių, jį nesunku buvo nukreipti į pasirinktą objektą, pervežti į kitą vietą. Daugiamazdžio pabūklo brėžinys datuojamas 1482 m.

Sienų gynybos įrenginys. Mokslininkas kūrė ne tik puolamuosius ginklus, bet ir originalius inžinerinius gynybinius projektus. 1482–1485 m. Leonardas da Vinčis pasiūlė gana paprastą, bet veiksmingą sienų gynybos įrenginį, valdomą svirtimis, kuris turėjo nustumti šturmuojančių karivių kopėčias nuo gynybinių sienų, kad priešai negalėtų ant jų užlipti.

Kovos vežimas „skerdikas“. Tai vienas įspūdingiausių ir efektyviausių Leonardo da Vinčio karinių įrenginių. Jo brėžinys

← Pradžia 44 puslapyje

buvo parengtas 1485 m. Kovos vežimai buvo žinomi dar senovėje, bet šis iš kitų išsiskiria originalia konstrukcija, kurioje svarbiausia – besisukančios geležtės, nainkančios visa, kas pasitaiko jų kelyje.

Išmontuojamoji patranka. To meto patrankos ir jų vežimai buvo labai sunkūs, gremzdžiški. 1478–1485 m. da Vinčis sugalvojo lengvai surenkamą konstrukciją, kuria naudojantis buvo galima patrankas gana greitai pervežti iš vienos vietos į kitą.

Tankas. Maždaug 1485 m. Leonardas da Vinčis pasiūlė šarvuoto, didžiulės ugnies galios įrenginio variantą. Kadangi pagal sumanymą konstrukcijos funkcijos visiškai atitiko šių dienų tanko paskirtį mūšio lauke, šis jo projektas pelnytai laikomas tanko prototipu. Įrenginys, saugomas milžiniško skydo, galėjo judėti mūšio lauke demonstruodamas milžinišką ugnies galią. Tai buvo genialus sumanymas, tačiau tuo metu dėl didžiulės konstrukcijos svorio sunkiai pritaikomas. Leonardas da Vinčis neįgyvendino projekto praktiškai dėl šios ir kitų sunkiai sprendžiamų problemų.

Katapulta. Katapultos mūšių laukuose naudojamos nuo seniausių laikų. Laikui bėgant buvo parengta įvairiausių jų variantų. Leonardo da Vinčio 1485–1490 m. pasiūlytas katapultos projektas iš kitų išsiskyrė tuo, kad jos veikimo principas buvo pagrįstas originaliu atradimu, jog dvi medinės lingės, staigiai tiesdamosi, sukuria labai galingą sviedžiamąją energiją. Dėl to Leonardo katapulta galėjo nusviesti sunkų akmenį ar indą su padegamuoju skysčiu daug toliau negu kitos.

Daugiavamzdė bombardą. Ją sudarė sukamasis mechanizmas ir šešiolika ratu išdėstytų patrankų. Kokia buvo šios daugiavamzdės bombardos paskirtis, nėra tiksliai žinoma, todėl galimos įvairios interpretacijos. Bombardos brėžinys datuojamas 1503–1505 m.

Tvirtovė. 1507–1510 m. Leonardas da Vinčis sukūrė labai kompaktiškos ir beveik neįveikiamos tvirtovės konstrukciją. Jos sienos sukonstruotos taip, kad galėtų atlaikyti tikslus artilerijos sviedinių smūgius. Kadangi ypatingas dėmesys buvo skiriamas karių ir jų vadų saugumui, sienos ir

Vyr. srž. V. Kažemėkas rodo moksleiviams pistoleto sandarą

visi bokštai numatyti apvalios formos, kad būtų sunkiau įveikiami.

Laivas-pabūklas. Šis mažas laivas, turintis pabūklą, buvo skirtas prieš laivams naikinti. Jo apsauginis skydas buvo lengvai nuleidžiamas, o po šūvio vėl pakeliamas. Į nedidelį laivą buvo sunku pataikyti, be to, jis galėjo niekieno nepastebėtas priartėti prie prieš laivų naktį, juos staiga apšaudyti ir vėl pasitraukti.

Milžiniškas arbaletas. Šis apie 30 m ilgio arbaletas buvo medinis. Jo lankas taip pat buvo pagamintas iš lankščios medienos gabalų. Šiam ginklui užtaisyti buvo sukurtas specialus mechanizmas, o transportuoti – įtaisyti 6 ratai.

Apgulos bokštas buvo skirtas prieš tvirtovės ar miesto sienų šturmui palengvinti. Leonardo da Vinčio apgulos bokštas iš kitų išsiskyrė savo paprasta ir judria konstrukcija: sukonstruotas taip, kad galima būtų jį naudoti pagal besikeičiančią situaciją. Apgulos bokšto lieptelis buvo lengvai reguliuojamas ir papildomai apsaugotas nuo apšaudymo.

Balisticiniai Leonardo da Vinčio tyrimai

Leonardas da Vinčis, eksperimentuodamas su šaunamaisiais ginklais, domėjosi ir balistika (mokslu, tiriančiu sviedinių, kulų, minų, bombų ir kitų šaudmenų judėjimo dėsnius; graikų k. *balō* – „mėtyti“, „svaidyti“). Mokslininkas, tirdamas šaudmenų

judėjimo trajektorijas, pastebėjo: kai šaudmuo juda, oro pasipriešinimo jėga sumažina jo greitį, vadinasi, greičiausiai skrieja aptakios formos šaudmenys. Leonardas da Vinčis neturėjo šiuolaikinės įrangos šaudmens trajektorijai apskaičiuoti, bet odinis maišas, pripildytas vandens, su vienodo storio, viena eile įstatytais tuščiaaviduriais vamzdeliais eksperimentui puikiai tiko. Tokį „dūdmaišį“ paspaudus, vanduo trykšdavo fontanu skirtingomis kreivėmis, todėl buvo galima jų trajektorijas stebėti iš arti ir atlikti reikiamus skaičiavimus.

Šiandien mus taip pat stebina genialiojo išradėjo balisticiniai bandymai, atlikti šaudant iš patrankos statmenai į viršų. Tokiu būdu Leonardas bandė nustatyti, kiek aukštai lekia šaudmuo. Tyrėjas manė, kad pagal tai, kiek giliai jis įsminga į žemę, galima nustatyti atstumą iki aukščiausio šaudmens pakilimo taško.

Tik praėjus 200 metų po Leonardo da Vinčio balisticinių tyrimų Europoje buvo sukurta pirmosios teorijos, kuriomis bandyta moksliai pagrįsti šaudmenų judėjimo dėsnius.

Kitos Renesanso genijaus karo inžinerijos idėjos buvo pradėtos įgyvendinti praėjus 400 metų. Jo suprojektuoti šiuolaikinių ginklų prototipai: sraigatasparnis, tankas, kulkosvaidis, minosvaidis, raketos ir povandeninis laivas – nepaliauja mokslininkų ir karybos specialistų stebinti iki šiol. Karo reikmėms pritaikyti Leonardo da Vinčio išradimai buvo skirti tik tam, kad, anot jo, „saugotų brangiausią gamtos dovaną – LAISVĘ“.

Kaip sakė senovės romėnai: *Si vis pax, para bellum!*

PROTINGOS MINTYS

Tai, ką žmonės sako, tai, ką jie daro, ir tai, ką jie sako apie tai, ką daro, yra visiškai skirtingi dalykai

**Antropologė
Margaret Mead**

Prof. habil. dr. Algirdas
AŽUBALIS

Akademijos dienos Lietuvos rajonų centruose

Lietuvos karo akademija, kaip ir kitos šalies aukštosios mokymo institucijos, bendrojo lavinimo mokyklose propaguoja stojimo ir studijų sąlygas. Viena iš populiariausių formų – atvirų durų dienos. Deja, jau kurį laiką pastebima, kad į jas atvyksta daugiausia artimesnių Vilniui rajonų ir Vilniaus moksleiviai. Priežastis gana paprasta – jie negali įsigyti pigesnių viešojo transporto (automobilių ir geležinkelių) bilietų, todėl kelionė iš tolimesnių Lietuvos taškų į sostinę gana brangi ir vis brangsta. Tad jei „Mahometas neina prie kalno“, tai „kalnas turi ateiti prie Mahometo“ – tenka Akademijos atstovams vykti į atokesnes šalies vietas susitikti su moksleiviais ir jų mokytojais. Viena iš susitikimo formų – Karo akademijos dienos Lietuvos rajonuose.

Jau įvyko trys tokie renginiai: Telšiuose (2011-04-21), Anykščiuose (2012-02-15) ir Tauragėje (2012-04-26). Jie prasideda atvykusiu į numatytą miestą Akademijos dėstytojų ir kariūnų ekskursija.

Telšiuose aplankėme Žemaičių „Alkos“ muziejų, Šv. Antano Paduviečio bažnyčią – Telšių vyskupijos katedrą, pavaikščiujome gražiai sutvarkyta Masčio ežero pakrante. Anykščiuose – 2012 m. Lietuvos kultūros sostinėje – padėjome gėlių prie garsiųjų anykštėnų rašytojų vyskupo Antano Baranausko, Antano Žukausko-Vienolio ir Jono Biliūno paminklų, aplankėme naujai atidarytą Angelų muziejų. Tauragėje nuvykome prie Vinco Kudirkos paminklo, trumpos ekskursijos metu susipažinome su miestu.

Toliau Akademijos dienos vyksta pagal nustatytą planą: delegacija susitinka su atvykusiais į susitikimą rajono mokyklų vadovais, atsakingais už mokinių profesinį orientavimą, pakviestais įvairių mokomųjų dalykų mokytojais ir panorusiais dalyvauti susitikime 9–12 klasių moksleiviais. Po LKA pristatymo atskiruose kabinetuose domi-

nančiais klausimais kalbasi atitinkamų dalykų mokytojai ir Akademijos dėstytojai.

Šio straipsnio autorius Telšiuose susitiko su pradinių, Anykščiuose ir Tauragėje – su pradinių ir vyresniųjų klasių mokytojais, skaitė paskaitą „Loginio mąstymo ugdymas matematikos pamokose“ remdamasis savo monografija „Logika ir mokyklinė matematika“ (Anykščių pedagogams tai buvo labai įdomu, nes joje išanalizuotos net 24 rajono mokytojų, kurių nemažai dalyvavo ir šiame susitikime, autorius stebėtos matematikos pamokos), papasakojo apie logikos ir matematikos dėstymą Akademijoje.

Užsienio kalbų katedros vedėja Jolanta Rasiulienė, parengusi pokalbį tema „Užsienio kalbos LKA. Abiturientų pasirengimo studijoms problemos“, minėtuose miestuose susitiko su užsienio kalbų mokytojais, Politikos mokslų katedros lektorius Liudas Zdanavičius – su istorijos ir politologijos mokytojų, kad pristatytų tarptautinių santykių studijų LKA programą, pasidalytų savo mintimis apie abiturientų pasirengimą ją studijuoti, doc. dr. Aušrys Juozapavičius informatikos mokytojams perskaitė pranešimą „Transporto ir logistikos studijos LKA. Informatika LKA ir Lietuvos kariuomenėje“.

Karo akademijos dienose Telšiuose ir Anykščiuose dalyvavo ir lektorė Jolanta Budreikienė. Ji susitiko su šių rajonų mokytojais lituanistais, papasakojo jiems apie kalbos kultūros mokymą LKA, atkreipė dėmesį į stojančiųjų dažniausiai daromas klaidas. Telšiuose Tikslųjų mokslų katedros vedėjas prof. habil. dr. Evaldas Maldutis fizikos ir matematikos mokytojams skaitė paskaitą „Matematika ir fizika LKA. Abiturientų žinių spragos. Lazerinės technikos naujovės, jų taikymo perspektyvos kariuomenėje“. Anykščiuose doc. dr. Audronė Petrauskaitė rajono mokyklų eti-

kos mokytojus sudomino pranešimu „Etika LKA ir Lietuvos kariuomenėje“. Šiame mieste doc. dr. Valentina Vilutienė chemijos ir biologijos mokytojams skaitė paskaitą „Chemijos ir aplinkos apsaugos studijos LKA ir jų taikymas Lietuvos kariuomenėje. Abiturientų pasirengimo studijuoti šias disciplinas problemas“.

Tokie dėstytojų ir mokytojų susitikimai turi didžiulę didaktinę reikšmę – jų metu tiesiogiai įgyvendinamas svarbus mokymo perimamumo principas. Dėstytojai sužino atitinkamo dalyko mokymo vidurinėje bendrojo lavinimo mokykloje problemas, mokytojai – dėstytojų pageidavimus gerinti abiturientų parengimo lygį. Geriau abipusiškai susipažįstama su atitinkamų dalykų mokymo vidurinėje ir dėstytojų aukštojoje mokykloje programomis, vadovėliais, dėstytojai pristato savo mokslinius tyrimus.

Su likusiais salėje mokyklų vadovais ir 9–12 klasių moksleiviais iš pradžių bendravo LKA vadovybės atstovai (Telšiuose – plk. ltn. Ramūnas Baronas, Anykščiuose – plk. Gintaras Bagdonas, Tauragėje – Kariūnų bataliono vyr. instruktorius kpt. Artūras Balčytis), trumpai pristatė Akademiją. Po to kalbėjo Atrankos centro darbuotojai (Telšiuose ir Anykščiuose – Kęstutis Kairys), Studijų skyriaus Planavimo poskyrio viršininkė leiva Nagevičiūtė (Anykščiuose ir Tauragėje), kariūnai (Telšiuose – Sandra Jonušaitė, pagal kilmę telšiškė, ir Vytenis Miliušas, Anykščiuose – Jurgita Žilėnaitė ir Aurimas Lideika, Tauragėje – Eglė Stankevičiūtė ir Mindaugas Lobinas, kilęs iš šio krašto). Visi jie išsamiai papasakojo apie priėmimo į LKA tvarką, mokymosi joje sąlygas.

← Pradžia 47 puslapyje

Stengiamasi į LKA pristatymus – Akademijos dienas – kviesti kariūnus, kilusius iš atitinkamų ar bent artimų rajonų. Iki šiol tai puikiai pavykdavo atrenkant LKA vadovybės atstovus: plk. ltn. R. Baronas pagal kilmę yra telšiškis, buvęs LKA viršininkas plk. G. Bagdonas – anykštėnas, kpt. A. Balčytis – tauragiškis. Tai padeda dar labiau sudominti tiek moksleivius, tiek pedagogus.

Atskirai norisi aptarti labiausiai pavykusių Karo akademijos dieną, kuri buvo surengta Anykščiuose, 2012 m. Lietuvos kultūros sostinėje, Vasario 16-osios išvakarėse.

Prieš ekskursiją po Anykščius rajono savivaldybėje surengto priėmimo metu Akademijos delegaciją pirmiausia pagerbė meras Sigutis Obelevičius, Lietuvos Seimo narys anykštėnas Antanas Baura ir Švietimo, kultūros, sporto ir turizmo skyriaus vedėja Vida Dičiūnaitė. Susitikime su mokyklų vadovais ir 9–12 klasių moksleiviais dalyvavo ir iš Anykščių kilęs gen. mjr. Almantas Leika. Jis skaitė paskaitą apie

krašto gynybą ir renginio pabaigoje Vasario 16-osios proga, kaip ir Seimo narys anykštėnas Jonas Šimėnas, pasveikino visus jo dalyvius. Po to koncertavo LKA vyrų choras „Kariūnas“.

„Anykštos“ laikraščio korespondentas Rytis Kulbokas savo straipsnyje pažymėjo, kad choro „pasirodymas sulaukė gausių ovacijų, o kai kurios mokytojos buvo taip sujaudintos jaunųjų kariūnų pasirodymo, kad kalbėjo, jog iš susižavėjimo vos neverkė“. Taigi, Anykščiuose pasiekti ne vien profesinio orientavimo tikslai, bet ir įneštas, nors ir nedidelis, indėlis į jų, kaip 2012 m. Lietuvos kultūros sostinės, renginių aruodą.

Labai norisi pasidžiaugti Karo akademijos dienose dalyvavusiais kariūnais. Telšiuose visus sužavėjo S. Jonušaitė (8 klases baigusi „Atžalyno“ vidurinėje mokykloje, kur ir vyko renginys) ir V. Miliušas, padėję supažindinti mokyklų vadovus ir moksleivius su stojimo į LKA sąlygomis. V. Miliušas Telšiuose dirbo itin daug: išvakarėse susirgus doc. dr. Broniui Puzinavičiui, jo instruktuoatas telefonu, susitiko su rajono

tikybės ir etikos mokytojomis ir joms pasakoję apie sielovados veiklą, pasirenkamąjį religijų istorijos kursą LKA. Viskas vyko taip sėkmingai, kad jo pokalbis su pedagogėmis truko net ilgiau, negu profesionalių dėstytojų – taip klausytojos buvo sužavėtos jaunojo lektoriaus. Tinkamai atstovavo Akademijai Anykščiuose J. Žilėnaitė ir A. Lideika (beje, abu pirmą kartą gyvenime čia lankėsi ir dėl to patys buvo labai patenkinti). Tauragiškiams labai patiko simpatiškoji E. Stankevičiūtė (beveik jų žemietė iš anapus Nemuno, Gelgaudiškio) ir iš šio krašto kilęs M. Lobinas, puikiai papasakoję (remdamiesi savo pačių patirtimi) apie atranką į Akademiją (deja, niekas iš LKA Atrankos centro darbuotojų į Tauragę vykti negalėjo). Vadinasi, kariūnus mes ugdome gana sėkmingai.

Anykščiuose ir Tauragėje nestokojo me vietos žiniasklaidos dėmesio – Karo akademijos dienos buvo plačiai ir išsamiai nušviestos. Tai dar greičiau padėjo pasiekti pagrindinį renginio tikslą – išsamiai supažindinti moksleivius su stojimo ir studijų Karo akademijoje sąlygomis.

AKADEMIJOS PULSAS

Kraujo donorystės akcija „Dalinkis gyvenimu“ Karo akademijoje, rugsėjo 27 d.

Kuo ypatingos studijos Karo akademijoje?

- ⊙ Išėję pasirinktą studijų programą kariūnai įgyja aukštąjį universitetinį išsilavinimą, jiems suteikiamas pirmasis karininko laipsnis. Taip pat jie gauna pėstininkų būrio vado kvalifikaciją (išėjusieji Orlaivių pilotavimo, Skrydžių valdymo, Aviacijos mechanikos inžinerijos, Elektronikos inžinerijos ir aviacinių elektros įrenginių studijų programos – karininko specialisto pažymėjimą).
- ⊙ Šiais metais Karo akademijoje siūlomos studijų programos: Personalo vadyba, Tarptautiniai santykiai, Modernių gynybos technologijų vadyba, Orlaivių pilotavimas, Skrydžių valdymas, Aviacijos mechanikos inžinerija, Elektronikos inžinerija ir automatika. Lygia-grečiai vyksta profesinis karinis rengimas. Kariūnai, studijuojantys pagal Modernių gynybos technologijų programą, sėkmingai baigę pirmąjį semestrą, gali pareikšti norą studijuoti LAJM (Klaipėdoje) pagal Laivavedybos arba Laivų energetinių įrenginių eksploatavimo studijų programas. Taip pat yra galimybė studijuoti JAV karo akademijose.
- ⊙ Kariūnai yra visiškai išlaikomi valstybės: apgyvendinami, maitinami, gauna aprangą, stipendiją (130–600 Lt), jiems garantuojamas nemokamas mokslas, sveikatos ir gyvybės draudimas.
- ⊙ Baigusiems studijas kariūnams suteikiamas karininko laipsnis, paprastai jie skiriami į būrio vado pareigas Lietuvos kariuomenės daliniuose.
- ⊙ **Tai vienintelė aukštoji mokykla Lietuvoje, kurioje suteikiamas aukštasis universitetinis išsilavinimas ir profesinis parengimas.**

Kaip atrodo kariūnų gyvenimas Karo akademijoje?

Kariūnai – ne tik studentai. Jie visų pirma – kariai, kurie privalo klausyti vadų, laikytis statutų, dienotvarkės, vykdyti įsakymus, negali be leidimo palikti Karo akademijos teritorijos, ne visada išleidžiami savaitgaliais į tėviškę, turi mažiau laisvalaikio, bet daugiau papildomų pareigų, privalo dalyvauti kartais nelengvuose kariniuose mokymuose ir pratybose. Tačiau jiems sudarytos puikios gyvenimo ir mokymosi sąlygos, dėsto kvalifikuoti dėstytojai, siūlomi įdomūs pasirenkamieji studijų dalykai, sustiprintas anglų kalbos mokymas.

Suteikiama galimybė naudotis turtinga biblioteka, skaitykla, internetu, sportuoti, lankyti įvairius būrelius. Organizuojamos šventės, ekskursijos, išvykos, užtikrinama nuolatinė medikų priežiūra. Vykstantiems namo ar atostogų skiriami dienpinigiai, visiems mokama stipendija.

Kaip įstoti į Karo akademiją?

- ⊙ Tu turi dalyvauti atrankoje – išlaikyti profesinio tinkamumo testą (nelauk vasaros – tai gali atlikti iš anksto).
- ⊙ Karo akademija Tau atsiųs siuntimą į Karo medicinos ekspertizės komisiją. Po nuodugnios sveikatos patikros Tu turėsi gauti komisijos pažymą dėl tinkamumo studijuoti Karo akademijoje.
- ⊙ Užpildysi prašymą LAMA BPO informacinėje sistemoje ir dalyvausi konkurse pagal Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūnų priėmimo taisykles.
- ⊙ Neišlaikiusių profesinio tinkamumo testo arba negavusių Karo medicinos ekspertizės komisijos pažymos prašymai studijuoti Lietuvos karo akademijoje nebus nagrinėjami.

Ką reikia žinoti apie profesinio tinkamumo testą?

- ⊙ Pagal profesinio tinkamumo testo rezultatus atrenkami vaikinai ir merginos nuo 16 metų, pasižymintys visomis savybėmis, reikalingomis būsimajam Lietuvos karininkui. Karininkas – tai pirmiausia vadovas. Net jeigu gerai mokaisi, tai dar nereiškia, kad Tau lygiai taip pat gerai seksis vadovauti žmonėms ir tapti geru kariu. Tavo dabartines galimybes, gebėjimus ir reikiamas asmenybės savybes atskleis profesinio tinkamumo testas.
- ⊙ Profesinio tinkamumo testo tikrai neverta baimintis. Atvirkščiai – tai nauja ir kiekvienam naudinga patirtis.
- ⊙ Atrankos komisijų nariai yra patyrę karininkai ir universitetinių katedrų dėstytojai. Žinok – jūsų visų atžvilgiu jie nusiteikę geranoriškai.
- ⊙ Nenusimink, jei nepasisėks: galbūt Tavo pašaukimas kitas. O jeigu labai norėsi studijuoti, atvyksi kitais metais – gal jau būsi išsiugdęs tas savybes, kurios čia reikalingos.
- ⊙ Profesinio tinkamumo testavimo tvarka ir vertinimo kriterijai yra tiksliai reglamentuoti ir patvirtinti.

Ką daryti, norint dalyvauti atrankoje (laikyti profesinio tinkamumo testą)?

1. Pasitikrink sveikatą sveikatos priežiūros įstaigoje pagal gyvenamąją vietą ir, gavęs pažymą (forma F 027-1/a arba F 027/a), registruokis.

2. Registruokis šiais Atrankos centro telefonais: **(8 5) 212 7092; (8 5) 210 3593; (8 5) 210 3589.**

REGISTRACIJA VYKSTA
nuo 2012-10-15 iki 2013-06-07
darbo dienomis nuo 8 iki 17 val.
(pentadieniais – iki 15.45 val.)

Registruojantis reikia nurodyti savo:

- ⊙ vardą, pavardę;
- ⊙ asmens kodą;
- ⊙ adresą;
- ⊙ telefono numerį.

3. Paskirtu laiku turi atvykti į Karo akademiją laikyti profesinio tinkamumo testo.

(Adresas: Šilo g. 5A, Vilnius. Nuo autobusų stoties ir geležinkelio stoties važiuoti Antakalnio kryptimi troleibusu nr. 2 arba mikroautobusu nr. 6 iki „Šilo“ stotelės.)

Ką reikia turėti vykstant laikyti profesinio tinkamumo testo?

TESTAVIMAS VYKS nuo 2012-11-05 iki 2013-07-12

1. Interneto svetainėje www.lka.lt perskaityk, kas rašoma apie profesinio tinkamumo testą.

2. Reikia atsivežti:

- ⊙ pasą arba asmens tapatybės kortelę;
- ⊙ sveikatos pažymą (forma F 027-1/a arba F-027/a);
- ⊙ besimokantiems bendrojo lavinimo mokyklose – mokymo įstaigos išduotą pažymą apie praėjusių metų metinius pa-

žymius, o įgijusiems vidurinį išsilavinimą – brandos atestato su priedais kopiją;

- ⊙ mokymo įstaigos (darbovietės – jei dirbi, dalinio – jei tarnauji kariuomenėje) išduotą charakteristiką;
- ⊙ 30 litų (už maistą);
- ⊙ sporto aprangą;
- ⊙ rašiklį, paprastą pieštuką ir trintuką;
- ⊙ pagrindines asmens higienos priemones.

Testavimas vyks 2 dienas. Dalyviai bus apgyvendinti ir maitinami Akademijoje.

Jeigu neatvyksi laiku arba neatsiveši nurodytų dokumentų, **neturėsi teisės laikyti profesinio tinkamumo testo.**

Ką darysi testavimo metu?

Atliksi įvairias individualias ir grupines užduotis (dalis jų – praktinės), spręsi problemas, dalyvausi pokalbiuose, laikysi fizinio parengtumo normatyvus.

Užduočių turinys neskelbiamas ir specialaus pasirengimo nereikalauja. Toliau pateikiame tik fizinio parengtumo normatyvus, nes jų reikalavimus reikia žinoti iš anksto.

Ką reikia žinoti apie fizinio

parengtumo testą?

Jį sudaro 3 dalys:

- ⊙ atsispaudimai;
- ⊙ susilenkimai;
- ⊙ 3000 m bėgimas.

NORMATYVAI

Eil. nr.	Pratimo pavadinimas	Taškai										
			100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
1.	Atsispaudimai (kartai per 2 min.)	Vaikinai Merginos	71 42	64 36	57 31	49 25	42 19	35 13	28 8	20 2	13	6
2.	Susilenkimai (kartai per 2 min.)	Vaikinai Merginos	78 78	72 72	66 66	59 59	53 53	47 47	41 41	34 34	28 28	22 22
3.	3000 m bėgimas (laikas, min.)	Vaikinai Merginos	12.06 14.42	12.48 15.30	13.33 16.21	14.18 17.12	15.00 18.00	15.42 18.48	16.27 19.39	17.12 20.30	17.54 21.18	18.36 22.06

- ⊙ Netaisyklingai atlikti pratimai neįskaitomi. Apie tai įspėjama pratimo atlikimo metu.
- ⊙ Fizinio parengtumo testas vertinamas teigiamai, jei kiekvienas pratimas įvertinamas ne mažiau kaip 60 taškų.

DĖMESIO!

→ www.lka.lt → stojantiejiems → priėmimo tvarka → Atrankos centras → profesinio tinkamumo testas – pasitikslink, kaip taisyklingai atlikti pratimus, nes dažnam jaunuoliui (-ei) tenka jų neįskaityti (ypač atsispaudimų).

Krn. Matas

RADVILAVIČIUS

Tremtinys

Nešei okupantų rūstybę ant savo
 pečių,
 Surištas, atplėštas nuo vietų, gimtųjų
 namų.
 Prašei Visagalio mintis kasdienines
 priglaust,
 Kai vėjas už lango grėsmingai
 pradėdavo kaupt.

Už ką tu mane taip, likime, baudi?
 Nejau kad Tėvynę nešioju širdy?
 Jei taip, tai kankinki mane dar
 smarkiau,
 Nes meilė many įaus tik tvirčiau.

Randuotais delnais rausiuosi į žemę,
 Slepiauosi nuo to. Su manim ką darai?
 Jaučiu, link tavęs kaip artėju aš,
 Mama,
 Nejau nematai, kaip kankinas vaikai?

Galiausiai sulinksta pavargusios kojos,
 Nelieka jau ryžto pakelti galvos,
 Tik kitapus kranto svajonė man moja –
 Nebejus mano kūnas gimtos Lietuvos..

Krn. Monika

ŠINKŪNAITĖ

Tarp kitko

Sako, nesąmones rašau –
 Nesirimuoja kartais man.
 Bet kai aš įtemptai maštau,
 Nesirimuoja dar labiau.

Man sakė, nerašyk daugiau visai,
 Nespauk savęs ir nesistenk,
 Bet aš pasimetu tada
 Ir nežinau, kame bėda.

Man sakė būt tyliai – labai gerai:
 Gerai, nes daug ką apmąstai,
 Gali dar plus kažkur žiūrėt
 Ir kartais galva palinksėt.

Man sakė būt ramiai – labai gerai:
 Gali pavaikšiot, pabėgioti,
 Gali dar kojines padžiauti,
 Jei leidžia – naktį pamiegoti.

Man sakė būt drąsiai – irgi gerai:
 Gali parėkaut, kai tik nori,
 Gali kelis žodžius dar pasakyt,
 Nors ir nenori nieks klausyt.

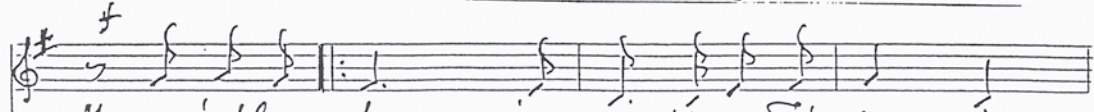
Man sakė, nors aš ir kalbu,
 Bet nieko vis nepasakau.
 Gal reik daugiau man patylėt
 Ir taip turbūt kažkam padėt.

Atsiprašau, jei man ir vėl
 Eilių gražių kurt neišėjo.
 Teks susikaupt turbūt, nes vėl
 Bendrakursiai balų pavydėjo.

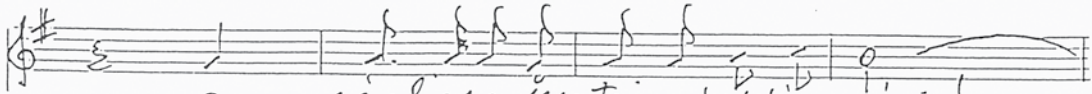
TEVYNEI PAŠAUKUS

Stasio Žilibino eilės

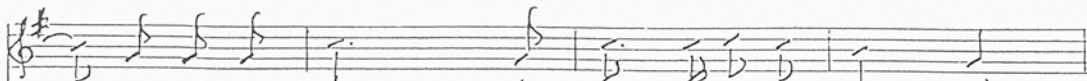
Algimanto Raudonikio muzika

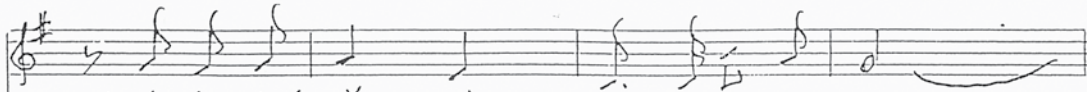
1. Mums ginklą da- vė mo-tina Tė- vy- nė,
2. Sur- kiam ke- ly ant vėi-do dul- kės sė- da,
3. Sap- nuos daž- nai ap- lan- kom gim- tą na- mą,

- 1 po vė-liava sventai prisiekėm jai!
- 2 Bet nuo- vargi ė- veikt padės dai- na...
- 3 Vėi - kys- tės pie- vas ir ža- lias lan- kas...

1. Ai- dėk, daina, iš mūs jaunų krū- ti- nių,
2. Nu- metk, met- gai - te, mums a- ly- vos žie- dą
3. Tė- my žo- dėjus bėr- žai prie ke- lio šla- ma,

- 1, kai drėgiai žem- gis Lie- tuvos kariai.
- 2, O k bus smė- ser- nė kar- žy- giū die- na.
- 3, Tė- vams kas die- na tie- sia- me ram- kas,

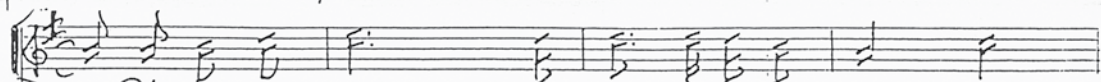
Priedainis

Pirmyu, pirmu, pir- myu trimitai sau- kia

ir dunda, dul- ka vėl- keliai, ke- liai...

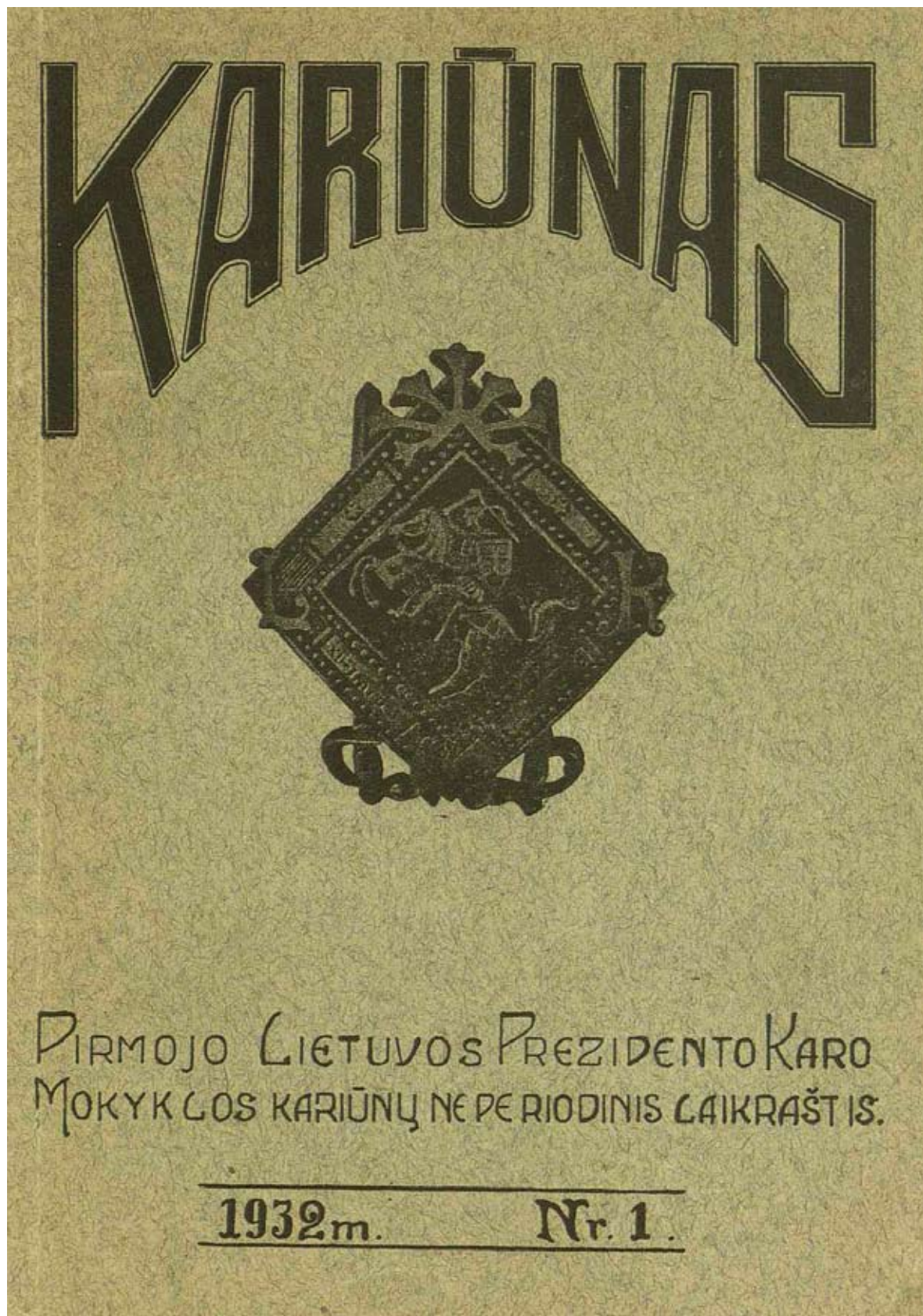

Pirmyu, pir- myu, pirmu saugyba lau- kia,

pirmu, pirmu, sau- niė- ji saka- lai!

Dainą kompozitorius Algimantas Raudonikis ir poetas Stasys Žilibinas
parašė specialiai Akademijos vyrų chorui „Kariūnas“

1932 m. žurnalo „Kariūnas“ Nr. 1 viršelis

ISSN 2029-6045

Mes – komanda!
Kęstučio Dijoko nuotrauka